

**UCHWAŁA NR XXIV.181.2020
RADY MIEJSKIEJ W UJEŹDZIE**

z dnia 30 listopada 2020 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021 – 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378), art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876), **Rada Miejska w Ujeździe** uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujazd na lata 2021 – 2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Tomasz Cichoń

Załącznik do uchwały nr XXIV.181.2020
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 30 listopada 2020 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027

Wstęp.....	4
RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty krajowe.....	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne.....	5
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	6
2.1. Charakterystyka Gminy	6
2.1.1. Położenie.....	6
2.1.3. Oświata	8
2.1.4. Kultura i sport	9
2.1.5 Pomoc społeczna.....	10
2.1.6. Infrastruktura drogowa.....	12
2.1.7. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	13
2.2. Kwestie społeczne	13
2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	13
2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS	14
2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Ujazd. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	16
2.2.4. Ubóstwo	17
2.2.5. Bezrobocie	18
2.2.6. Niepełnosprawność	19
2.2.7. Długotrwała lub ciężka choroba	20
2.2.8. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza.....	21
2.2.9. Uzależnienia.....	22
2.2.10. Przemoc w rodzinie.....	24

2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	27
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Ujazd.....	28
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Ujazd	29
2.3.2. Problem uzależnień na terenie gminy Ujazd.....	34
2.3.2. Problemy dzieci i młodzieży w Gminie Ujazd	46
2.3.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Ujazd.....	69
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	77
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	77
2.4.2. Analiza SWOT.....	81
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE UJAZD NA LATA 2021-2027	85
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	85
3.2. Realizacja strategii.....	88
3.2.1. Cele i kierunki działań	88
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	94
Spis wykresów.....	97
Spis tabel	101

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 poz. 1507 z późn. zm.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2021-2027 dla Gminy Ujazd.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2030,
- Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Opolskiego,
- Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Opolskiego,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Strzeleckiego;
- Strategii Rozwoju Gminy Ujazd,
- Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Ujazd;
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ujazd.

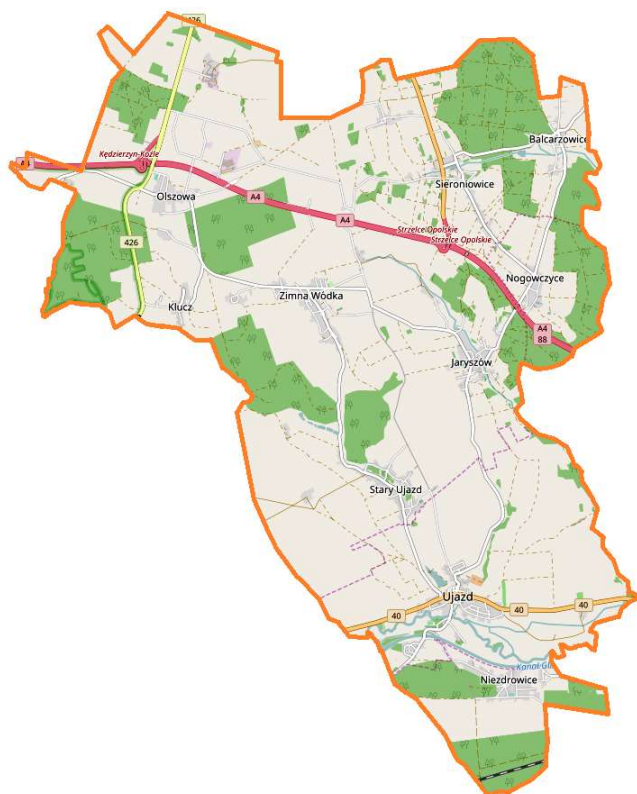
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Ujazd, to gmina miejsko-wiejska należąca do powiatu strzeleckiego. Położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego. W zachodniej części gmina graniczy z z gminą Leśnica, natomiast w południowej części z miastem Kędzierzyn-Koźle, od strony północnej gmina graniczy z miastem i gminą Strzelce Opolskie, z kolei od strony wschodniej graniczy bezpośrednio z województwem śląskim.

Rycina 1. Mapa Gminy Ujazd

Gmina Ujazd obejmuje miasto Ujazd oraz 9 wsi sołeckich: Balcarzowice, Jaryszów, Klucz, Niezdrowice, Nogowczyce, Olszowę, Sieroniowice, Stary Ujazd oraz Zimną Wódkę. Gmina stanowi 0,89% powierzchni województwa opolskiego. Ukształtowanie terenu jest pagórkowate z mnóstwem walorów przyrodniczych. Na terenie Gminy znajdują się także liczne zabytki historyczne i kulturalne.

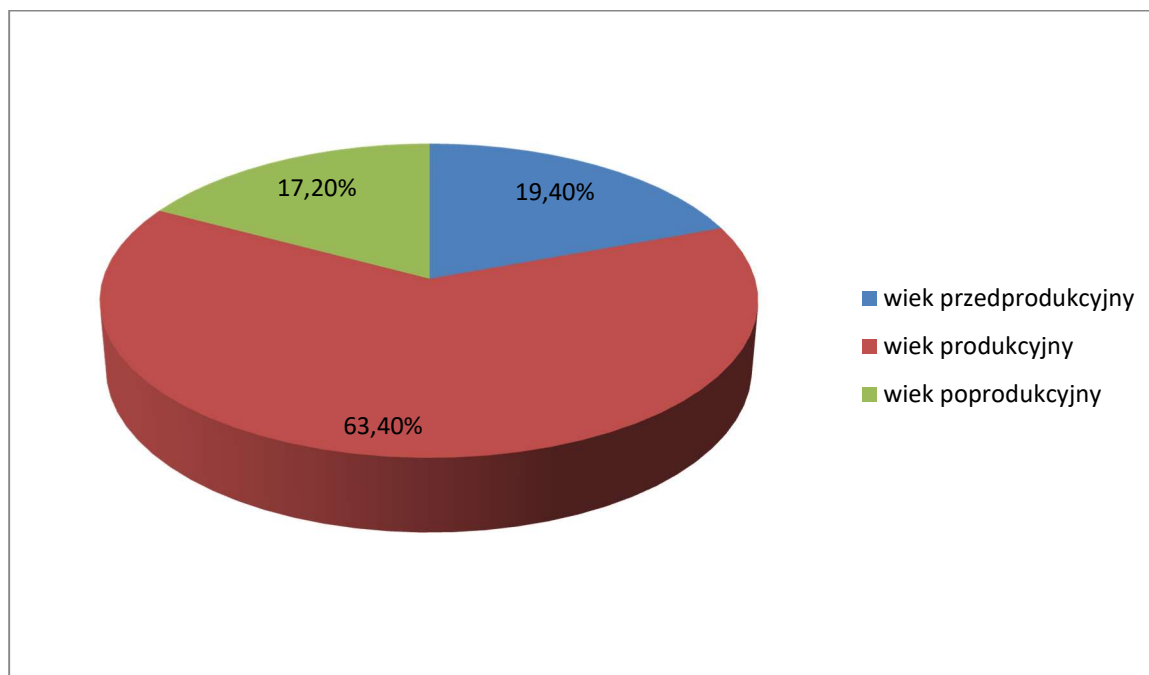
Powierzchnia gminy Ujazd to 8331 ha, z czego 5566 ha to użytki rolne, 1983 ha to lasy i grunty leśne, a 782 ha stanowią grunty pozostałe. Gmina ta jest terenem typowo rolniczym.

Podstawą gospodarki w gminie jest rolnictwo. Wyróżnikiem jest wysoka w skali województwa wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Występujące obszary o bardzo korzystnych warunkach przyrodniczo-glebowych są podstawą dla intensywnej produkcji rolnej i opartego na niej przetwórstwa rolno-spożywczego. Natomiast w mieście dobrze rozwinięty jest handel i drobna wytwórczość. Przez teren gminy przebiega autostrada A4 z dwoma węzłami komunikacyjnymi „Olszowa” i „Nogowczyce”, drogi krajowe nr 88 relacji Opole – Gliwice i nr 40 relacji Kędzierzyn-Koźle – Ujazd – Pyskowice, oraz droga wojewódzka nr 426 relacji Zawadzkie – Strzelce Op. – Olszowa – Zalesie Śl. – Kędzierzyn-Koźle.

2.1.2. Ludność

Gminę Ujazd na koniec 2019 roku zamieszkiwało 6 298² mieszkańców, z czego 51% stanowiły kobiety, a 49% stanowili mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,6 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa opolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski³.

Wykres 1. Ludność Gminy Ujazd w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

² Dane z Urzędu Stanu Cywilnego w Ujeździe.

³ www.stat.gov.pl [dostęp: 27.09.2020].

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku poprodukcyjnym. Dane te dość jednoznacznie wskazują, że ludność zamieszkująca na terenie Gminy jest dość młodą społecznością.

Tabela 1. Struktura przyrostu naturalnego w gminie w 2019 r.

Urodzenia	70
Zgony	56
Przyrost naturalny	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane przedstawione w powyższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Gminie Ujazd na dzień 31.12.2019 wynosił 14.

2.1.3. Oświata

Na terenie Gminy Ujazd w roku szkolnym 2018/2019 funkcjonowały trzy szkoły podstawowe z 2 oddziałami zamiejscowymi i 6 oddziałami przedszkolnymi oraz jedno przedszkole z jednym oddziałem zamiejscowym:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Ujeździe.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaryszowie z filią w Sieroniwicach:
 - a) Oddział przedszkolny w Jaryszowie;
 - b) Oddział przedszkolny w Sieroniwicach;
 - c) Oddział przedszkolny w Balcarzowicach.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Olszowej z filią w Zimnej Wódce:
 - a) Oddział przedszkolny w Olszowej;
 - b) Oddział przedszkolny w Zimnej Wódce.
4. Publiczne Przedszkole im. Jana Brzechwy w Ujeździe z oddziałem zamiejscowym w Starym Ujeździe.

Do Szkoły Podstawowej Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Ujeździe we wrześniu 2019r. uczęszczało 272 uczniów. Natomiast do Szkoły Podstawowej w Jaryszowie uczęszczało 113 uczniów, a do jej oddziałów łącznie 73 przedszkolaków. Z kolei do Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Olszowej w tym samym czasie uczęszczało 79 uczniów, a jej oddziały przedszkolne miały w sumie 59 podopiecznych. Do Publicznego

Przedszkola im. Jana Brzechwy w Ujeździe z oddziałem zamiejscowym w Starym Ujeździe uczęszczało ogółem 119 przedszkolaków. Łącznie do wszystkich jednostek oświatowych na terenie Gminy Ujazd uczęszczało 715 dzieci. Jeżeli chodzi o przedszkola, to wykorzystano w nich 91% utworzonych miejsc.

2.1.4. Kultura i sport

Działalność kulturalna na terenie gminy Ujazd obejmuje przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Działalności Kulturalnej w Ujeździe we współpracy z placówkami oświatowymi, sołectwami oraz stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy. Głównym celem działalności MGODK jest upowszechnianie kultury i czynienie jej dostępnej mieszkańcom miasta i gminy. Podejmowane działania obejmują przede wszystkim organizację imprez, działania na rzecz wychowania, rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży oraz działania zmierzające do zachowania tradycji śląskiej, szczególnie wśród młodego pokolenia, jako naturalnego kontynuatora ciągłości kulturowej Regionu.

Do placówek MGODK zaliczają się:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Działalności Kulturalnej w Ujeździe;
2. Biblioteka Publiczna w Ujeździe;
3. Hala Sportowa w Jaryszowie (w tym świetlica wiejska i filia biblioteki publicznej);
4. Wiejski Dom Kultury w Niezdrowicach (w tym Dom Dziennego Pobytu dla Seniorów i świetlica wiejska);
5. Filia Biblioteki Publicznej w Zimnej Wódce;
6. Świetlica Wiejska w Zimnej Wódce;
7. Świetlica Wiejska w Kluczu;
8. Świetlica Wiejska w Sieronowicach;
9. Świetlica Wiejska w Balcarzowicach;
10. Świetlica Wiejska w Starym Ujeździe;
11. Świetlica Wiejska w Olszowej.

W świetlicach wiejskich odbywają się zabawy wiejskie, imprezy okolicznościowe, spotkania mieszkańców wszystkich grup wiekowych, Ochotniczych Straży Pożarnych, członków DFK, a także zebrania wiejskie. Ponadto, sale wynajmowane są odpłatnie mieszkańcom na imprezy rodzinne. W Hali Sportowej w Jaryszowie w ciągu dnia prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego z młodzieżą szkolną, natomiast w godzinach

popołudniowych z hali korzysta młodzież szkół ponadpodstawowych, LZS-y oraz inni mieszkańcy Gminy.

Wśród najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych przez MGODK należy wymienić:

- Targi Panieńskie;
- Noc Świętojańska;
- Dożynki;
- Talenty Muzyczne Gminy Ujazd;
- Bieg Kartofelek;
- Sylwester.

Natomiast za zadania gminy w zakresie sportu i rekreacji odpowiada działające na terenie gminy Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” w Ujeździe. W jego skład wchodzi 4 LZS-y oraz Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Szkółka Piłkarska” Ujazd. Wymienione kluby rozgrywają swoje mecze mistrzowskie w swoich grupach piłkarskich zgodnie z ustalonym przez Opolski Związek Piłki Nożnej w Opolu terminarzem rozgrywek. Ponadto drużyny młodzików, orlików i żaków biorą udział w turniejach halowych.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Ujazd w zakresie pomocy społecznej działa Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Ujeździe. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie ze statutem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe Ośrodek realizuje:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej, będące zadaniami gminy, własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej oraz zadania nałożone ustawami albo wykonywane na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego, organami administracji rządowej i samorządowej lub innymi podmiotami;
- 2) inne zadania gminy określone, jako zadania Ośrodka określone w Statucie lub wynikające z przepisów prawa.

Zadania Ośrodka w zakresie pomocy społecznej obejmują w szczególności:

- 1) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;

- 2) zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin w szczególności poprzez:
 - a) świadczenie usług przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi przepisami,
 - b) przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi przepisami;
- 3) pracę socjalną rozumianą, jako działalność zawodową mającą na celu udzielanie pomocy osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- 4) koordynowanie opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 5) koordynowanie sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej, obejmującej w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący;
- 6) realizację zadań własnych gminy z zakresu pomocy społecznej, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej;
- 7) realizację zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art.18 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- 8) współdziałanie z organizacjami, kościołami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi działającymi na terenie Gminy Ujazd w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej;
- 9) projektowanie budżetu w zakresie zadań statutowych i ustawowych Ośrodka;
- 10) właściwą organizację pracy dla realizacji zadań oraz w zakresie gospodarowania przydzielonymi środkami publicznymi pod względem legalności, gospodarności i celowości;
- 11) inspirowanie i podejmowanie działań zapobiegających konieczności korzystania przez osoby i rodziny ze świadczeń pomocy społecznej;
- 12) zapewnienie warunków realizacji zadań statutowych.

Ponadto, Ośrodek realizuje zadania wynikające z innych ustaw i rozporządzeń, mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin po zapewnieniu odpowiednich środków, a w szczególności:

- 1) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;

- 2) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 3) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych z środków publicznych;
- 4) realizacja zadań własnych i zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) realizacja zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- 6) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne;
- 7) realizacja zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym zapewnienie obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego;
- 8) realizacja zadań własnych gminy w zakresie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów wynikających z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- 9) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- 10) realizacja zadań zleconych gminie wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 11) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 12) inne zadania określone w niniejszym statucie lub nałożone przepisami powszechnie obowiązującymi, wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy.

Przy realizacji zadań Ośrodek może współpracować na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz innymi podmiotami.

2.1.6. Infrastruktura drogowa

Na terenie Gminy występują 4 kategorie dróg (krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne). Działalność Gminy w zakresie realizacji zadań związanych organizacją ruchu dotyczy przede wszystkim budowy oraz utrzymania gminnych dróg, ulic, mostów i placów. W trakcie 2019 roku kontynuowane były wcześniejsze założenia związane z polityką inwestycyjną w obszarze dróg publicznych.

Gmina Ujazd zawarła w 2019 roku umowy z wykonawcami na utrzymanie dróg (remonty cząstkowe, utrzymanie zimowe dróg, koszenie poboczy dróg gminnych, zamiatanie, oznakowanie dróg, remont wiat przystankowych, obcinka gałęzi w pasie drogowym). W ten sposób Gmina realizuje zadania związane zarówno z procesem inwestycyjnym, obejmującym wybudowanie infrastruktury drogowej, jak i zadania bieżące dotyczące wykonywania remontów i dbania o odpowiedni stan infrastruktury drogowej. Pod względem wartości, istotnym bieżącym działaniem gminy, które stanowi odpowiedź na problemy zgłaszane przez mieszkańców było utwardzanie dróg gruntowych. Gmina odpowiada także za bieżące utrzymanie czystości i porządku na terenach publicznych. Podstawowe działania w tym obszarze obejmują zamiatanie i usuwanie odpadów stałych z ulic, parkingów, chodników i przystanków autobusowych oraz zimowe utrzymanie dróg w mieście i gminie.

2.1.7. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawnymi i obyczajowymi. Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Opolskich.

Na terenie Gminy Ujazd działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- OSP Ujazd;
- OSP Olszowa;
- OSP Niezdrowice;
- OSP Stary Ujazd;
- OSP Zimna Wódka.

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku⁴. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz.U. z 2019 poz. 1507 z późn. zm.).

charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, pomoc rzeczowa, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Ujazd zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS

W 2017 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej skorzystało:

- a) 169 rodzin
- b) 222 osobom przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, tj. ok. 3,5 % ludności Gminy Ujazd,
- c) 238 rodzinom udzielano pomocy w postaci pracy socjalnej.

W 2018 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej skorzystało:

- d) 101 rodzin
- e) 153 osobom przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, tj. ok. 2,43 % ludności Gminy Ujazd,
- f) 256 rodzinom udzielano pomocy w postaci pracy socjalnej.

W 2019 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej skorzystało:

- g) 96 rodzin
- h) 132 osobom przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, tj. ok. 2,09 % ludności Gminy Ujazd,
- i) 94 rodzinom udzielano pomocy w postaci pracy socjalnej.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że liczba osób korzystających z różnych form pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w Gminie Ujazd zmalała w ostatnich latach.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej. Pierwszy rodzaj zasiłków stanowią zasiłki stałe, polegające na udzielaniu pomocy dla osób niezdolnych do pracy ze względu na niepełnosprawność lub wiek, którymi objęto 18 osób. Druga grupa zasiłków to zasiłki celowe, przyznawane w celu zaspokojenia konkretnej potrzeby bytowej. W 2019 roku wypłacono je 43 osobom w rodzinach i przeznaczono je m.in. na zakup żywności, opału i pokrycia kosztów leczenia. Trzecia kategoria zasiłków dotyczy zasiłków okresowych, wypłacane np. z uwagi na bezrobocie. W ubiegłym roku przyznano je 32 rodzinom z uwagi na bezrobocie, 1 rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, a 1 rodzinie z powodu niepełnosprawności.

Świadczeniem pieniężnym, które w sposób bezpośredni odnosi się do faktycznej sytuacji materialnej rodzin jest zasiłek okresowy. Jest do świadczenie obowiązkowe, przysługuje wszystkim rodzinom spełniającym ustawowe przesłanki, w szczególności kryterium dochodowe (701 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 528 zł na osobę w rodzinie. Obowiązkowa wysokość zasiłku wynosi 50 % różnicy pomiędzy kryterium dochodowym

a dochodem. W okresie sprawozdawczym pomocy w formie zasiłku okresowego udzielono 34 rodzinom, czyli mniejszej liczbie w porównaniu do 2018 roku, w którym pomocą w tej formie objęto 37 rodzin. W 59 % przypadków powodem udzielenia takiej pomocy było bezrobocie. Inne powody przyznawania zasiłku okresowego to m.in. niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Praca socjalna powinna być realizowana przede wszystkim w ramach pomocy społecznej środowiskowej (w miejscu zamieszkania) oraz instytucjonalnej.

Praca socjalna obejmuje poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych trudnych spraw życiowych. Pracownicy socjalni stanowią podstawową kadrę instytucji pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej poza realizacją świadczeń finansowych zajmuje się również właśnie szeroką pojętą pracą socjalną na rzecz osób potrzebujących. OPS w Ujeździe w 2019 roku w ramach pracy socjalnej udzielił pomocy 94 rodzinom.

2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Ujazd. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Analiza problemów osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na różnorodność potrzeb społecznych mieszkańców gminy Ujazd dotyczących kwestii ubóstwa, braku zatrudnienia, problemów zdrowotnych (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba), bezradność opiekuńczo-wychowawcza czy alkoholizm, które są silnie związane z poziomem życia mieszkańców. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Ujazd są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, a także alkoholizm.

Tabela 2. Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez OPS w gminie Ujazd w latach 2017-2019- liczba rodzin (jedna rodzina może wystąpić w kilku rodzajach dysfunkcji).

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Niepelnosprawność	44	43	36
Bezrobocie	54	44	41
Zdarzenia losowe	0	0	1
Ubóstwo	71	60	57
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	31	24	20
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	52	41	36
Alkoholizm	21	19	16
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17	16	14
Przemoc w rodzinie	0	0	1
Inne	0	0	1

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. Warto jednak zaznaczyć, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Poniżej zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą OPS w ostatnich trzech latach.

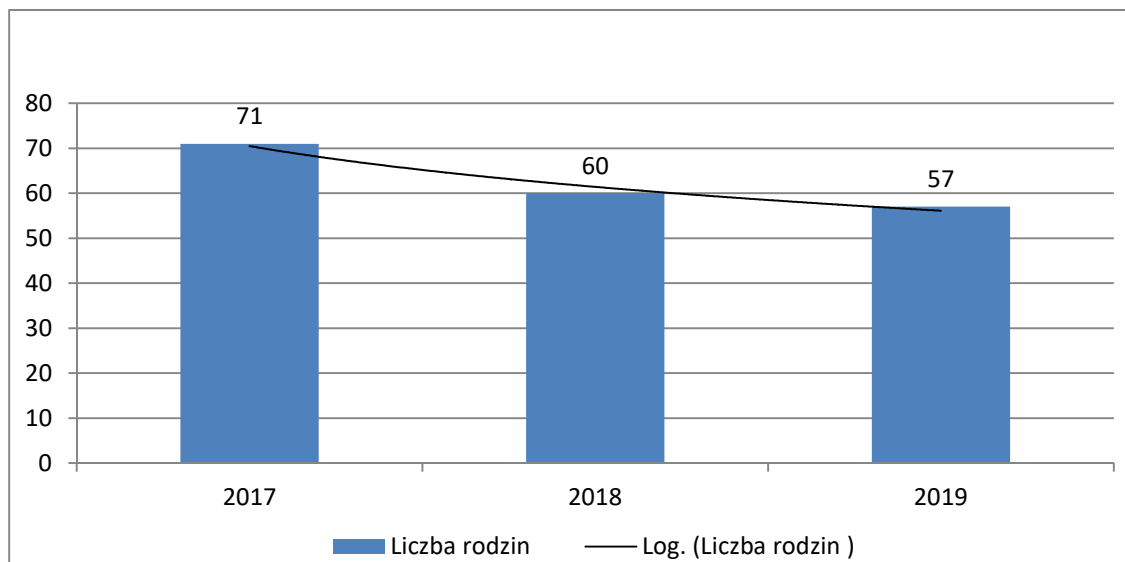
2.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezadania życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Problem ubóstwa był w 2019 roku najczęstszym z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia w gminie Ujazd.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu ubóstwa w latach 2017-2019.

Dane OPS w Ujeździe wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2017 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 71 rodzin z terenu gminy. W 2018 roku była to liczba 60 rodzin, natomiast w 2019 – 57 rodzin.

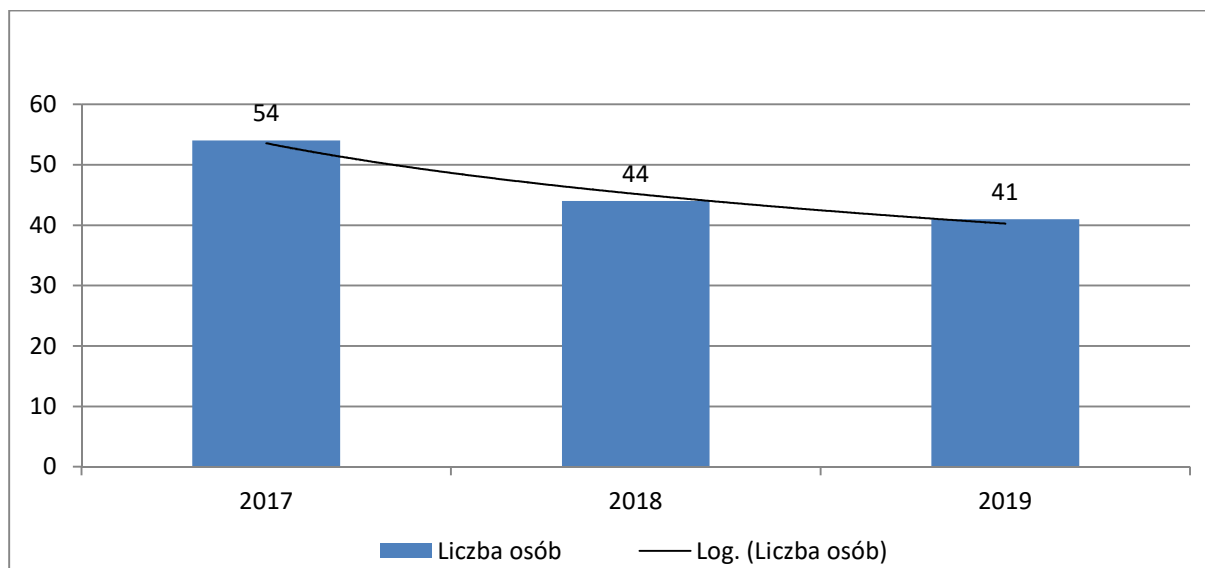
Skala problemu ubóstwa w gminie Ujazd ulega stopniowemu zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.5. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedorozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby

bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Wykres 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.

Dane OPS w Ujeździe wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się spadek liczby osób korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 54 osobom w gminie. W 2018 roku było to już 44 osób, natomiast w 2019 roku – 41 osób. Według stanu na 31 grudnia 2018 r. stopa bezrobocia w gminie Ujazd wyniosła 4,6%(5,7% wśród kobiet i 3,6% wśród mężczyzn)⁵.

Dane dotyczące problemu bezrobocia w gminie Ujazd wskazują, że w ostatnich trzech latach zjawisko to zmalało, niemniej jednak jest to wciąż jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

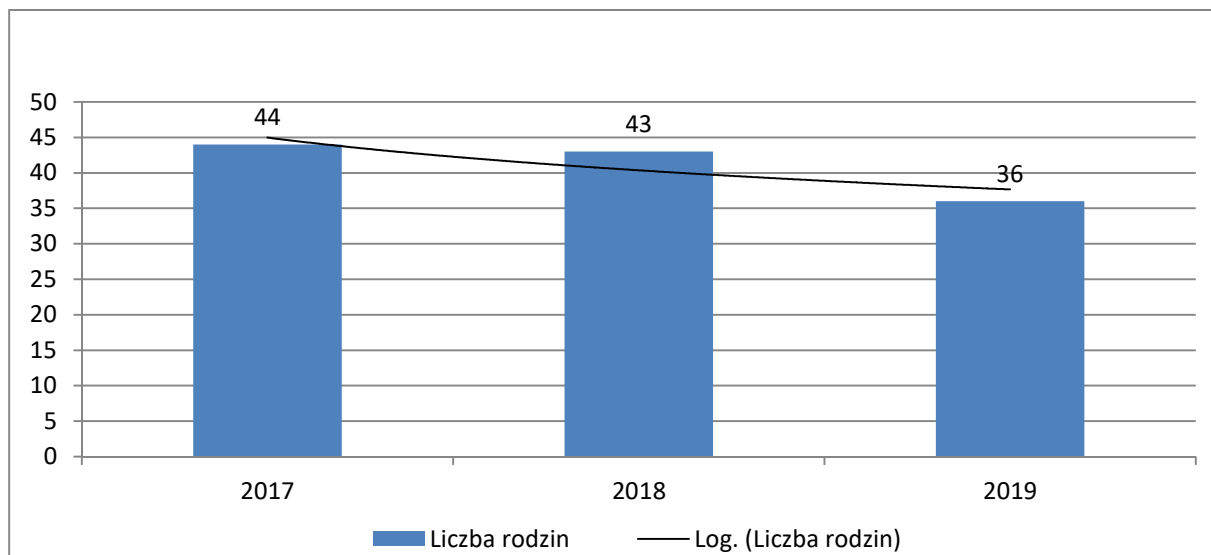
2.2.6. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o

⁵ www.stat.gov.pl [dostęp: 27.09.2020].

całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.

W 2017 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności były 44 rodziny, w 2018 roku – 43 rodziny, a w 2019 roku – 36 rodzin.

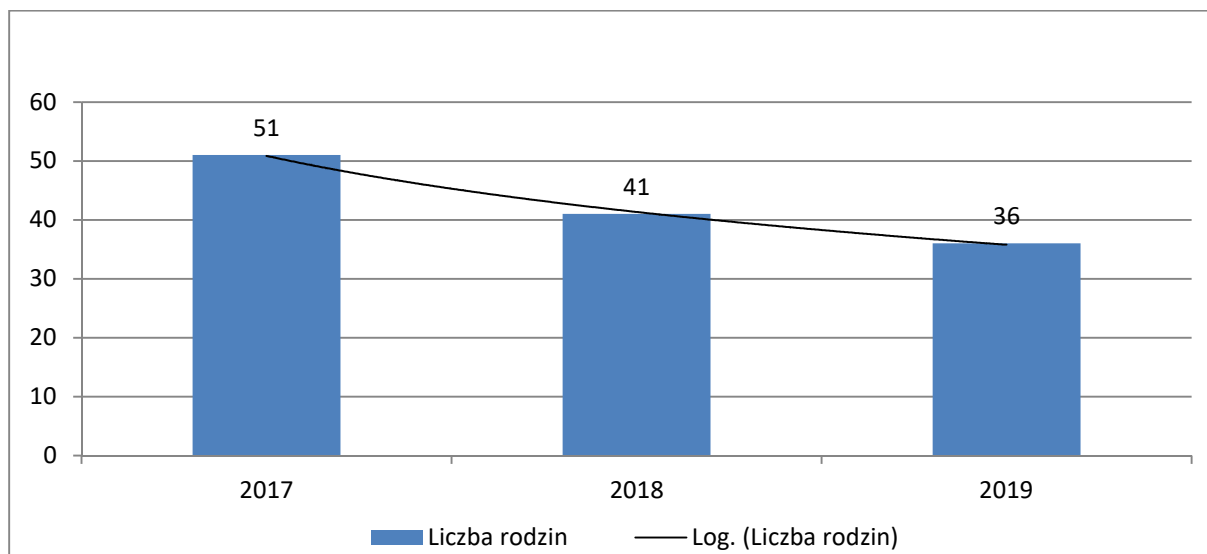
Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.7. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.

W 2017 roku w gminie Ujazd wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 51 rodzin. W 2018 roku liczba ta wzrosła do 41 rodzin, a następnie w roku 2019 zmalała do 36 rodzin.

W Gminie Ujazd skala pomocy z OPS udzielonej z powodu przebiegu długotrwałej lub ciężkiej choroby klasyfikuje ten problem na trzecim miejscu.

2.2.8. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

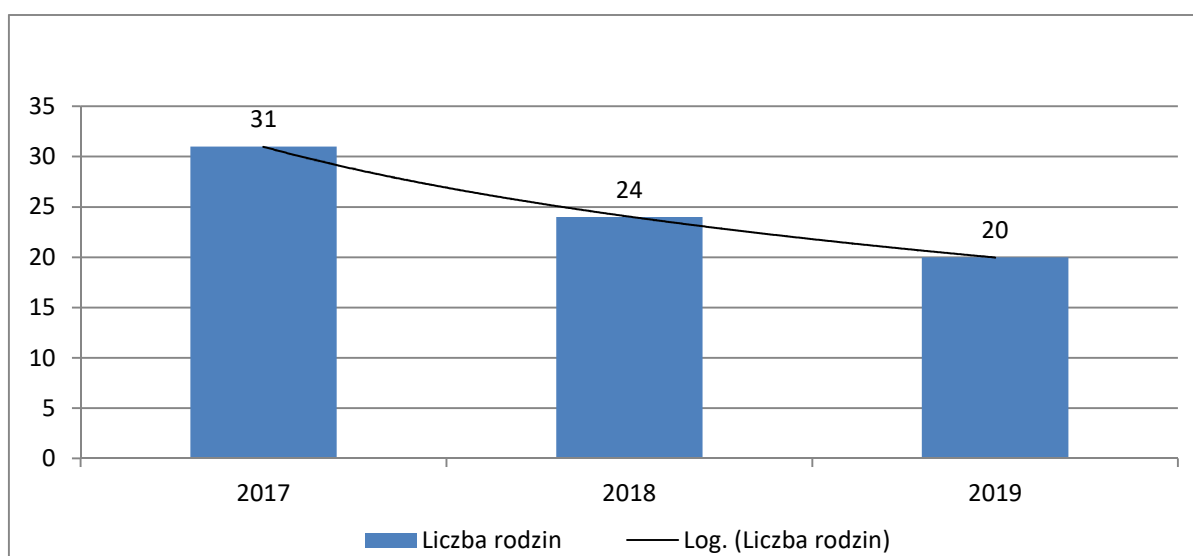
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które

posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019.

W 2017 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w gminie Ujazd stwierdzono w 31 rodzinach, w 2018 roku w 24 rodzinach, a w 2019 roku już w 20 rodzinach. Jak wynika z danych uzyskanych z OPS w ostatnich trzech lat problem maleje.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.9. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak:*

konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiązą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. W gminie Ujazd działania te realizowane są poprzez Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ujazd z powodu alkoholizmu w latach 2017-2019.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	21	19	16

O pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe w związku z uzależnieniami w 2017 roku zgłosiło się 21 rodzin, w 2018 roku z pomocy OPS z tego powodu korzystało 19 rodzin, natomiast w roku 2019 liczba ta zmalała do 16 rodzin.

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W gminie Ujazd działa Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny, który oferuje wiele form pomocy dla osób z problemem uzależnień, ich rodzin a także rodzin, które mają trudności wychowawcze. Zakres działań Punktu obejmuje:

- 1) diagnozowanie problemów uzależnienia i współuzależnienia,
- 2) diagnozowanie problemów wychowawczych u dzieci,
- 3) prowadzenie konsultacji z dziećmi z rodzin z problemem uzależnień i problemami wychowawczymi,
- 4) udzielanie pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu i narkotyków.

2.2.10. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ujazd na lata 2021-2024. Program jest przeznaczony dla mieszkańców gminy, w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem

przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Celem głównym programu jest rozwój skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie profesjonalnej pomocy i ochrony jej ofiarom oraz intensyfikacja oddziaływań na jej sprawców. Jako cele szczegółowe wyznaczono:

1. Profesjonalną pomoc oraz ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
2. Skuteczne oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.
3. Profilaktykę i edukację wśród społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie.
4. Podnoszenie kompetencji pracowników służb, instytucji oraz organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Realizatorami Programu są podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Burmistrz Ujazdu,
- Rada Miejska,
- Urząd Miejski,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- Placówki oświatowe

Natomiast parterami w realizacji działań są: placówki służby zdrowia, specjaliści, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Centrum Terapii i Psychoprofilaktyki w Strzelcach Opolskich, inne ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Na terenie Gminy Ujazd przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest skorelowana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny, niskim poziomem wykształcenia, a także z małą świadomością społeczną. Przypadki przemocy najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiary przemocy najczęściej boją się, a często również wstydzą się mówić, o tym, co je spotyka. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Na terenie Gminy Ujazd od maja 2014 działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w skład, którego wchodzi 6 członków. W roku 2019 Zespół Interdyscyplinarny odbył 5 spotkań. Poza tym, w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego odbyło się 37 grup roboczych, które opracowywały i realizowały plany pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Działania w ramach procedury Niebieskiej Karty w roku 2019 podejmowano łącznie w 10 rodzinach. Do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło w sumie 8 Niebieskich Kart, w tym 8 Niebieskich Kart zostało wypełnionych podczas interwencji przez funkcjonariuszy Policji. Prowadzono również działania w zakresie 2 NK założonych w 2018 r. Jeżeli chodzi o zakończone procedury Niebieskiej Karty to: 5 procedur zakończono z powodu uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, a także 1 procedurę zakończono w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania dalszych działań. 2 Niebieskie Karty zostały przekazane do Zespołu Interdyscyplinarnego w Toszku, w związku ze zmianą miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej.

W stosunku do osób dotkniętych przemocą w rodzinie jak i sprawców przemocy, w roku 2019 prowadzono następujące działania:

1. Objęto pomocą w formie poradnictwa 23 osoby dotknięte przemocą w rodzinie, w tym:
 - 5 osób skorzystało z pomocy psychologa,
 - 2 osoby skorzystały z nieodpłatnej pomocy prawnej,
 - 23 osoby skorzystały z poradnictwa socjalnego,
2. Objęto 10 rodzin cyklicznymi wizytami w środowisku,
3. Udzielono pomocy rzeczowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe 5-ciu rodzinom,
4. Skierowano 1 sprawcę przemocy do udziału w „Powiatowym programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2017-2020” – sprawca nie skorzystał z tej formy pomocy.

Powyższe dane wskazują, że w gminie Ujazd występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotyczącymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem

ich rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być niedoszacowane.

2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Pracownicy OPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w

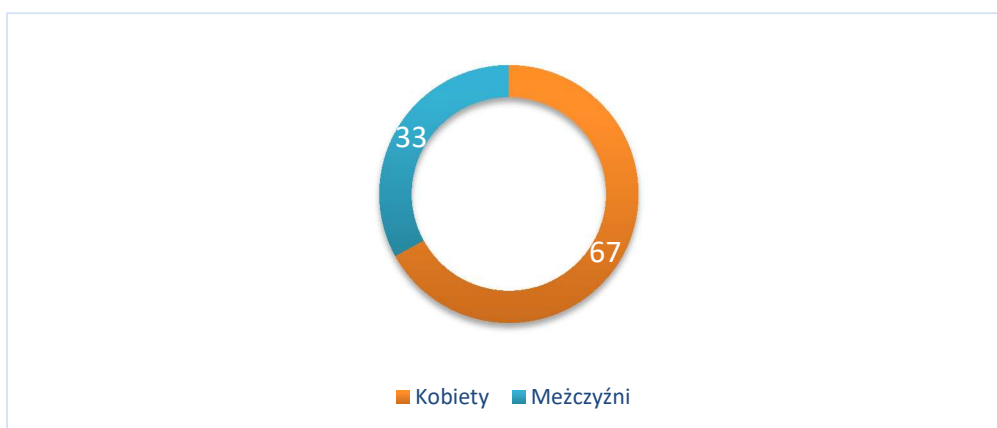
organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Ujazd

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujazd na lata 2021 - 2027* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy Ujazd oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Ujazd, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

Wykres 7. Liczba respondentów biorących udział w badaniu.

W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 33 mężczyzn oraz 67 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 39 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Ujazd

W pierwszej części badania przedstawiono mieszkańcom listę dziewięciu problemów społecznych i poproszono o ocenę ich istotności w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą istotności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazali dany problem, jako bardzo istotny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Ujazd.

Tabela 4. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	2%	66%	30%	2%
Zanieczyszczenie wody	1%	21%	76%	2%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	3%	29%	63%	5%
Bezrobocie	5%	35%	53%	7%

Bieda, ubóstwo	7%	43%	44%	6%
Bezdomność	6%	49%	39%	6%
Wzrost przestępczości	7%	52%	38%	3%
Kryzys rodziny	7%	52%	39%	2%
Kryzys norm moralnych	2%	66%	30%	2%

Do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców można uznać: **zanieczyszczenie powietrza – łącznie 68%**⁶ oraz **kryzys norm moralnych – 68%**. Z kolei do najmniej istotnych problemów respondenci zaliczają zanieczyszczenie wody (78%).

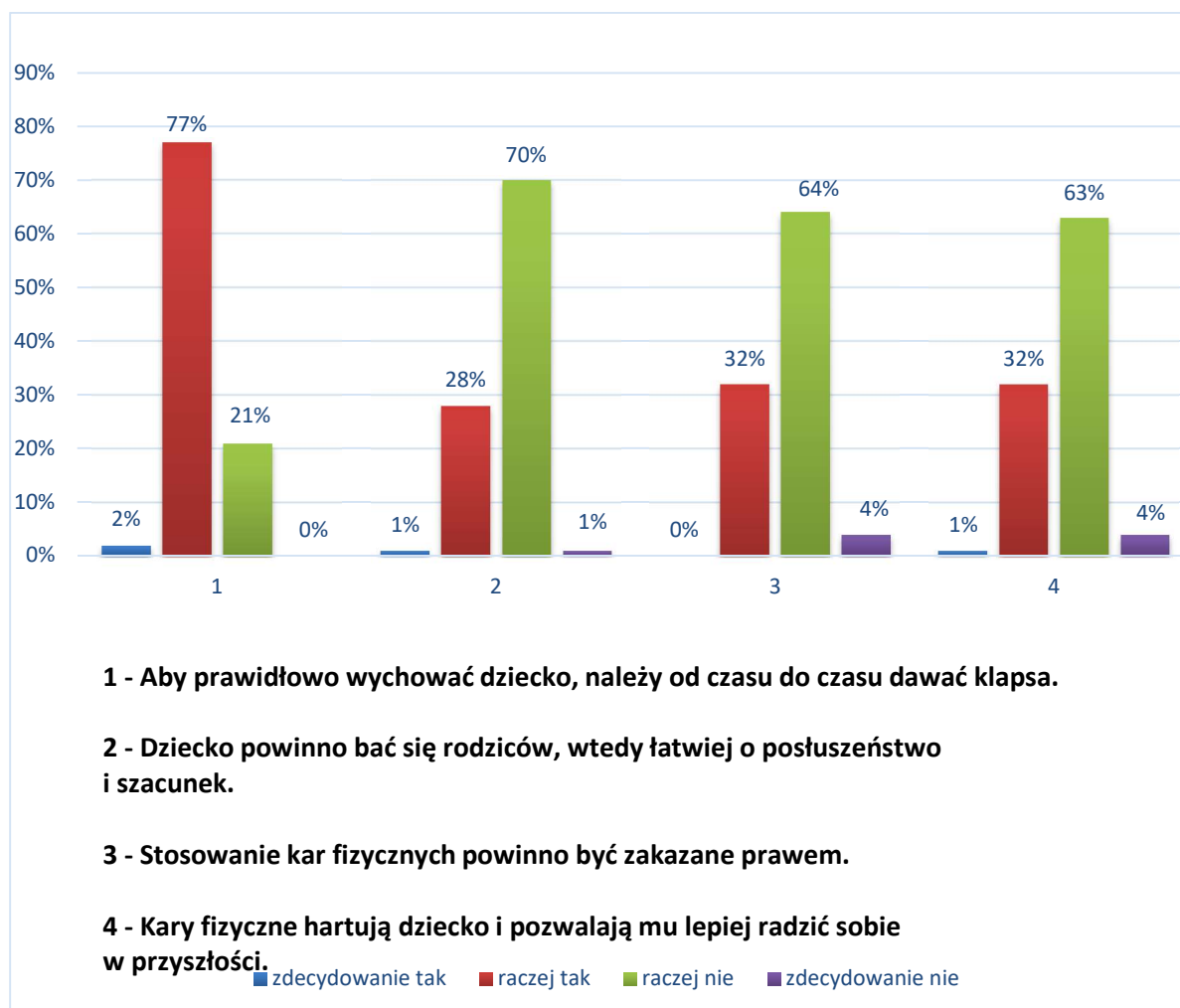
Respondenci otrzymali także propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że badani przejawiają postawy wychowawcze, które właściwe są dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” w większości spotkało się z aprobatą respondentów – **łącznie 79% mieszkańców zgadza się z takim stwierdzeniem. 32% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.** W związku z tym, można przyjąć, że część badanych nie utożsamia klapsów z karami fizycznymi.

Kolejne twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” spotkało się z akceptacją 29% respondentów. Łącznie 33% badanych zgadza i raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że kary fizyczne hartują dziecko oraz pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości.

⁶ Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

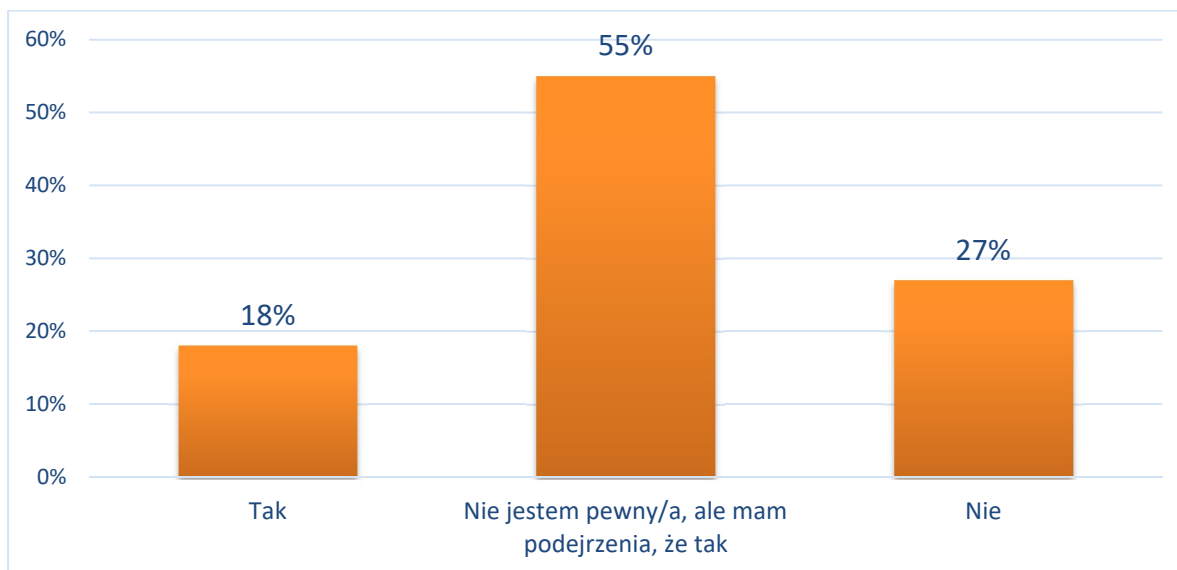
Wykres 8. Przekonania dotyczące wychowania.

Następnie zbadano rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

18% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 55% podejrzewa, że tak się dzieje. 27% badanych mieszkańców stwierdziła przecząco.

Wykres 9. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wśród badanych mieszkańców **43% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie**. Badani wskazywali najczęściej: policję, telefon zaufania, centrum pomocy oraz Niebieską Linie.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 46% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 33% mieszkańców gminy Ujazd jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje tylko w domach z marginesu społecznego.

Dalej, łącznie 30% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na ograniczoną świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. **Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: prawdziwe i zdecydowanie prawdziwe:**

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 36%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 35%;

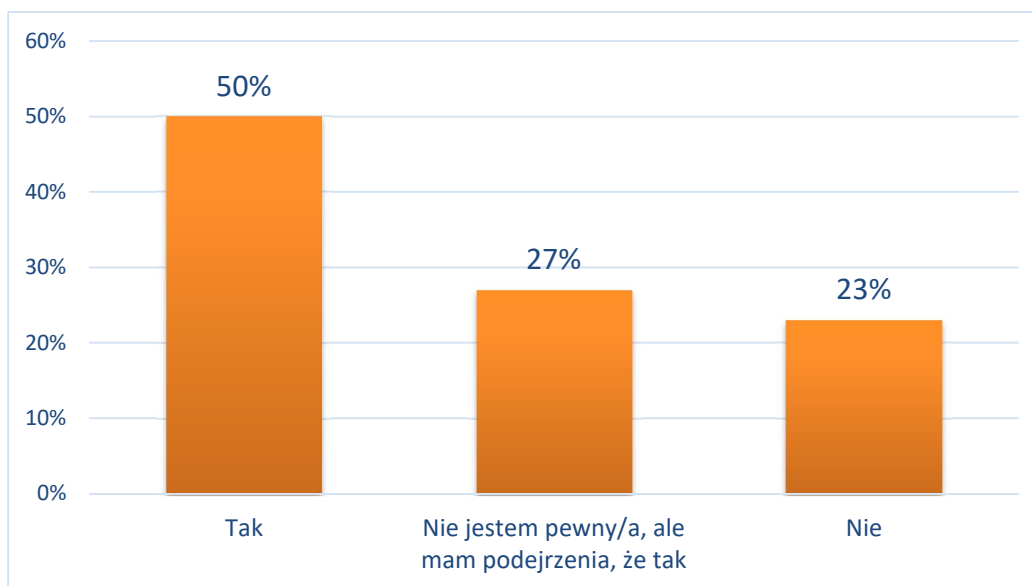
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 71%.

Wykres 10. Fakty i mity na temat przemocy- dorośli mieszkańcy.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	1%	45%	47%	7%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	1%	32%	58%	9%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	1%	29%	63%	7%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	1%	35%	60%	4%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	2%	33%	62%	3%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	1%	70%	26%	3%

Badania wykazały, że także cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności dosyć istotny problem. **Mianowicie, 50% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a **27% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.**

Wykres 11. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?

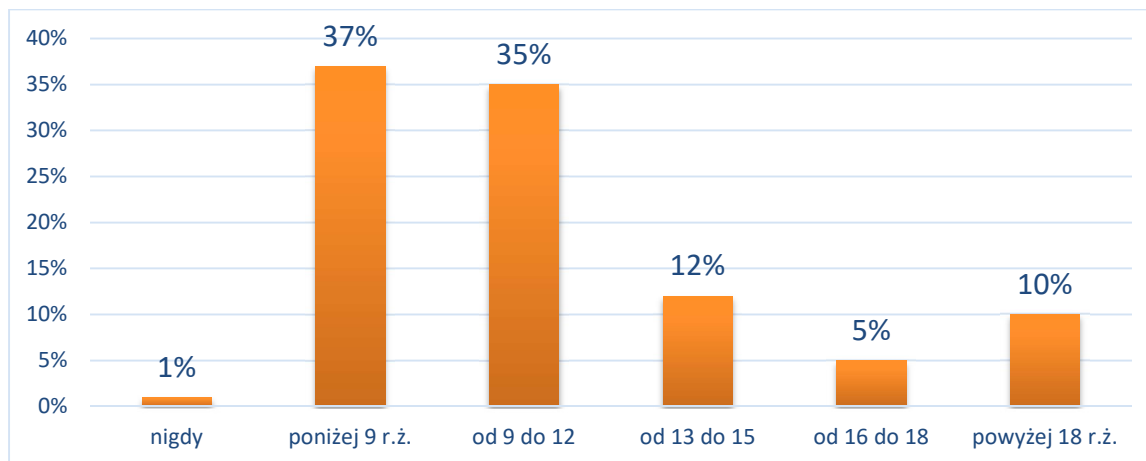

2.3.2. Problem uzależnień na terenie gminy Ujazd

W przeprowadzonym badaniu zbadano między innymi postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

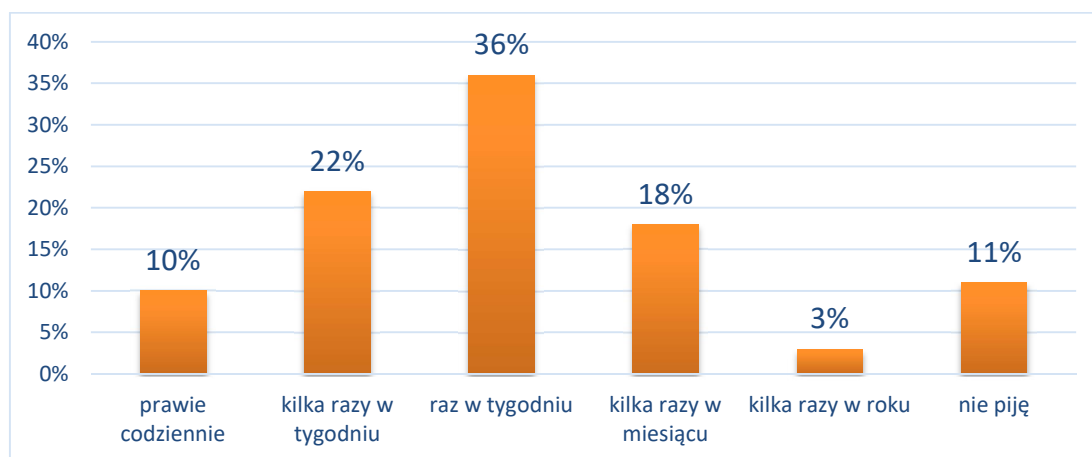
Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **37% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek poniżej 9 roku życia**. Kolejna najwyższa wartość odnosi się do wieku między 9 a 12 r.ż. – 35%. 10% badanych wskazało, że po raz pierwszy spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności. Tylko 1% badanych nigdy nie piło alkoholu.

Wykres 12. Wiek inicjacji alkoholowej pełnoletnich mieszkańców gminy.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **11%** respondentów to osoby deklarujące **abstynencję**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol raz w tygodniu (36%) oraz kilka razy w tygodniu (22%). 10% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu. Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że **większość badanych mieszkańców spożywa alkohol często**.

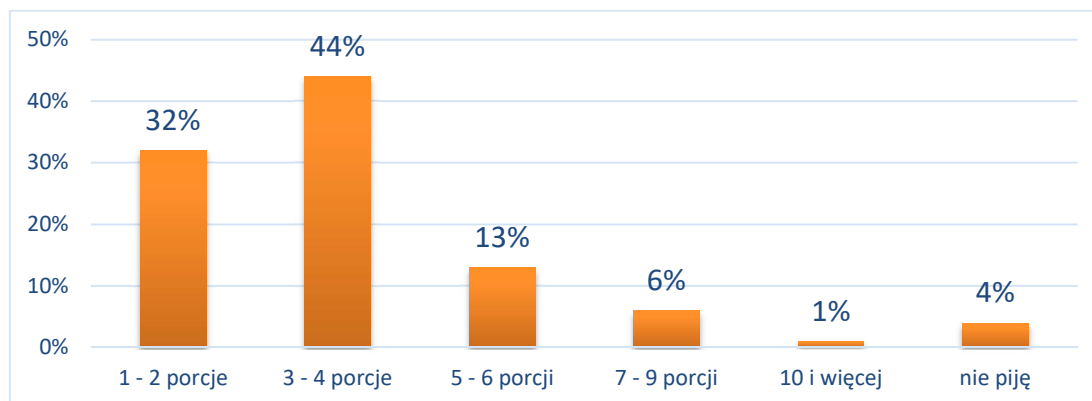
Wykres 13. Częstotliwość spożywania alkoholu przez pełnoletnich mieszkańców gminy.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

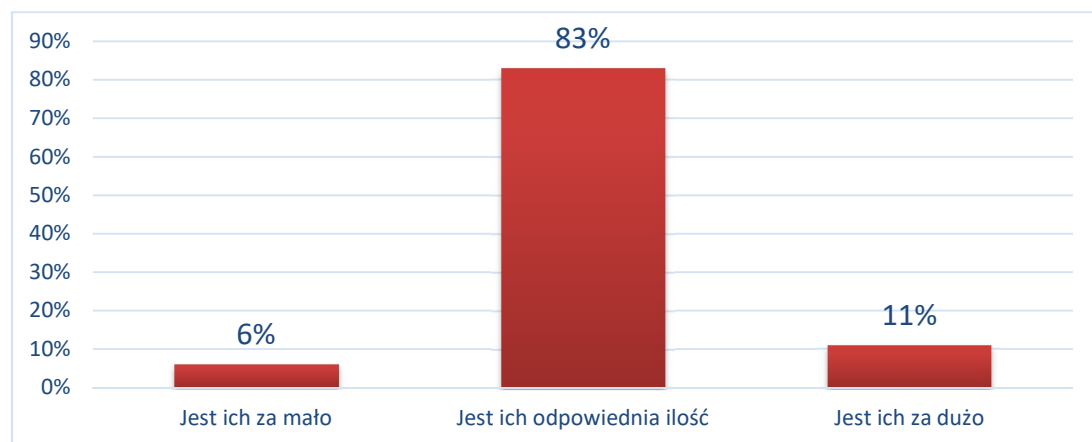
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3 – 4 porcji alkoholu – 44% (0,5 – 1 piwa, 1 – 2 kieliszki wina lub 1 – 2 małe kieliszki wódki) **lub 1-2 porcji (32%)**. 13% osób zadeklarowało ilości rzędu 5 – 6 porcji. Tylko 1% badanych wskazało na 10 porcji i więcej. **W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Ujazd odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o wysokim poziomie ryzyka.**

Wykres 14. Standardowa ilość spożywanego alkoholu podczas picia- pełnoletni mieszkańcy.

83% mieszkańców gminy Ujazd uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. 11% respondentów deklaruje, że na terenie jest ich za dużo.

Wykres 15. Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pana/Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu. Pierwsze z pytań dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Ujazd, ponieważ

łącznie 55% mieszkańców udzieliło poprawnej odpowiedzi⁷. Łącznie 45% badanych wskazało błędnie, prezentując tym samym opisywany powyżej mit.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 31% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, 34% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. 38% respondentów raczej przychyła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Można uznać, że dość spora część badanych mieszkańców nie przyjmuje konstruktywnych postaw wobec alkoholu. W kwestiach takich, jak: traktowanie alkoholu jako rozwiązania trudnych sytuacji 46% mieszkańców odpowiedziało pozytywnie. Zgodę na prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu wyraziło 46% respondentów, a spożywanie alkoholu w ciąży spotyka się z aprobatą aż 67% osób.

Tabela 5. Fakty i mity na temat alkoholu.

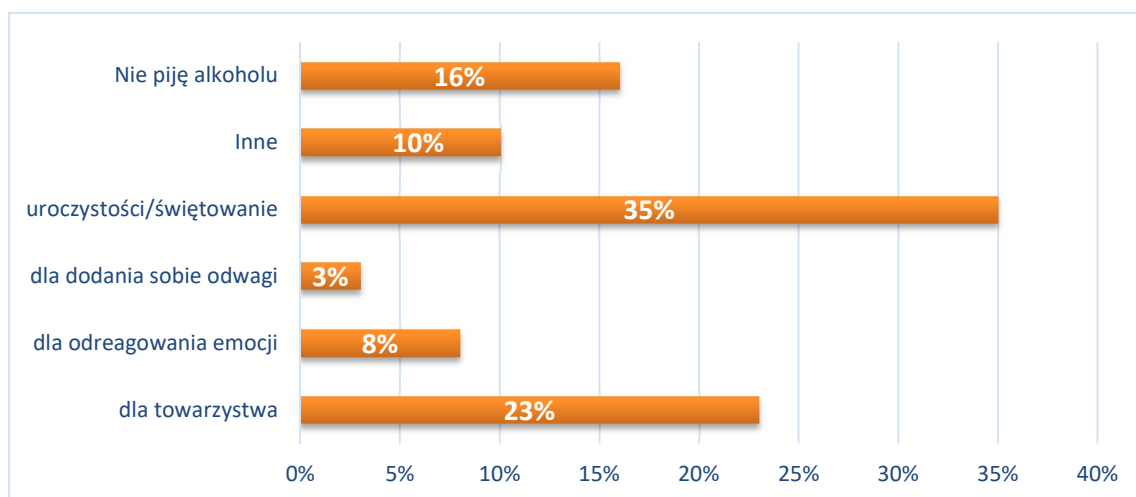
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	1%	54%	43%	2%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	1%	30%	67%	2%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	0%	34%	61%	5%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	0%	38%	56%	6%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	0%	46%	48%	6%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	1%	45%	50%	4%

⁷ Oznacza to wskazanie odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* i *zdecydowanie nie zgadzam się*.

Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu. 3% 64% 29% 4%

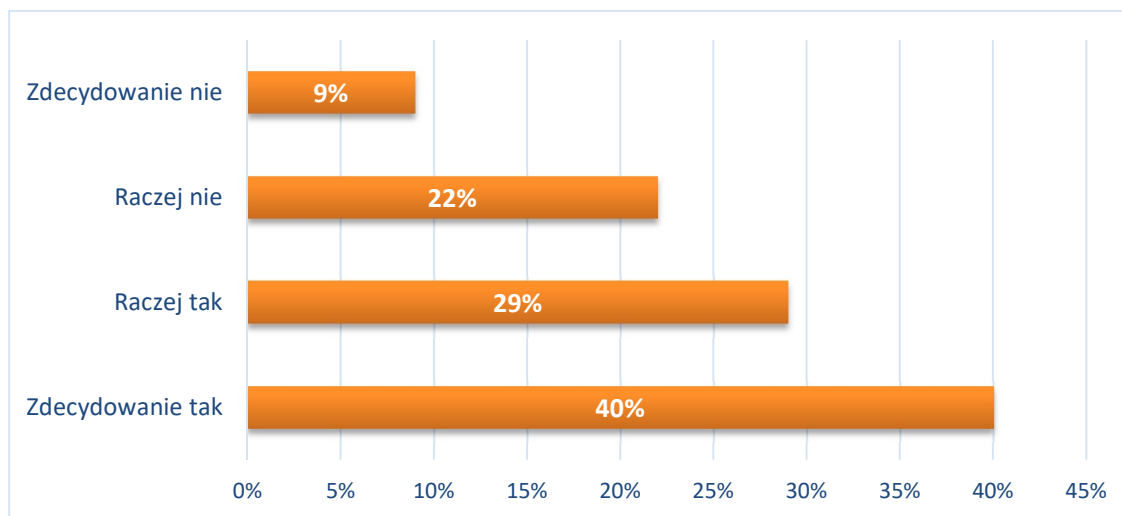
Nie tylko ilości oraz częstotliwość spożywanego alkoholu wydaje się istotne, ale także powody po jego sięganie. Do najczęściej wskazywanych okazji i motywów sięgania po alkohol mieszkańcy wskazują kolejno: **uroczystości/świętowanie – 35%; dla towarzystwa – 23%; dla odreagowania emocji – 8%; dla dodania sobie odwagi – 3%.** Pierwsze dwie okazje wydają się dość powszechne dla spożywania alkoholu. **16% badanych zadeklarowało nie pije alkoholu.**

Wykres 16. Powody sięgania po alkohol- dorośli mieszkańcy.

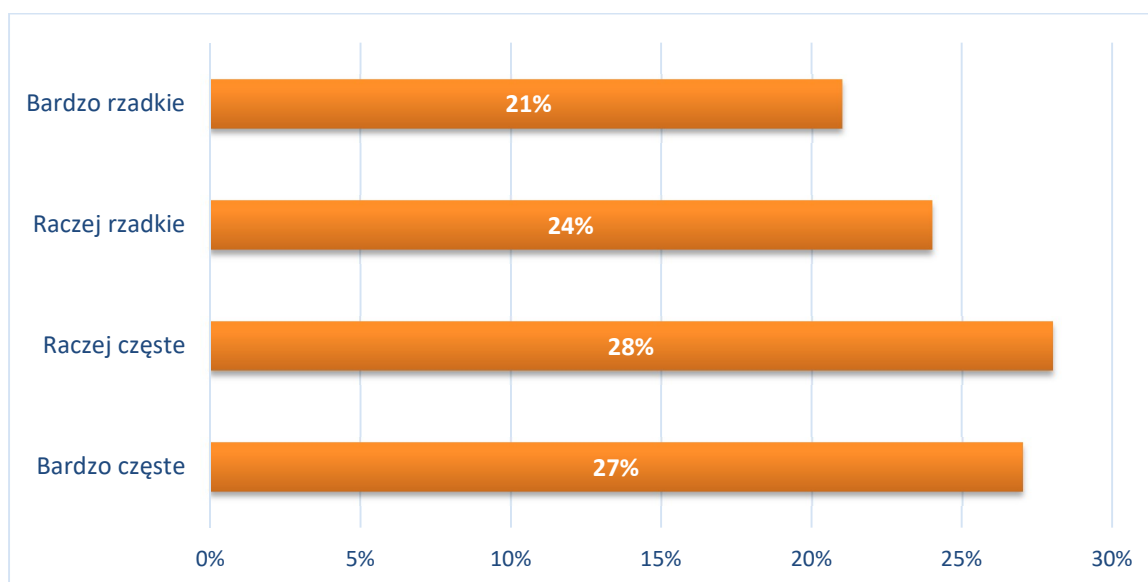
Kolejne pytanie dotyczyło oceny respondentów poziomu zagrożenia, jaki stanowią osoby spożywające alkohol w miejscu ich zamieszkania. Łącznie **69%** odpowiedzi wskazuje, że mieszkańcy **odczuwają spory dyskomfort** w wyniku spożywania alkoholu przez innych np. w lokalnych parkach, czy w okolicach sklepów alkoholowych.

Wykres 17. Ocena zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol.

Pytanie związane z oceną poziomu występowania w lokalnej społeczności **uzależnienia od alkoholu**, potwierdza tylko dotychczasowe deklaracje badanych. **Łącznie 55% respondentów wskazało w badaniu, że zjawisko uzależnienia od alkoholu w ich okolicy jest częste; 24% - raczej rzadkie; 21% - bardzo rzadkie.**

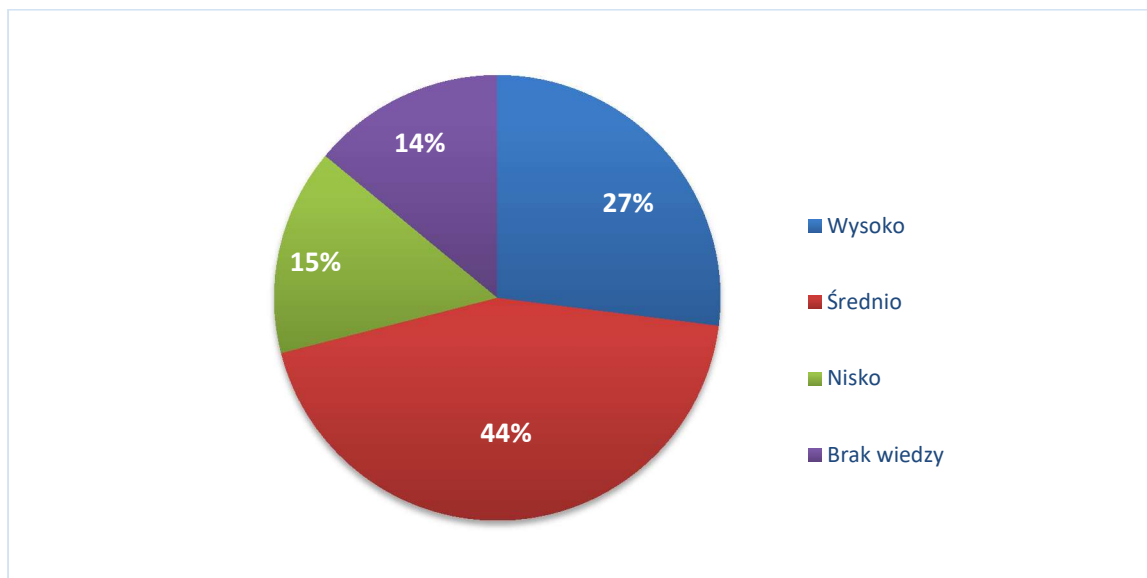
Wykres 18. Jak Pan/Pani sądzi, czy uzależnienie do alkoholu to często zjawisko w Pani/Pana miejscowości?

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu odnoszą się także do **wiedzy** na jego temat oraz opinii na temat spożywania i dostępu alkoholu przez najmłodszych. Przede wszystkim, **respondenci na terenie gminy Ujazd oceniają swój poziom wiedzy na temat**

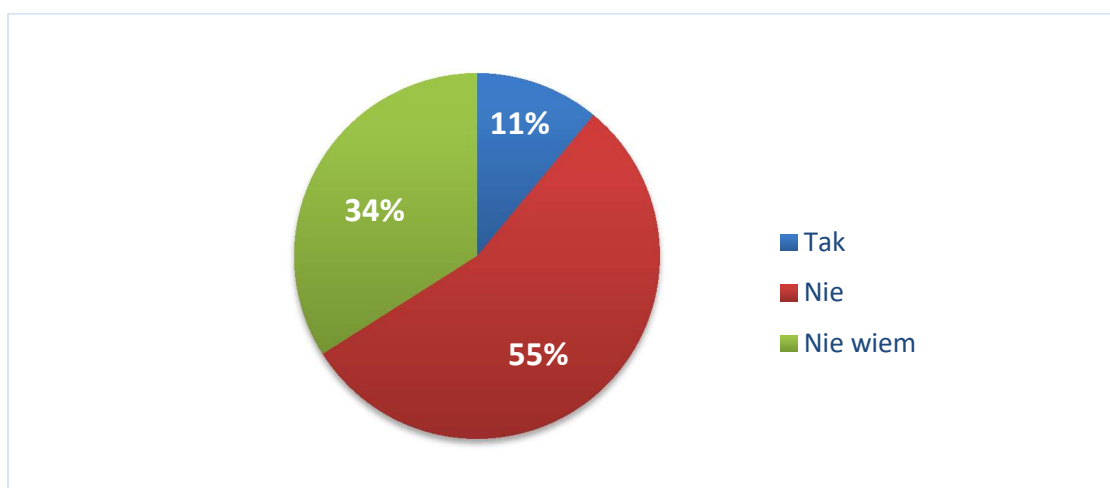
uzależnień od substancji psychoaktywnych, jako średni (44%); wysoki (27%); niski (15%). Brak wiedzy zadeklarowało tylko 14% badanych.

Wykres 19. Jak ocenia Pan/Pani poziom swojej wiedzy na temat uzależnień do substancji psychoaktywnych?

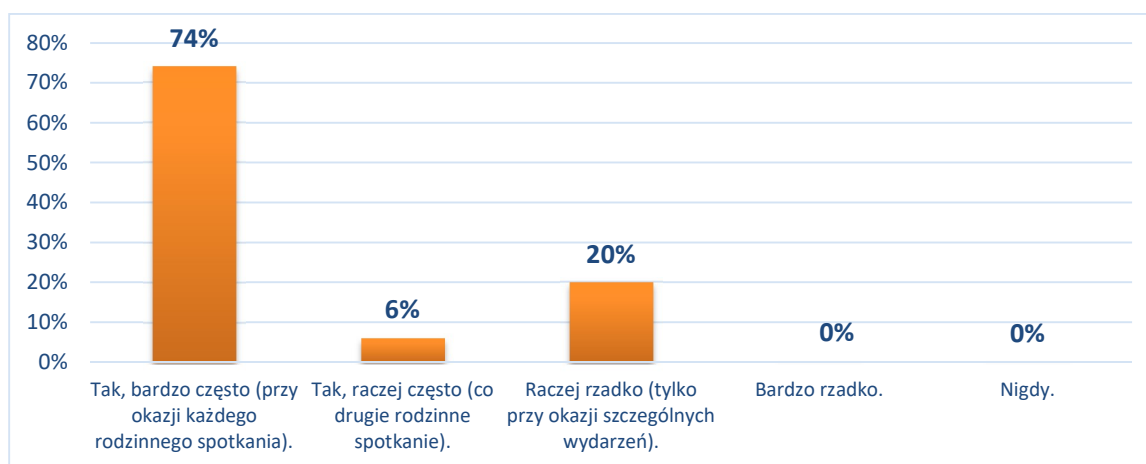
Jednym ze wskaźników potwierdzających powyższe deklaracje badanych, są odpowiedzi na pytanie: „Czy Pani/Pana zdaniem istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają?”. 55% badanych udzieliło poprawnej odpowiedzi- mieszkańcy ci są zdania, że nie istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają. Kolejne 24% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na te pytanie. Pozostałe 11% udzieliło odpowiedzi błędnej, tj. wskazało, iż ich zdaniem istnieją substancje, które nie uzależniają.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają?

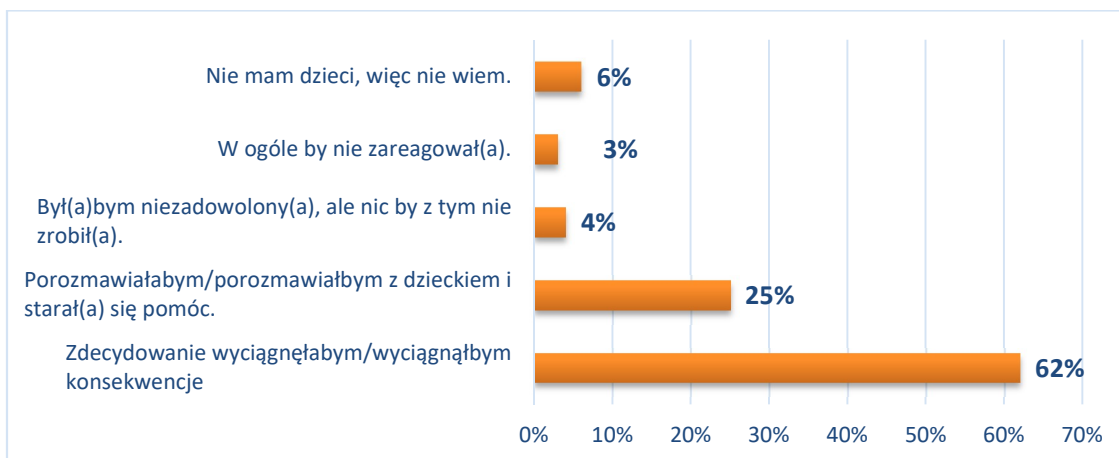
Kolejne pytania odnosiły się do postaw dorosłych mieszkańców gminy Ujazd wobec spożywania alkoholu przez najmłodszych. Przede wszystkim, większość badanych, bo 74%, pozwala próbować alkoholu swojemu dziecku przy okazji każdego rodzinnego spotkania. Żaden z badanych nie wskazał odpowiedzi, że nigdy albo bardzo rzadko daje dziecku spróbować alkoholu. 20% rodziców przyznaje, że wręcz do spróbowania alkohol raczej rzadko, czyli tylko przy okazji szczególnych uroczystości.

Wykres 21. Czy daje Pani/Pan swojemu dziecku do spróbowania alkohol np. przy okazji rodzinnych uroczystości?

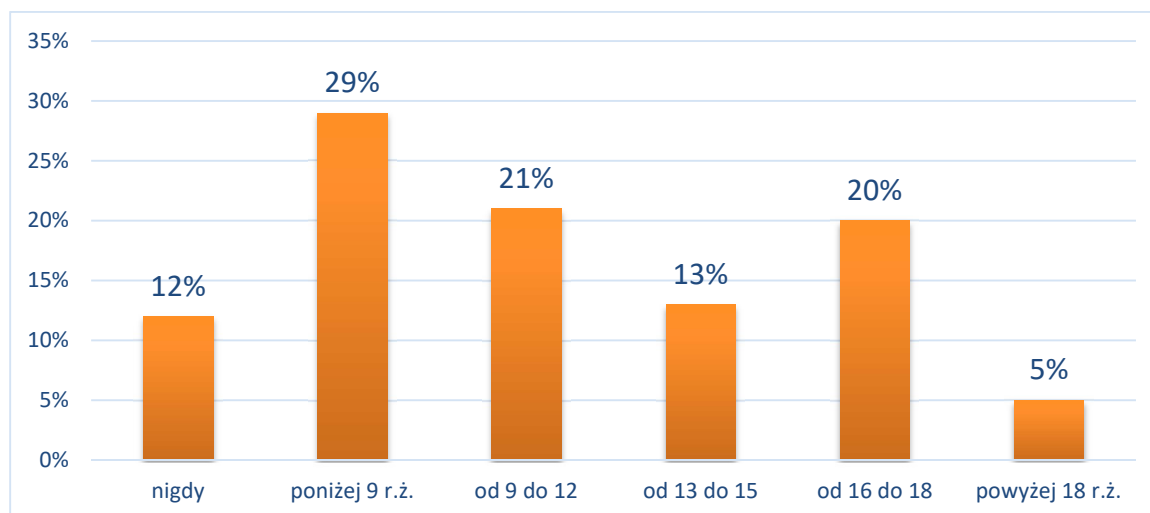
W kwestionariuszu zapytano także o reakcję badanego na informację, że jego dziecko spożywa alkohol. 62% respondentów deklaruje, że wyciągnęłoby konsekwencje. Kolejne 25% porozmawiałoby z dzieckiem na ten temat i starało się mu pomóc. W perspektywie wcześniejszych deklaracji badanych, które wskazują, że rodzice raczej liberalnie traktują kontrolowane spożywanie przez dziecko alkoholu, poniższe wyniki pozwalają sądzić, że w swoich postawach nie są oni konsekwentni. Dodatkowo, 74% respondentów deklaruje, że posiada umiejętności w zakresie oceny stanu upojenia alkoholowego u dziecka. Tylko 6% badanych nie wie, czy potrafiłoby to zrobić.

Wykres 22. Jak zareagował(a)by Pan/Pani na informację, że Pana/Pani dziecko pije alkohol?

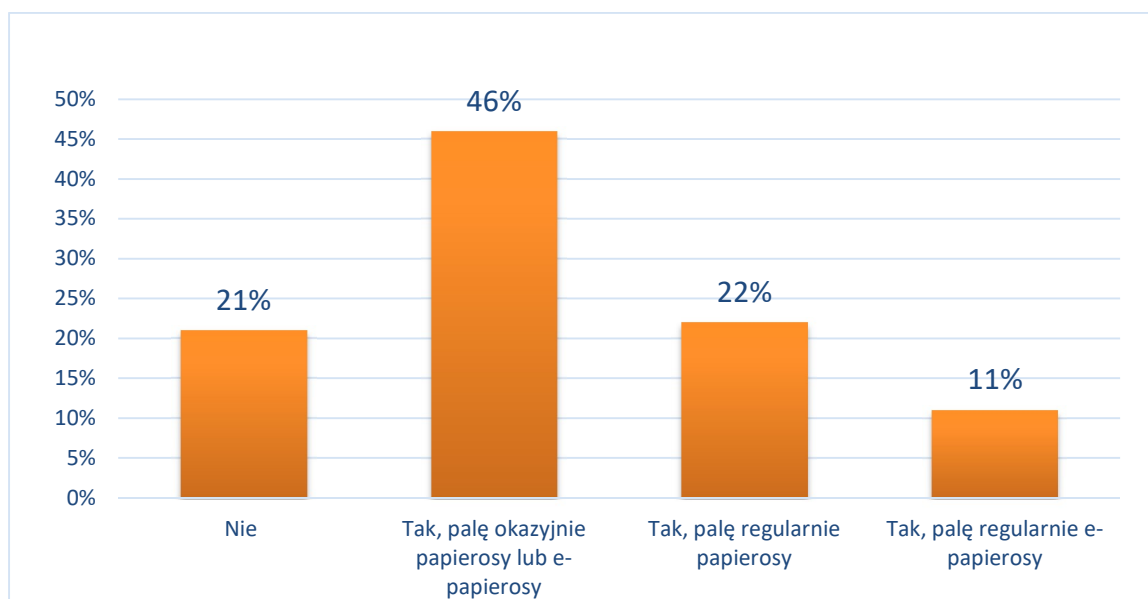
Kolejnym z badanych zagadnień było uzależnienie od nikotyny. Okazuje się, że **tylko 5%** pełnoletnich **respondentów** zapaliło pierwszego papierosa powyżej 18 roku życia. Warto jest zauważyć, że 12% badanych nigdy nie paliło. Kolejne 20% mieszkańców wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia, a 29% na między poniżej 9 r.ż.

Wykres 23. Wiek inicjacji nikotynowej- dorośli mieszkańcy.

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy: **21% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 46% badanych.** 22%, wskazało, że regularnie pali papierosy, a 11% e-papierosy.

Wykres 24. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytano mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. **37% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy.** Aczkolwiek, 39% uważa, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy. 11% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.

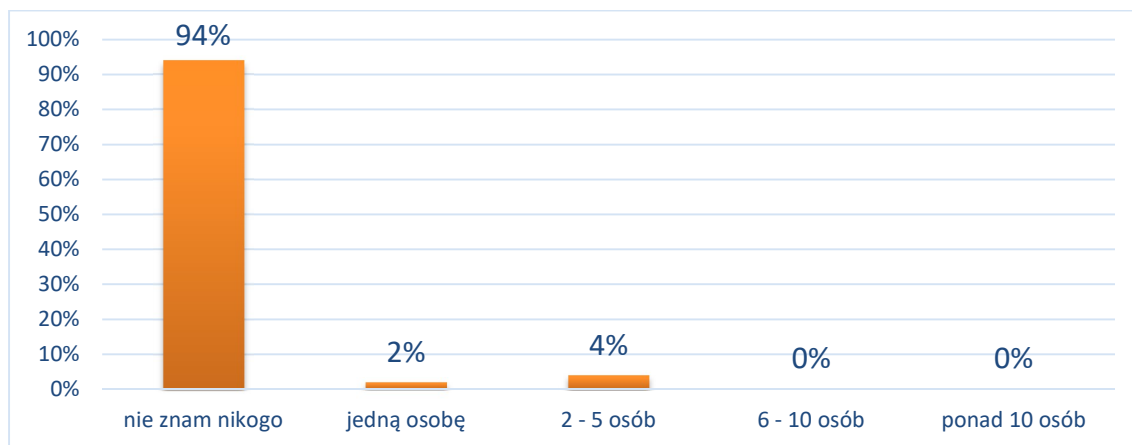
Wykres 25. Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?

Kolejny z badanych obszarów dotyczył problemu uzależnień od narkotyków oraz/ lub dopalaczy. Pierwsze z pytań dotyczyło osób, które zażywają narkotyki i dopalacze w

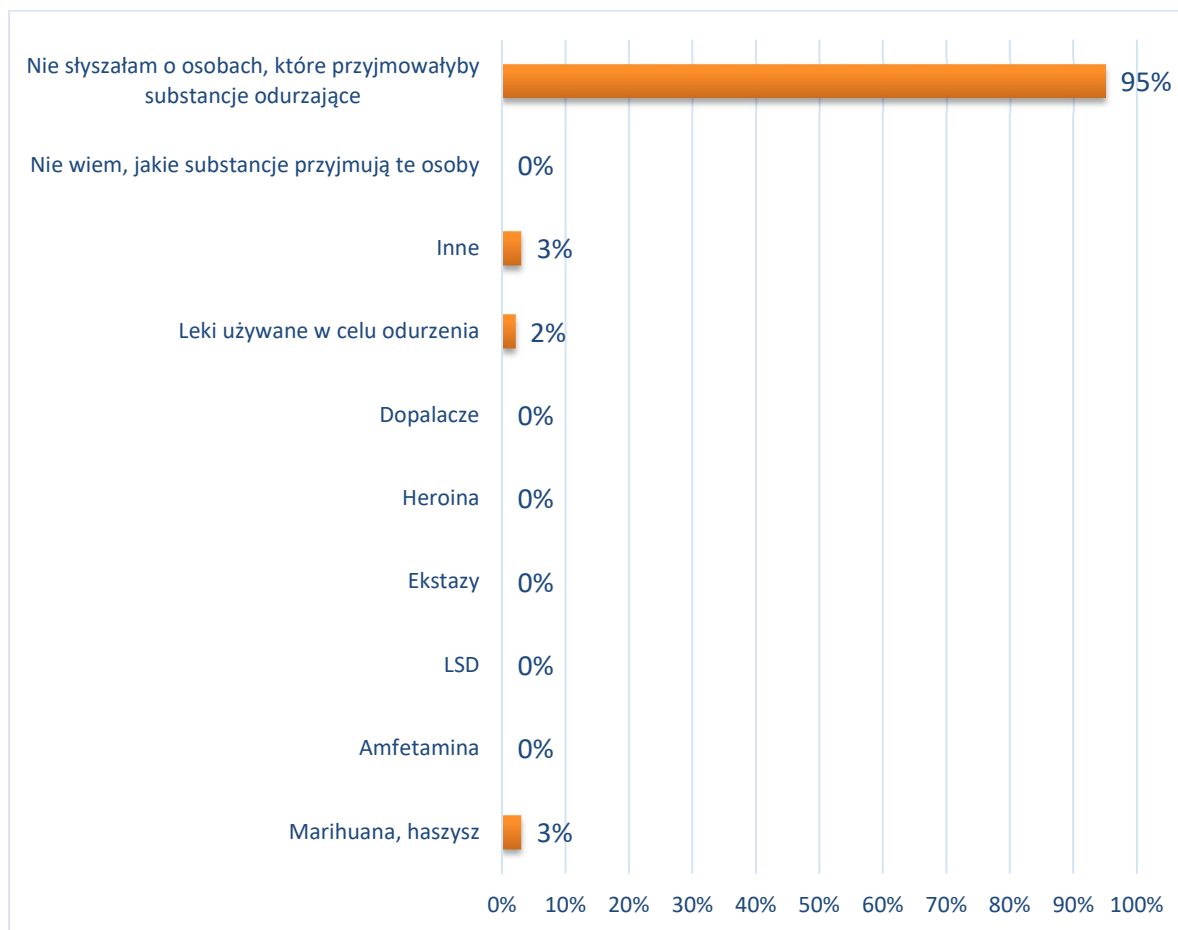
najbliższym środowisku respondentów. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki, z których wynika, że wśród badanych problem występuje w stopniu znikomym **4% respondentów zna od 2 do 5 osób zażywających substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze**. 94% badanych deklaruje przeciwnie, że ten problem w ich środowisku nie występuje a 2%, zna jedną osobę, która może mieć problem z uzależnieniem od narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 26. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

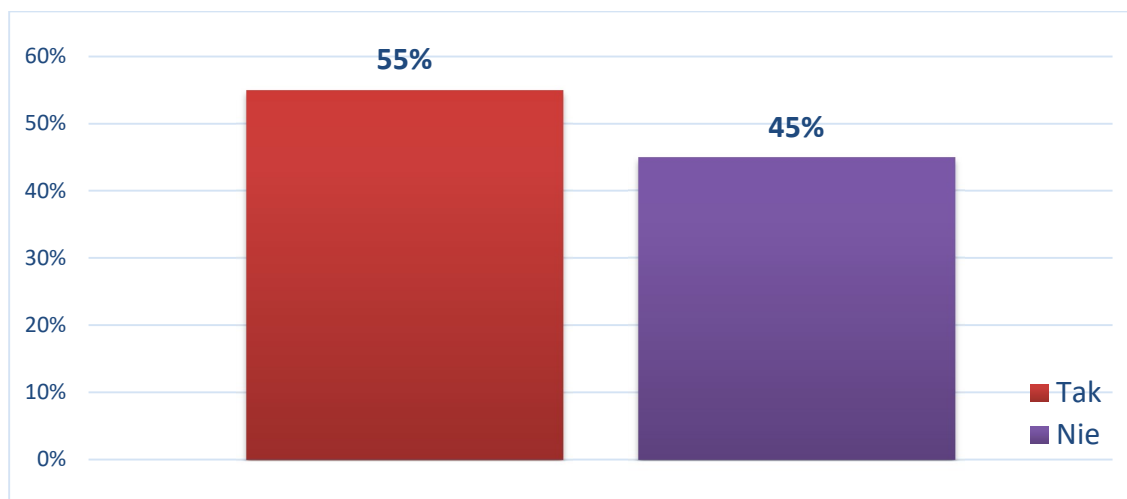
Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się **marihuana i haszysz – 3% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje**. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany (najczęściej przyjmuje się ją poprzez palenie suszu). **Kolejne, co do popularności okazały się leki – 2% badanych przyznało, że biorą je osoby z ich otoczenia**. 95% badanych twierdzi, że w ich otoczeniu nie ma osób przyjmujących substancje odurzające.

Wykres 27. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz? (pytanie wielokrotnego wyboru)

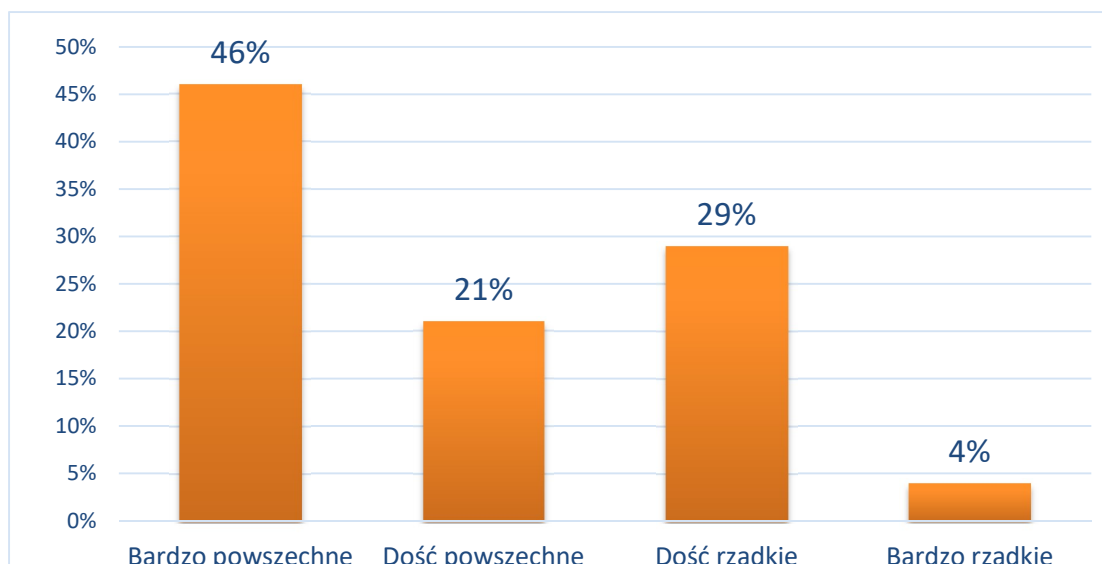
Natomiast, jeżeli chodzi o źródło zakupu, to **45% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.**

Wykres 28. Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Badania wykazały, że istotnym problemem w środowisku lokalnym jest również uzależnienie od komputerów lub Internetu. **Łącznie 67% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym, a 29% ocenia je jako dość rzadkie zjawisko.**

Wykres 29. Uzależnienie od komputera i/lub internetu wśród społeczności lokalnej w opinii pełnoletnich respondentów.

2.3.2. Problemy dzieci i młodzieży w Gminie Ujazd

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

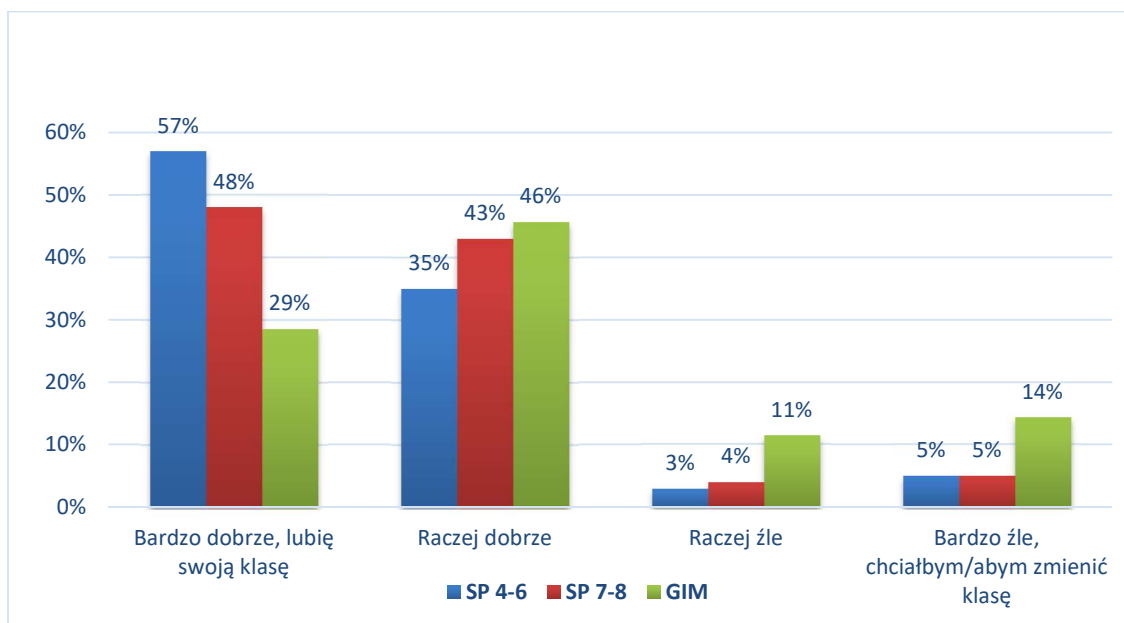
Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy) oraz przemocy. Badania zostały przeprowadzone w 2018 w celu dokonania Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. W roku szkolnym 2018/2019 ostatni rocznik uczęszczał do zlikwidowanego na mocy reformy edukacji gimnazjum- dlatego też w badanej grupie widnieją jeszcze gimnazjaliści.

Wykres 30. Liczebność badanej grupy.

Klasy podstawowe 4 – 6 (SP 4-6)	173
Klasy podstawowe 7 – 8 (SP 7-8)	92
Klasy gimnazjalne (GIM)	35
ŁĄCZNIE	300

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: najlepiej w klasie czują się młodsi uczniowie klas podstawowych (SP 4-6: łącznie 93%)⁸ i uczniowie klas SP 7-8 (91%). Takiego samego zdania jest 85% uczniów klas gimnazjalnych. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 5% uczniów SP 4-6 i 5% SP 7-8 oraz 14% uczniów GIM przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.

Wykres 31. Jak czujesz się w swojej klasie?

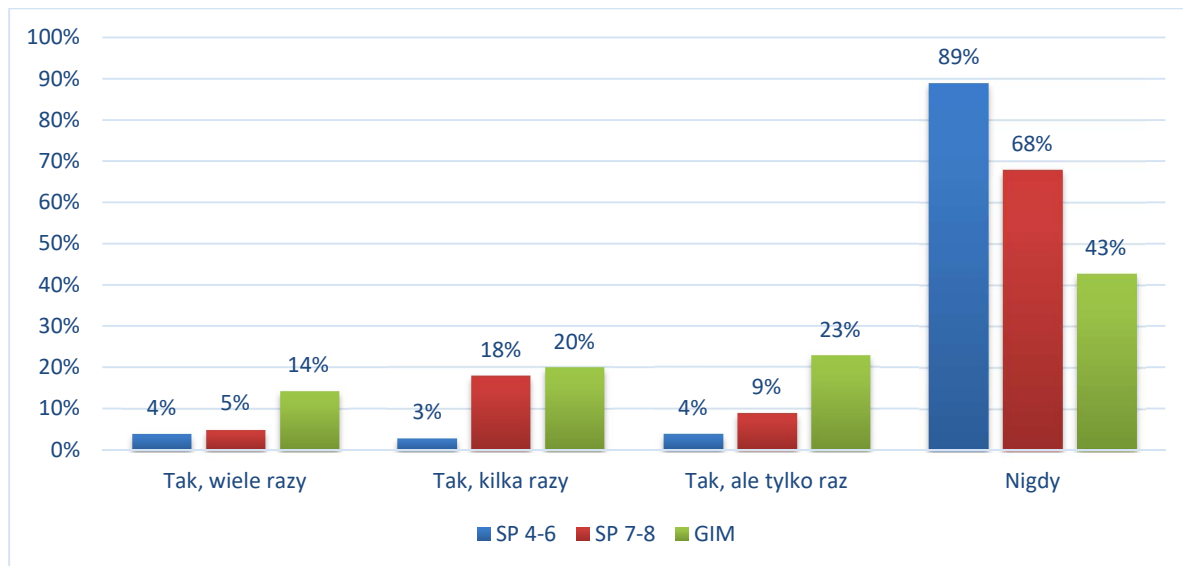

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat **wagarowania** wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. Uczniowie klas podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6: 89%; SP 7-8: 68%) lub byli na nich tylko raz (SP 4-6: 4%; SP 7-8: 5%). Odsetek takich uczniów

⁸ Suma odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

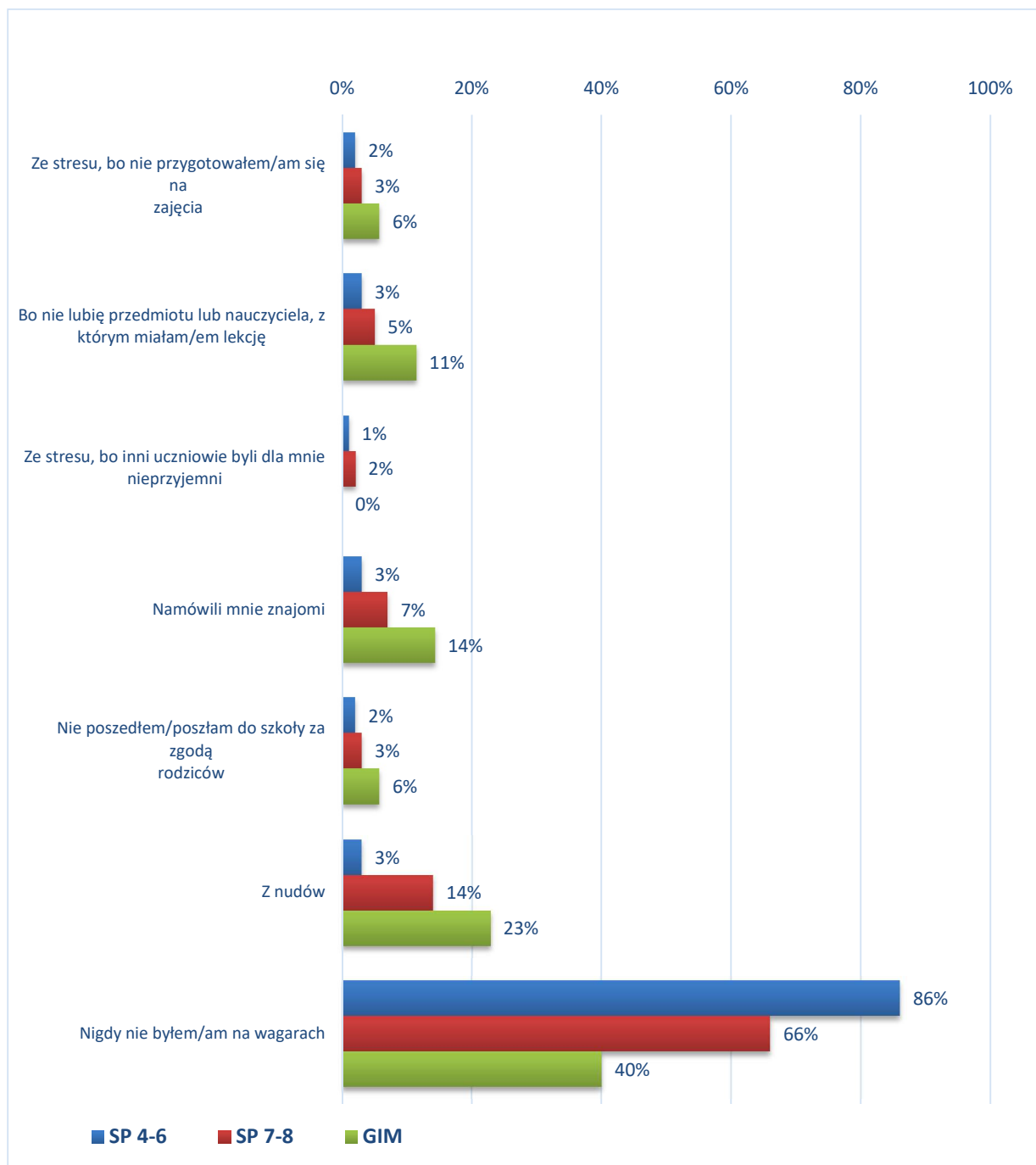
wzrasta wraz z wiekiem – w klasach gimnazjalnych już 57% uczniów ma za sobą pierwsze wagarzy.

Wykres 32. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

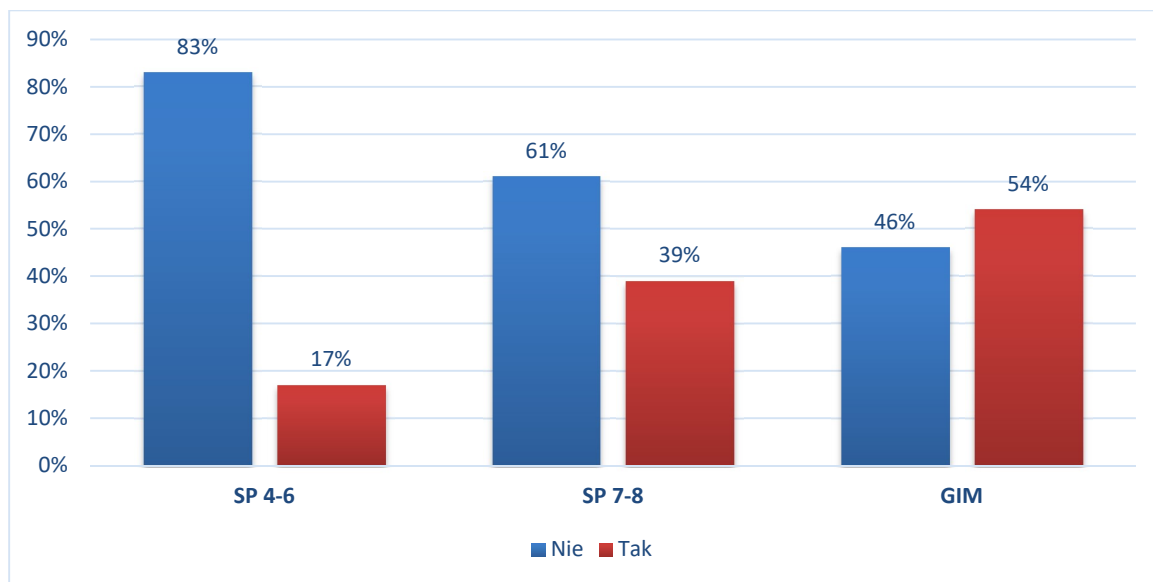
Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Wśród wszystkich **grup wiekowych** dominuje jedna kategoria odpowiedzi. Mianowicie, że uczniowie najczęściej wagarują wyniku namówienia przez znajomych (SP 4-6: 3%; SP 7-8: 7%; GIM: 14%) oraz z nudów (SP 7-8: 14%; GIM: 23%).

Wykres 33. Powody wagarowania.

Jeżeli chodzi o **inicjację alkoholową** to **ma ją za sobą**: 17% badanych uczniów klas SP 4-6; 39% uczniów klas SP 7-8 oraz 54% uczniów klas GIM.

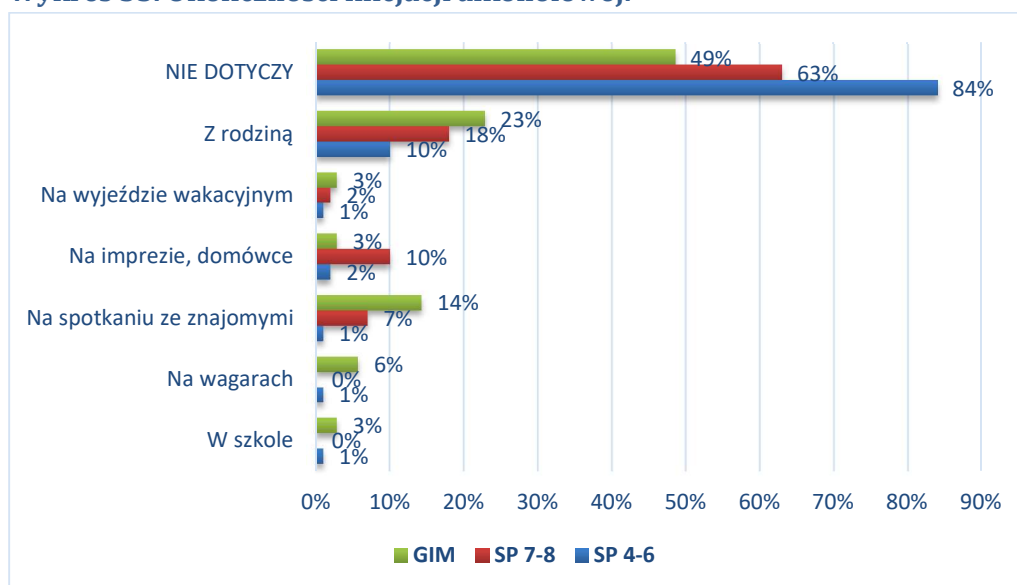
Wykres 34. Odsetek dzieci i młodzieży mającej za sobą inicjację alkoholową.

Uczniowie klas podstawowych najczęściej wskazywali, że ta kwestia ich nie dotyczy (SP 4-6: 84%; SP 7-8: 63%; GIM: 49%). Uczniowie równie często odpowiadali, że pierwszy raz alkohol spożyli w towarzystwie rodziny (SP 7-8: 10%; SP 4-6: 18%; GIM: 23%)

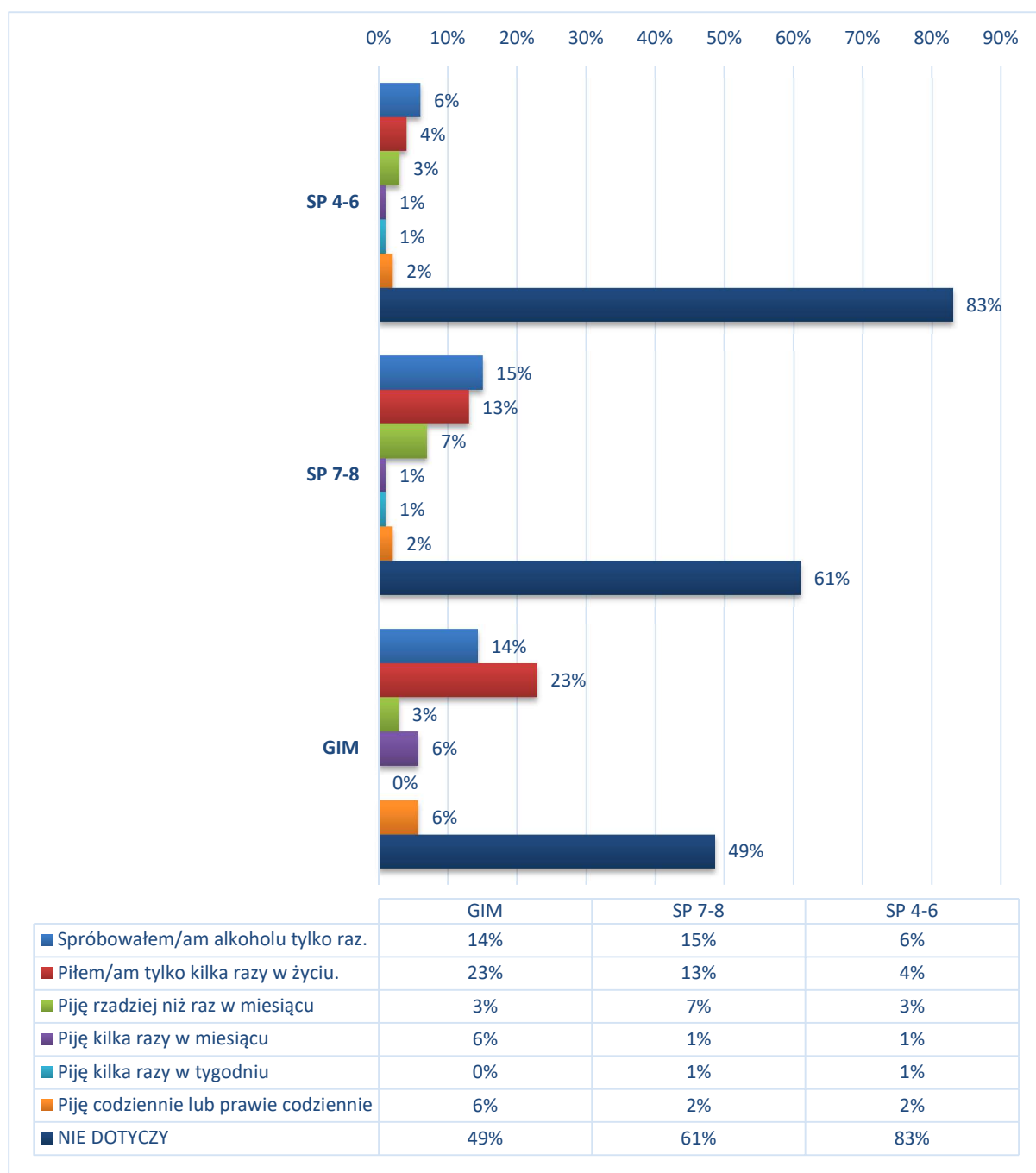
Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej wśród starszych uczniów są spotkania ze znajomymi (GIM: 14%)

Wykres 35. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

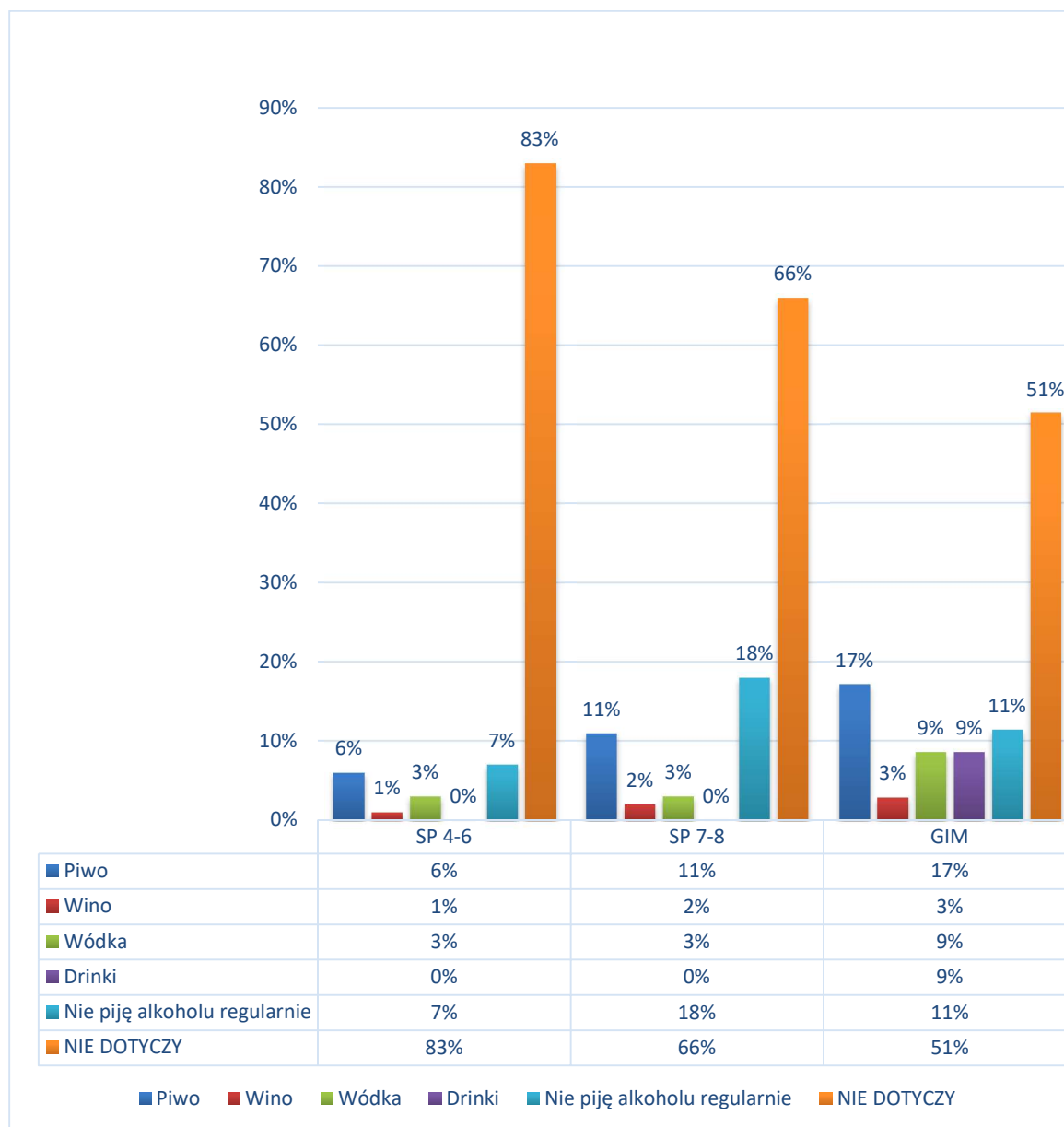
Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. Aż 83% najmłodszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: SP 7-8 (61%); GIM (49%). Wśród uczniów klas SP 7-8 i GIM najczęściej pojawiały się dwie kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do jednorazowego (SP 7-8: 15%; GIM: 14%) oraz kilkukrotnego spożycia alkoholu (SP 7-8: 13%; GIM: 23%).

Wykres 36. Częstotliwość spożywania alkoholu- dzieci i młodzież.

W następnej kolejności zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Starsi uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 7-8: 11%; GIM: 17%) oraz wódkę (SP 7-8: 3%; GIM: 9%). Deklaracje uczniów, których to pytanie nie dotyczy maleje odwrotnie proporcjonalnie do wieku (SP 4-6: 83%; SP 7-8: 66%; GIM: 51%).

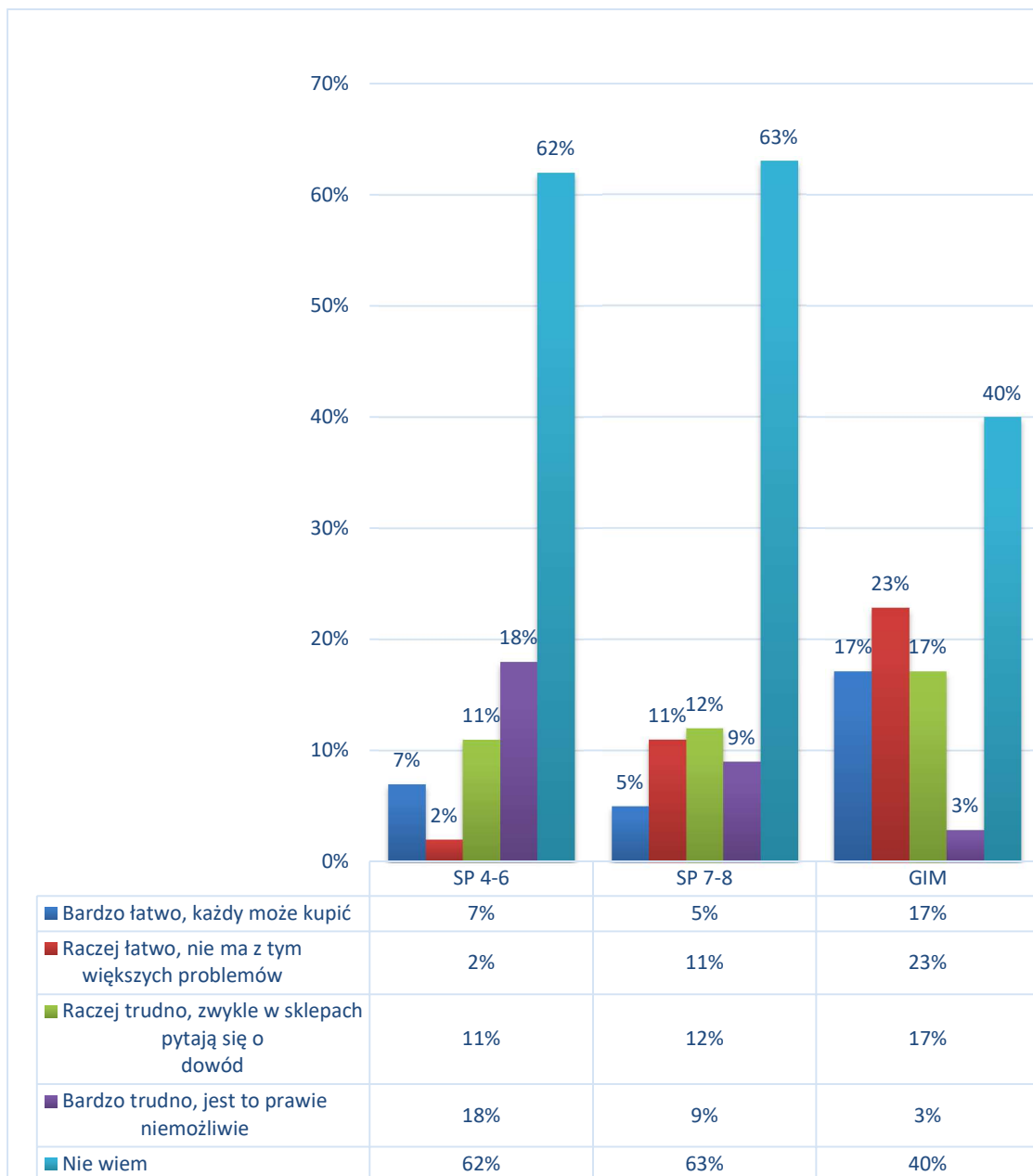
Wykres 37. Rodzaj spożywanego alkoholu- dzieci i młodzież.

Kolejnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 62% uczniów klas SP 4-6; 63% uczniów klas SP 7-8 oraz 40% uczniów GIM nie wiedzą, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei łącznie 40%**

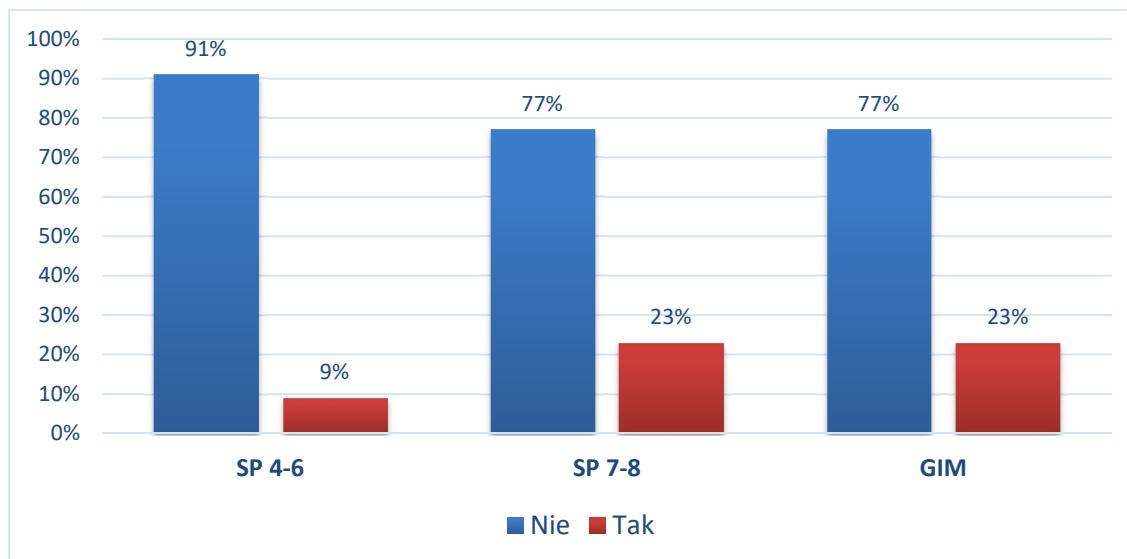
najstarszych uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Wykres 38. Dostępność alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia w opinii dzieci i młodzieży.

Jeżeli chodzi o inicjację nikotynową ma za sobą 9% uczniów SP 4-6; 23% uczniów klas SP 7-8 oraz 23% gimnazjalistów.

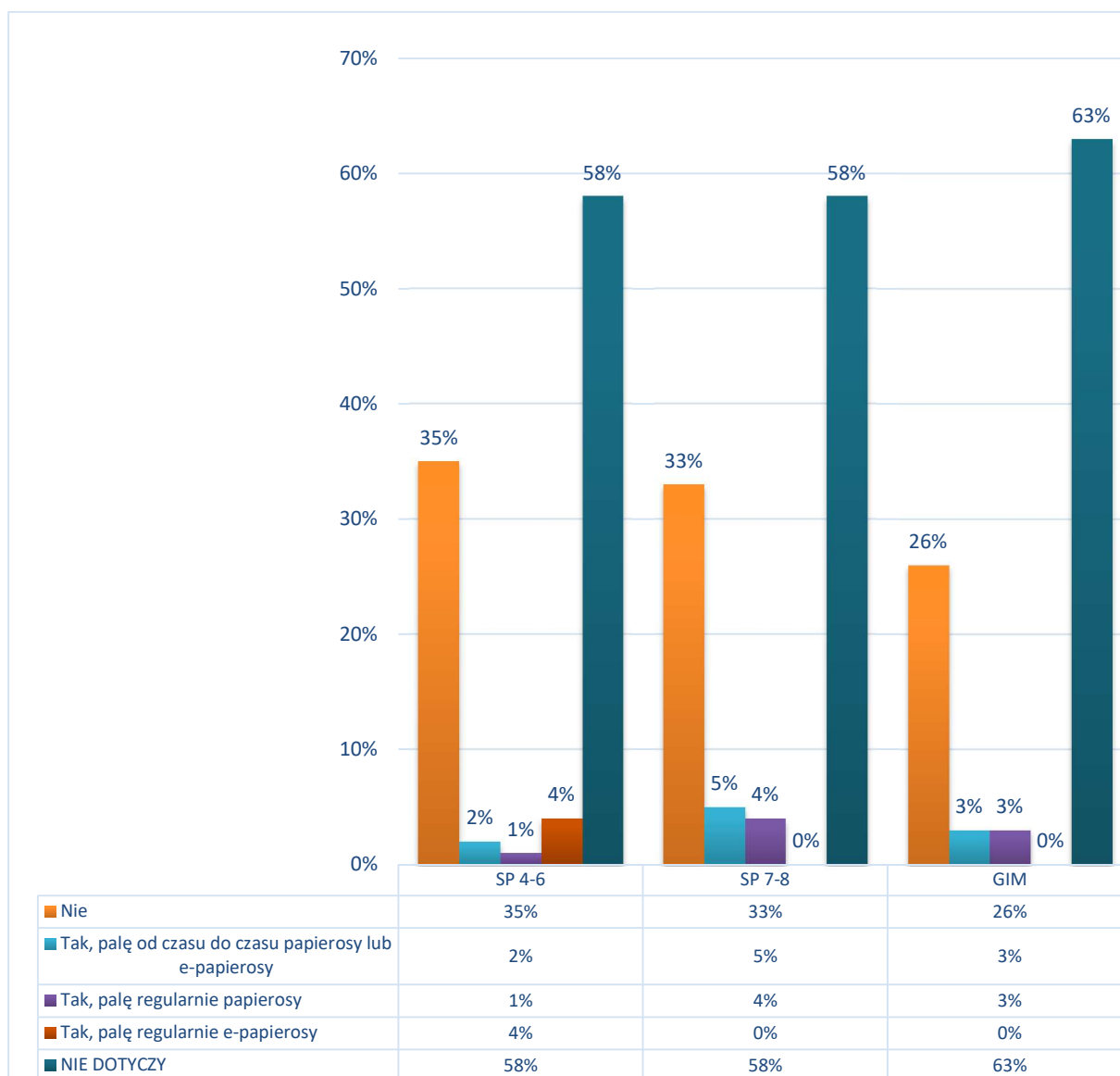
Wykres 39. Ilość osób mających za sobą inicjację nikotynową- dzieci i młodzież.

Większość uczniów z gminy Ujazd, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6: 93%; SP 7-8: 91%; GIM: 86%)⁹.

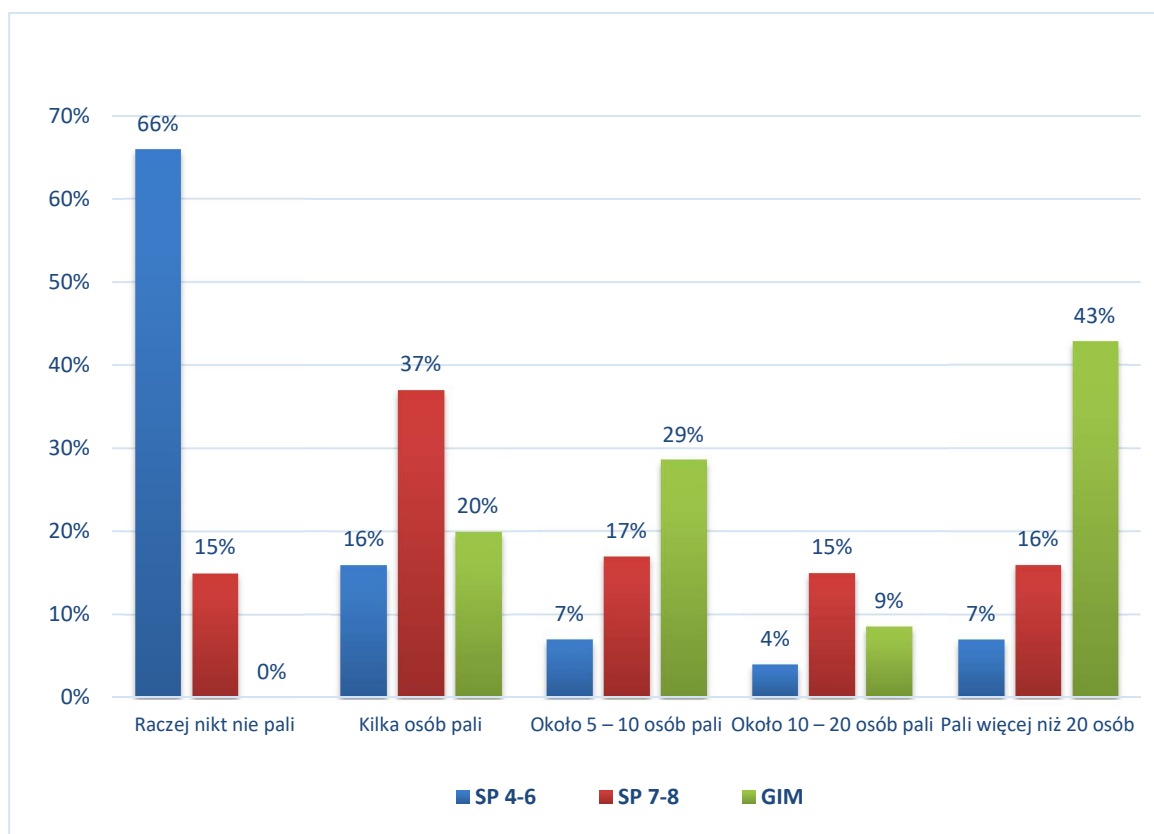
⁹ Suma odpowiedzi *Nie* i *Nie dotyczy*.

Wykres 40. Czy obecnie palisz papierosy?

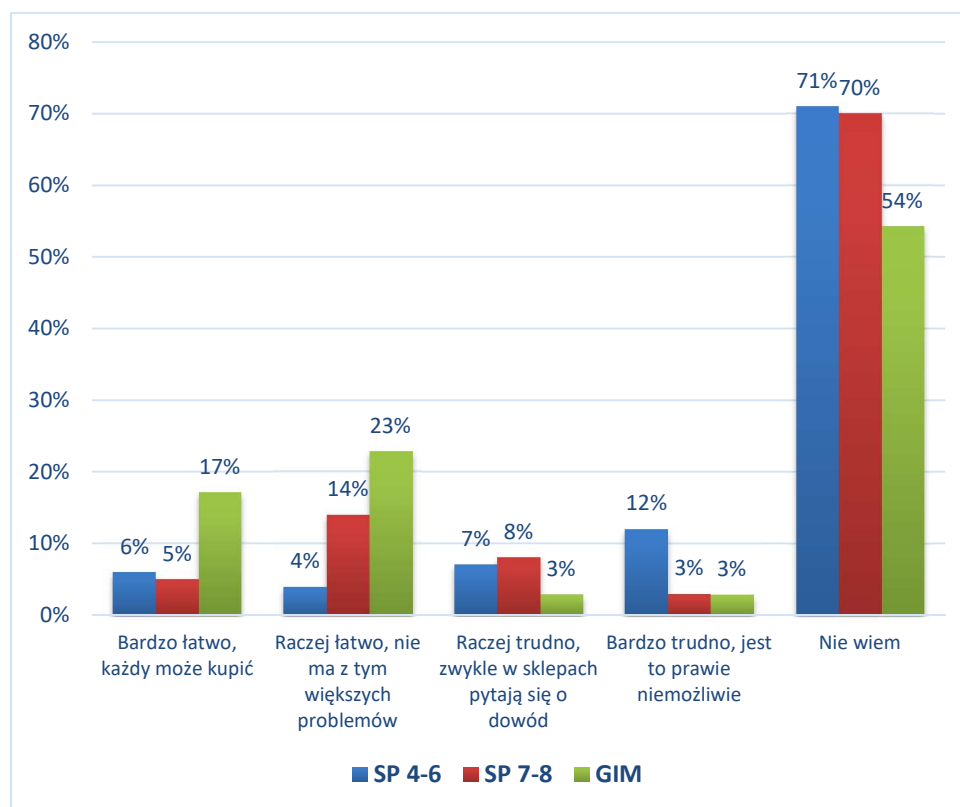
Uczniowie najmłodszych klas podstawowych prawie w większości oceniają, że ich koledzy raczej nie palą lub pali tylko kilka osób (łącznie 82%). Inaczej kształtują się wyniki wśród starszych i najstarszych uczniów. Wśród uczniów klas SP 7-8 podobnie stwierdza już 52% uczniów i 20% uczniów klas gimnazjalnych.

Wykres 41. Ile osób z Twojej szkoły pali papierosy?

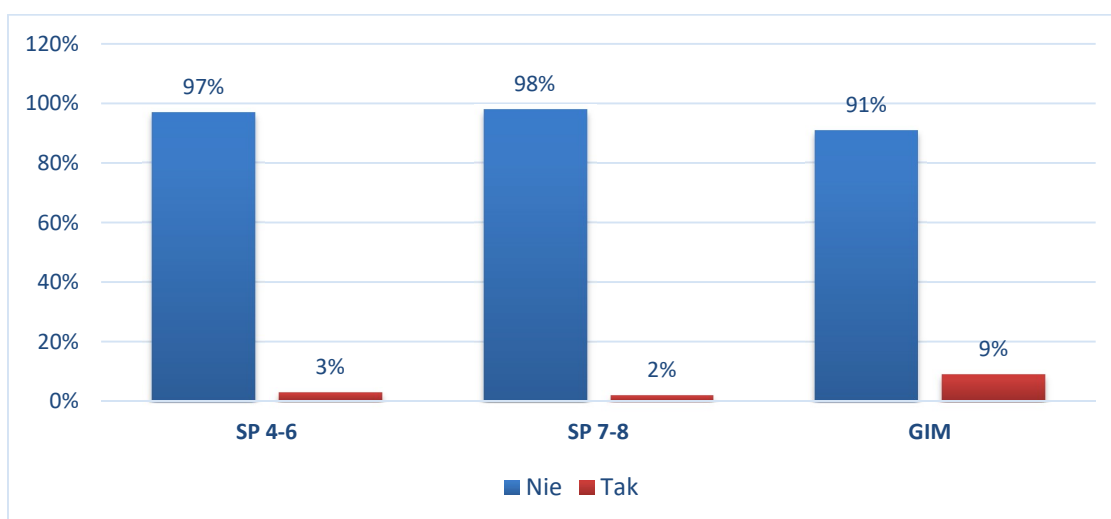
W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. **Ponad połowa uczniów klas podstawowych nie znało odpowiedzi na to pytanie (SP 4-6: 71%; SP 7-8: 70%).** Gimnazjaliści mają w tym względzie bardziej zróżnicowane poglądy. **54% uczniów GIM wskazało, że nie wie, a łącznie 40% z nich oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.**

Wykres 42. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

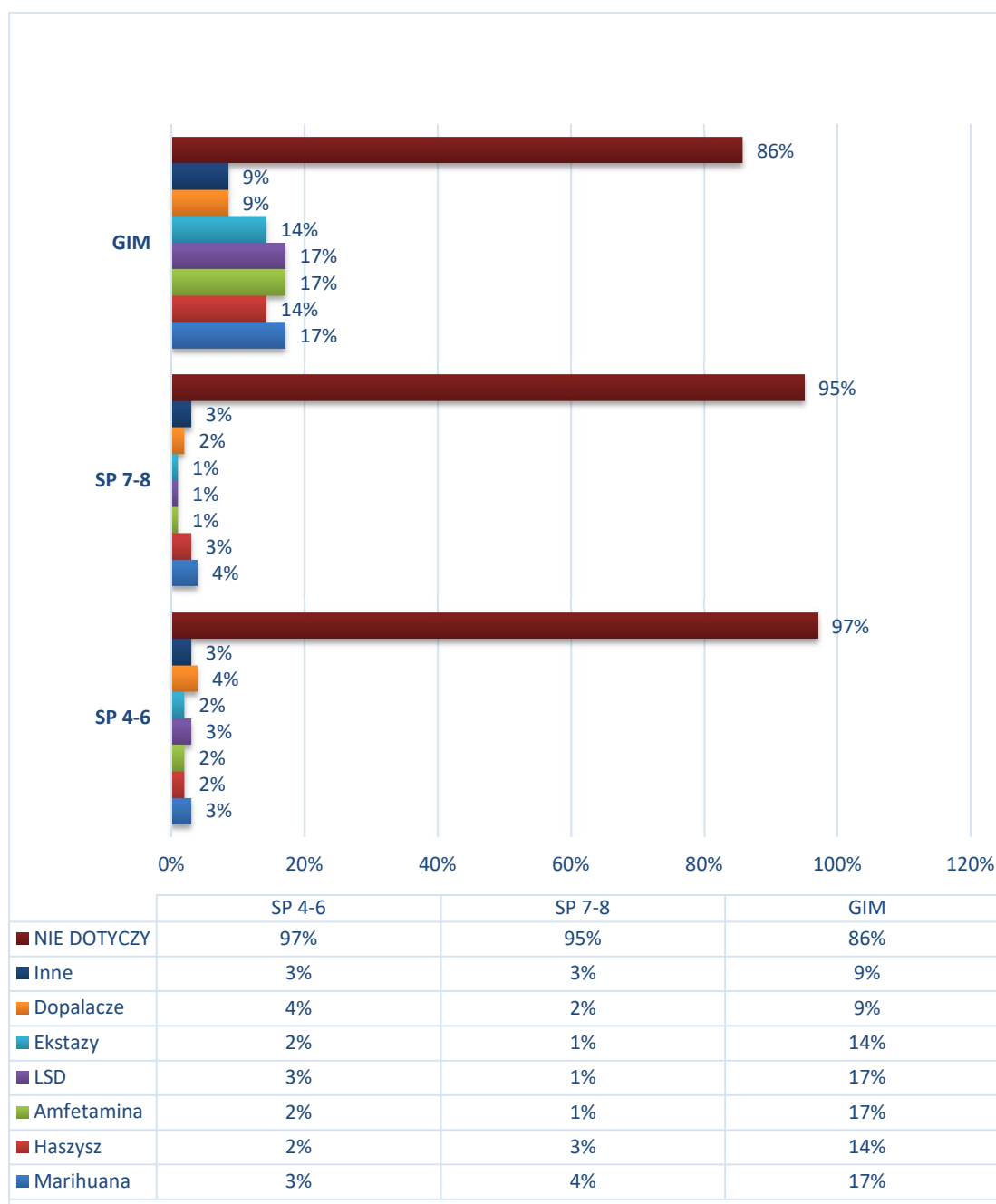
Wyniki badań wskazują, że generalnie badani uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy: SP 4-6: 97%; SP 7-8: 98%; GIM: 91%.

Wykres 43. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie marihuana (SP 4-6: 3%; SP 7-8: 4%; GIM: 17%). Wśród najstarszych uczniów pojawiają się także odpowiedzi dotyczące haszyszu, amfetaminy, LSD oraz ekstazy. Powyższe wartości jednak odzwierciedlają pojedyncze deklaracje uczniów, ponieważ zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6: 95%; SP 7-8: 95%; GIM: 86%).

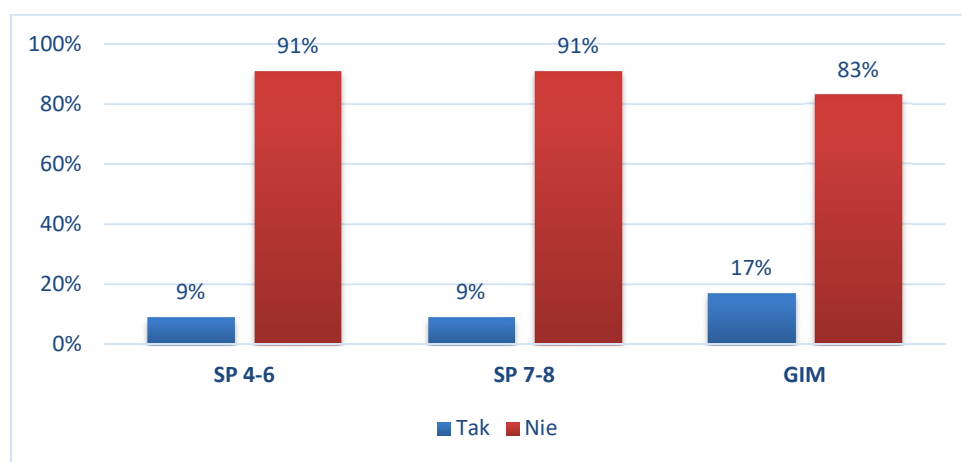
Wykres 44. Rodzaj zażywanych substancji (pytanie wielokrotnego wyboru).

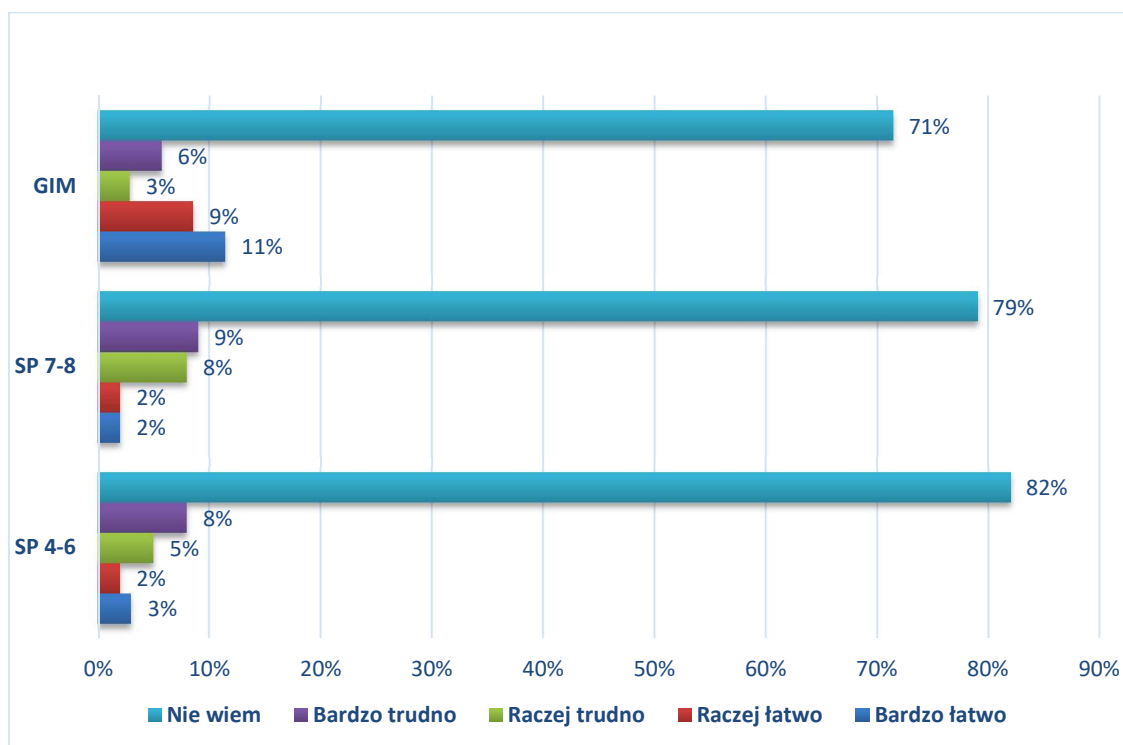
Na pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?**” uczniowie w większości odpowiedzi deklarowali, że ten problem ich nie dotyczy: SP 4-6: 100%; SP 7-8: 89%; GIM: 82%.

Poniższe wykresy przedstawiają wiedzę na temat źródeł pozyskiwania narkotyków oraz subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. **Zdecydowana większość uczniów klasy podstawowych (SP 4-6: 91%; SP 7-8: 91%) i klas gimnazjalnych (83%) nie wiedzą, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze.**

Wykres 45. Czy wiesz, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?

Wykres 46. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

W przeprowadzonej ankiecie zbadano także postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone zostały w tabelach poniżej.

Tabela 6. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	27%	20%	12%	41%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	12%	18%	63%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	50%	12%	10%	28%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	6%	2%	12%	80%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	10%	6%	18%	66%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	12%	16%	16%	55%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	3%	15%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	40%	14%	9%	37%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	12%	10%	24%	54%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	7%	1%	22%	70%

Tabela 7. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8.

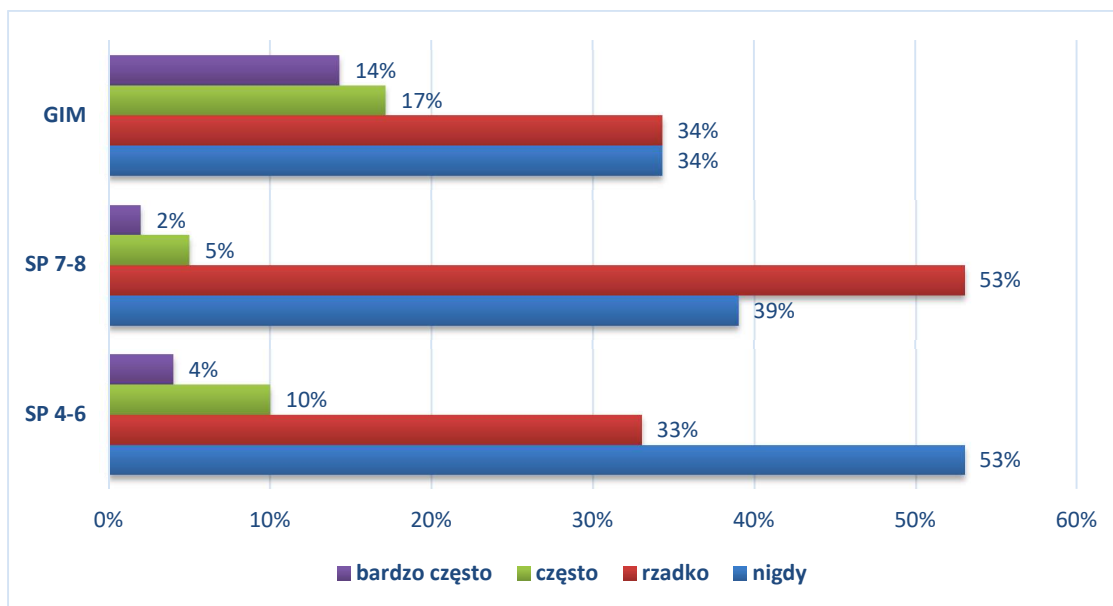
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	41%	38%	8%	13%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	10%	17%	32%	41%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	51%	28%	8%	13%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	8%	10%	24%	59%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	10%	15%	23%	52%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	12%	11%	24%	53%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	5%	5%	23%	66%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	66%	15%	5%	13%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	10%	14%	17%	59%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	5%	21%	39%	35%

Tabela 8. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach GIM.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	26%	34%	26%	14%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	23%	37%	23%	17%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	29%	29%	26%	17%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	20%	9%	34%	37%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	20%	9%	29%	43%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	17%	14%	17%	51%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	14%	3%	20%	63%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	57%	23%	6%	14%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	17%	9%	23%	51%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	20%	26%	37%	17%

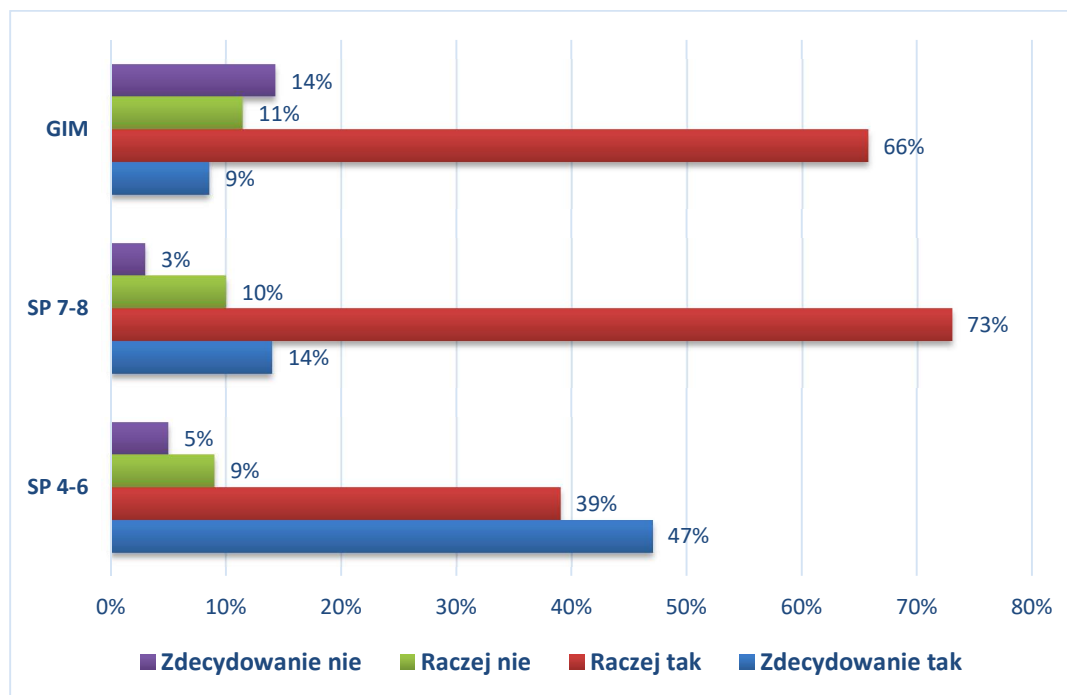
Kolejnym badanym obszarem była przemoc doświadczana przez uczniów w szkole. Wyniki wskazują, że **większość badanych uczniów nie jest ofiarą przemocy szkolnej (SP 4-6: 53%; SP 7-8: 39%; GIM: 34%)**. Warto jednak zaznaczyć, że część uczniów (SP 4-6: 10%; SP 7-8: 5%; GIM: 17%) przyznaje, że często doświadczą w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej).

Wykres 47. Częstotliwość doświadczania przemocy w szkole.

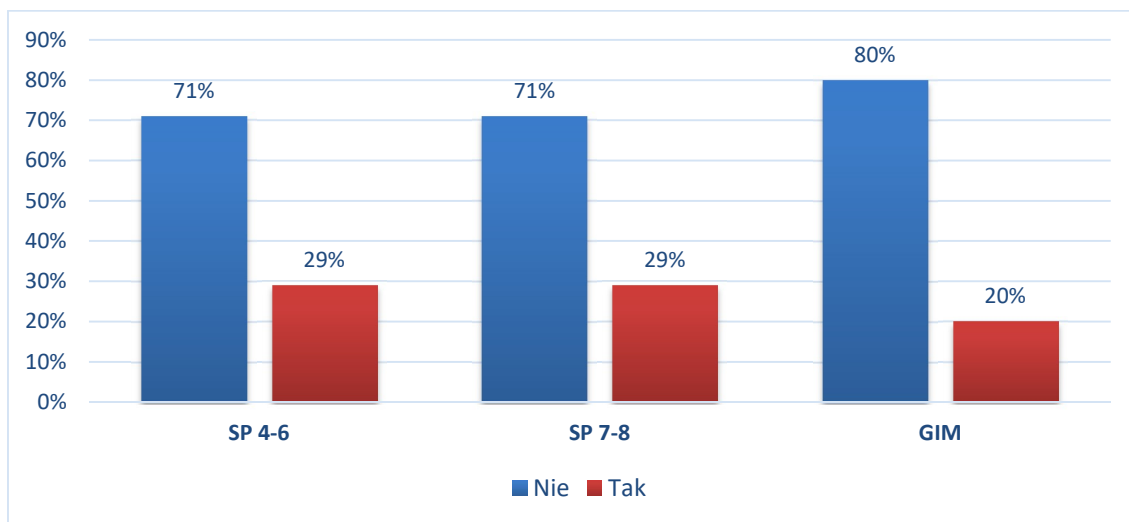
W następnym pytaniu nawiązano do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jak się okazało, łącznie 14% uczniów SP 4-6; 13% uczniów SP 7-8 oraz 25% uczniów GIM nie czuje się w szkole bezpiecznie.

Wykres 48. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

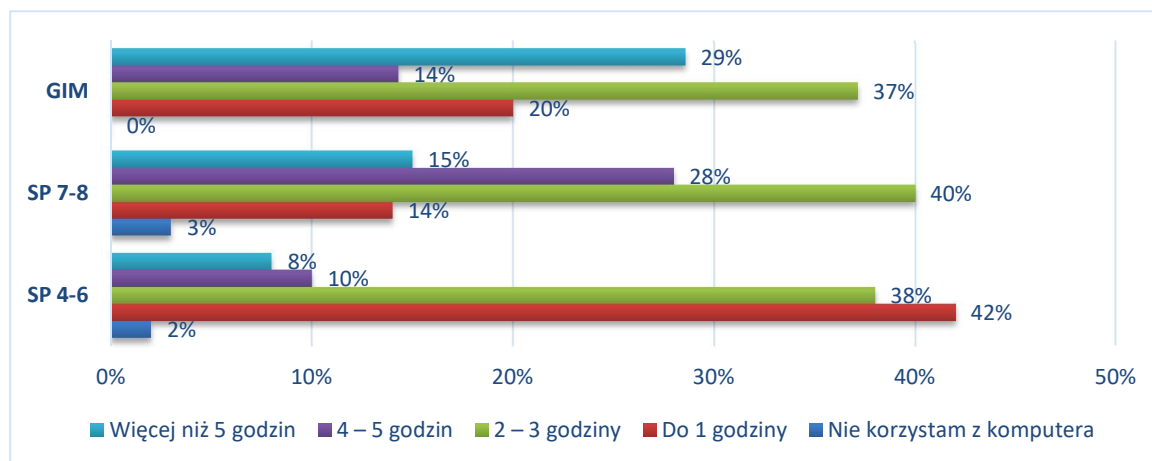
W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. **Można przyjąć, że większość badanych uczniów zasadniczo w szkole czuje się bezpiecznie: SP 4-6: 71%; SP 7-8: 71%; GIM: 80%.** Warty zwrócenia uwagi jest fakt, że poziom pozytywnych deklaracji obniża się wraz z wiekiem uczniów.

Wykres 49. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

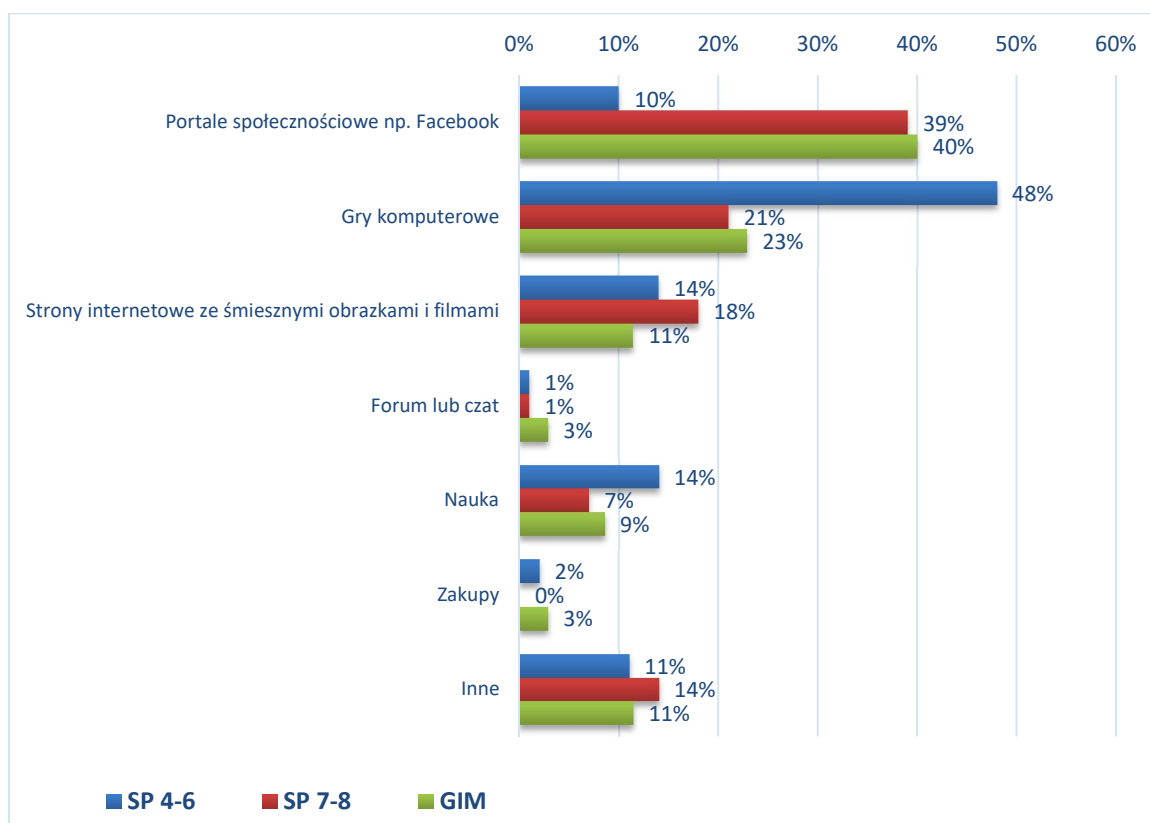
W kolejnej części badania zapytano uczniów w Gminie Ujazd o zagadnienie związane z uzależnieniem od komputera i/lub internetu oraz cyberprzemoc. **Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6: 38%; SP 7-8: 40%; GIM: 37%).** Aczkolwiek, spora część najstarszych uczniów (29%) spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, co w praktyce może oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Wykres 50. Częstotliwość korzystania z komputera- dzieci i młodzież.

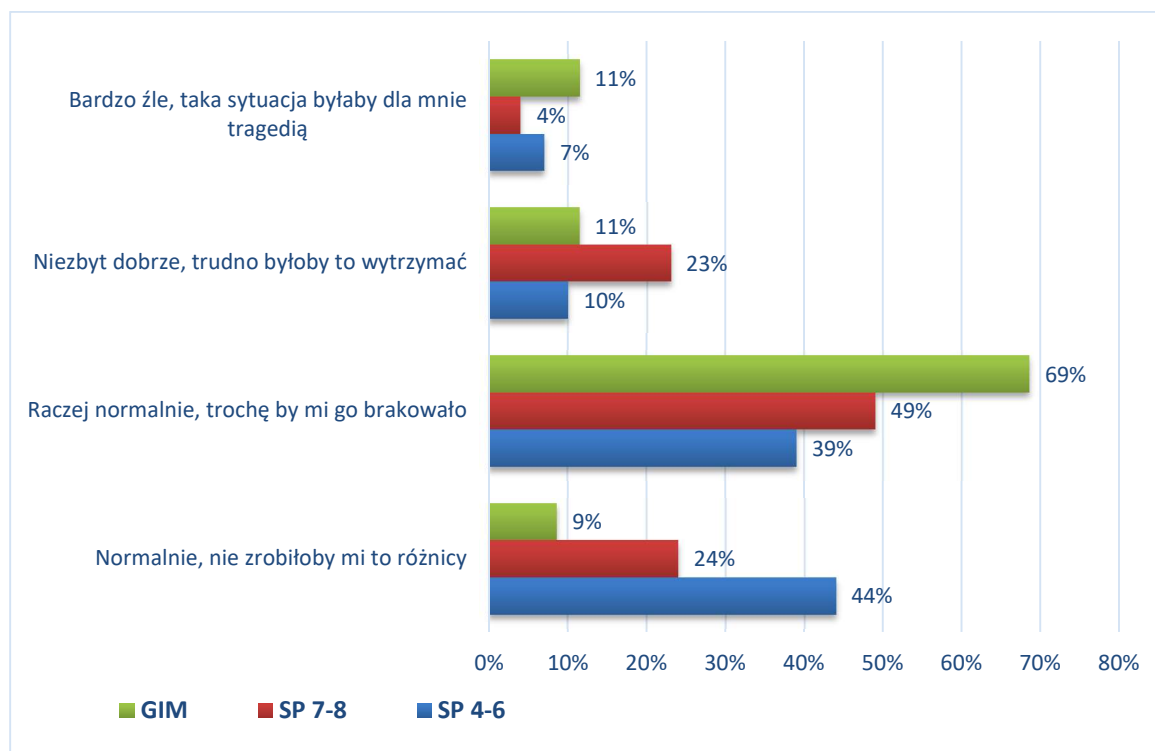
Zapytano również uczniów o to, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być portale społecznościowe (SP 4-6: 10%; SP 7-8: 39%; GIM: 40%) oraz gry komputerowe (SP 4-6: 48%; SP 7-8: 21%; GIM: 23%).**

Wykres 51. Formy spędzania czasu przed komputerem- dzieci i młodzież.

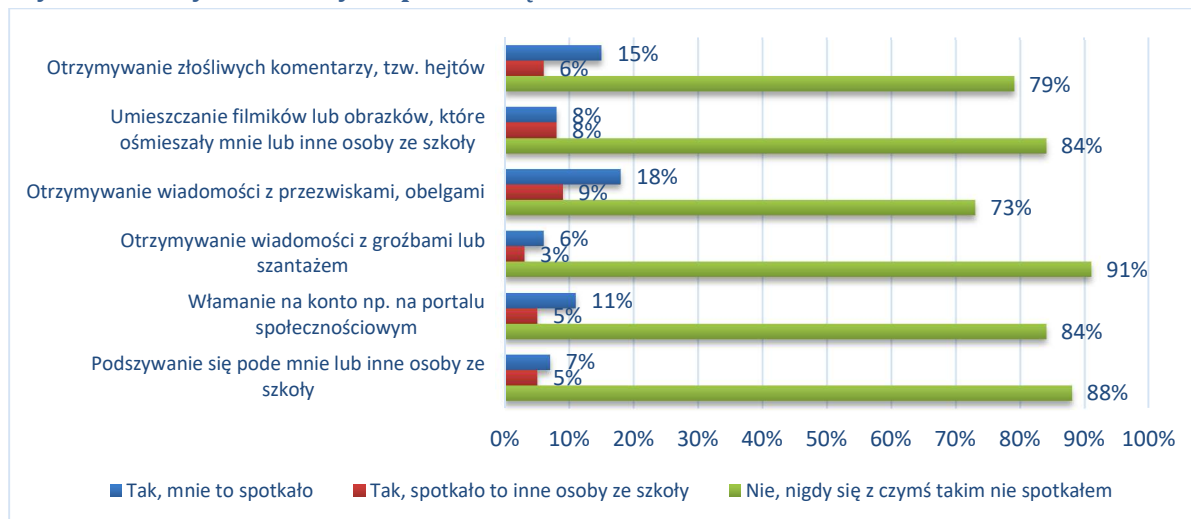
44% najmłodszych uczniów klas podstawowych; 24% uczniów SP 7-8 oraz 9% uczniów GIM deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów także przyznaje, że odczułoby brak dostępu do Internetu (SP 4-6: 39%; SP 7-8: 49%; GIM: 69%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliłby negatywnie. Warte zauważenia jest, że gorzej z utrudnionym dostępem do nowoczesnych technologii radziliby sobie uczniowie szkoły podstawowej. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Wykres 52. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?

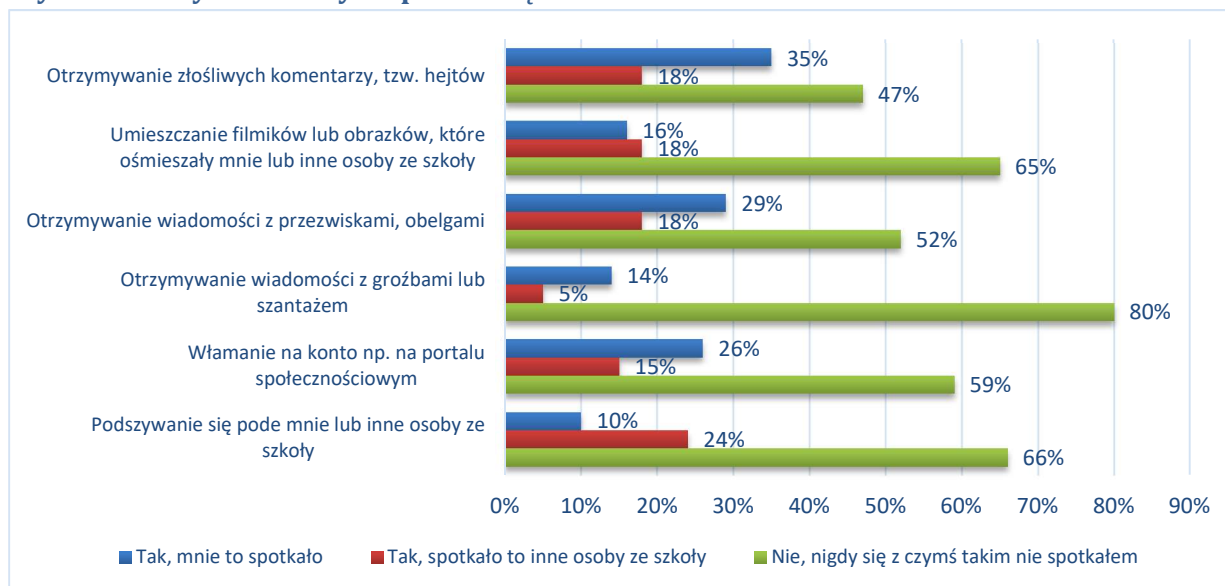

Ponadto, wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Ujazd nie są obce doświadczenia związane z cyberprzemocą. **15% uczniów SP 4-6; 35% uczniów klas SP 7-8 oraz 34% uczniów GIM doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”**. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Poza tym, **uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6: 18%; SP 7-8: 29%; GIM: 51%) oraz często padali też ofiarami włamania na konto (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 26%; GIM: 26%).**

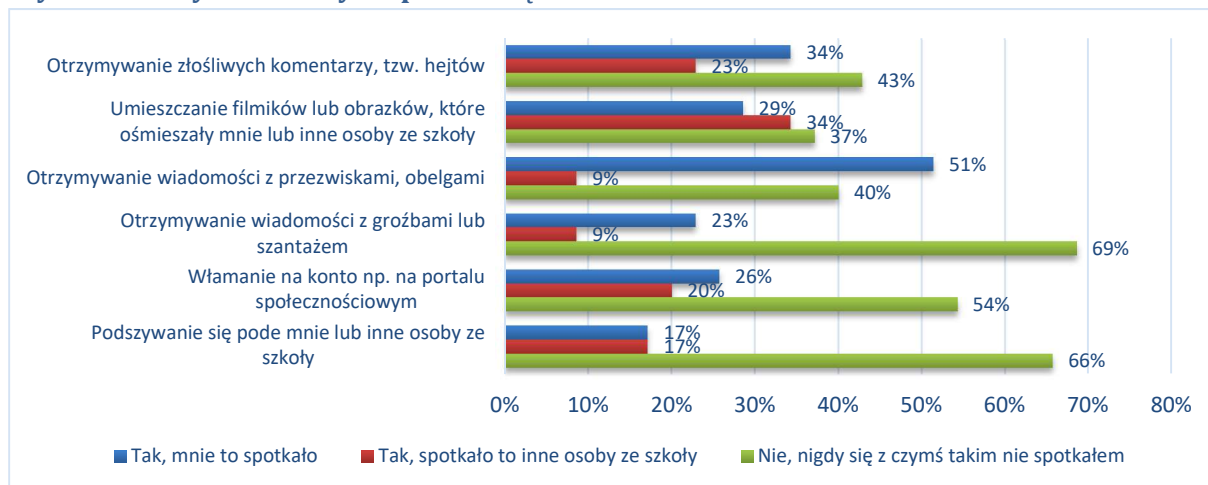
Wykres 53. Styczeń z cyberprzemocą: SP 4-6.

Wykres 54. Styczeń z cyberprzemocą: SP 7-8.

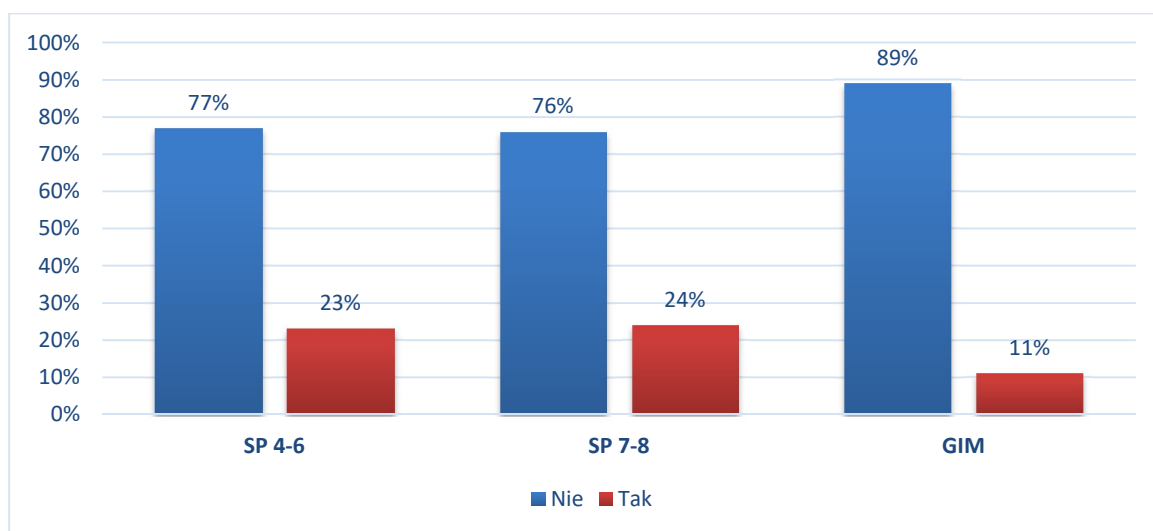

Wykres 55. Styczeń z cyberprzemocą - GIM.

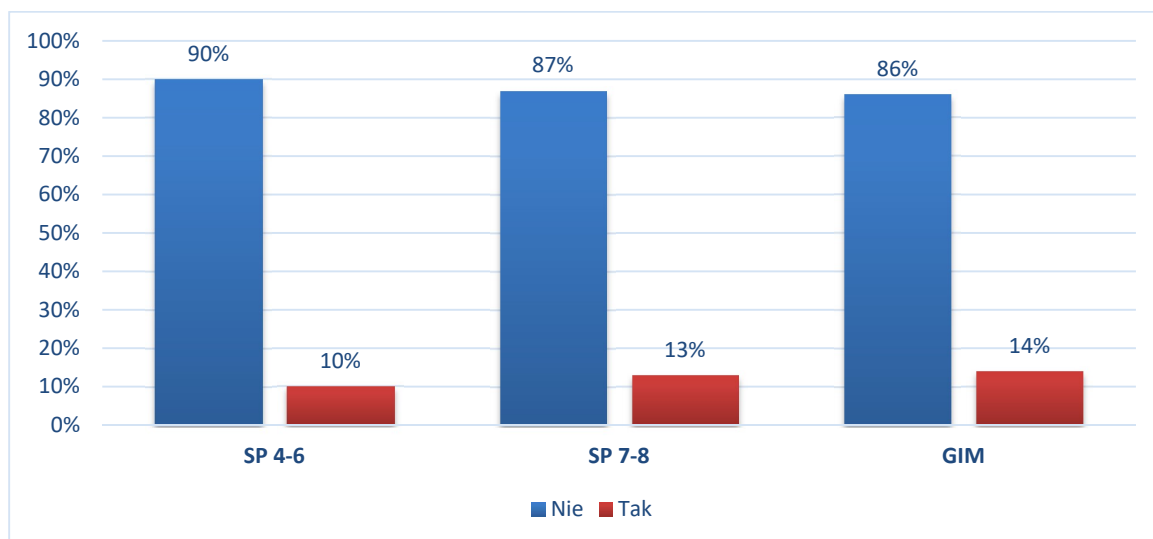
Ostatnim z badanych zagadnień wśród uczniów Gminy Ujazd była popularność gier hazardowych. **Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki”, jaką jest gra na automatach (SP 4-6: 77%; SP 7-8: 76%; GIM: 86%).** Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach, jest zauważalny.

Wykres 56. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z gminy Ujazd (SP 4-6: 90%; SP 7-8: 87%; GIM: 86%).

Wykres 57. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

2.3.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Ujazd.

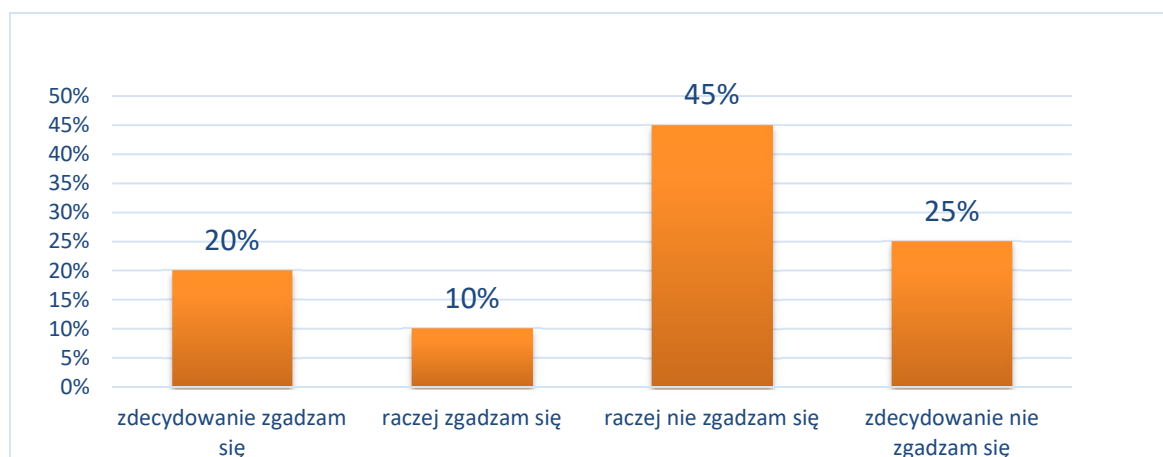
Kolejną badaną grupą byli sprzedawcy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Ujazd. Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. Grupa badana stanowiła 20 kobiet. Również 20 respondentów, to pracownicy punktów. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 35 lat.

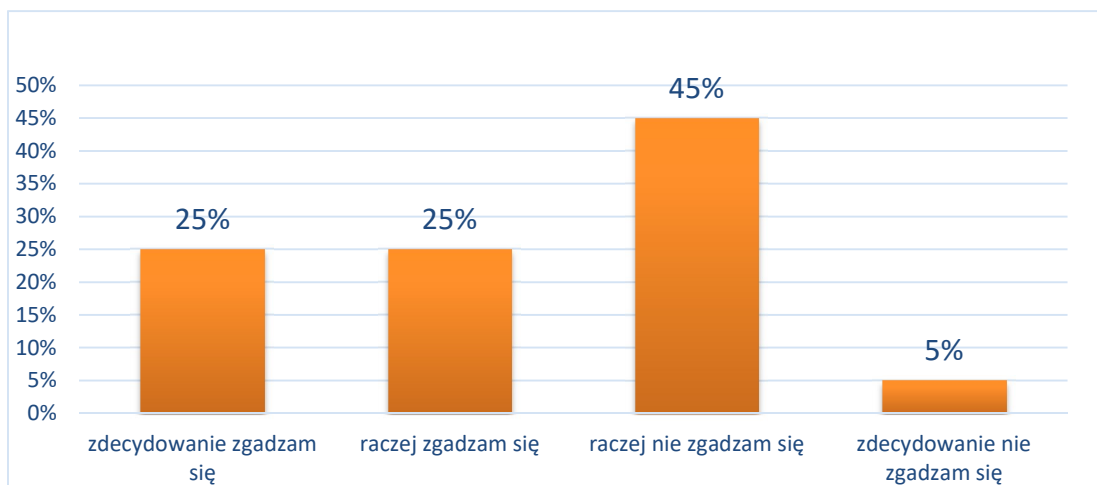
Jednym z pierwszych zagadnień badanych za pomocą kwestionariusza ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. **Łącznie 70% badanych sprzedawców napojów alkoholowych nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.** Świadczy, to pośrednio o wysokim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 58. Czy zgadza się Pan/Pani z twierdzeniem: „alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce”?

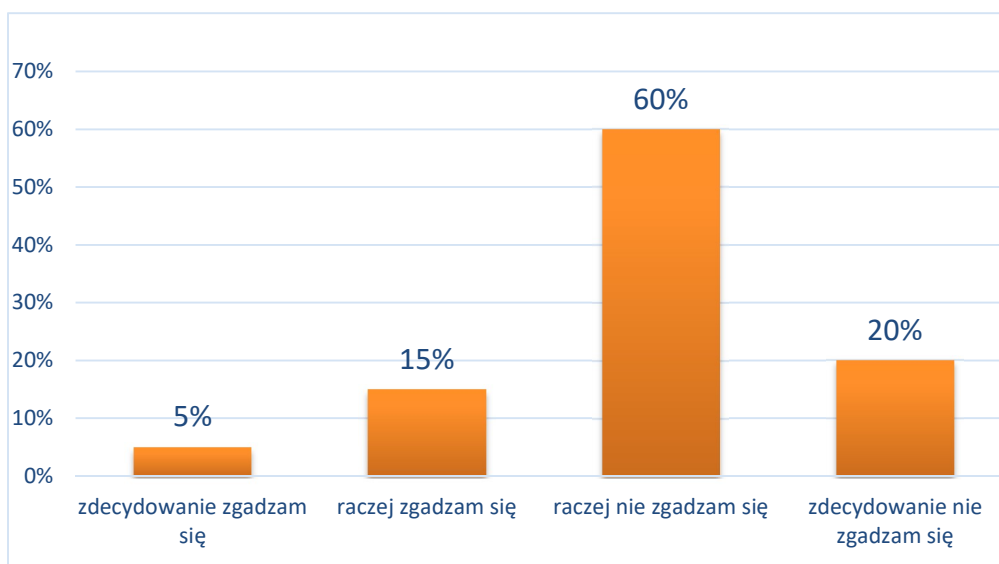
Łącznie 50% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. Druga połowa badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli jest raczej przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

Wykres 59. Czy zgadza się Pan/Pani, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany?

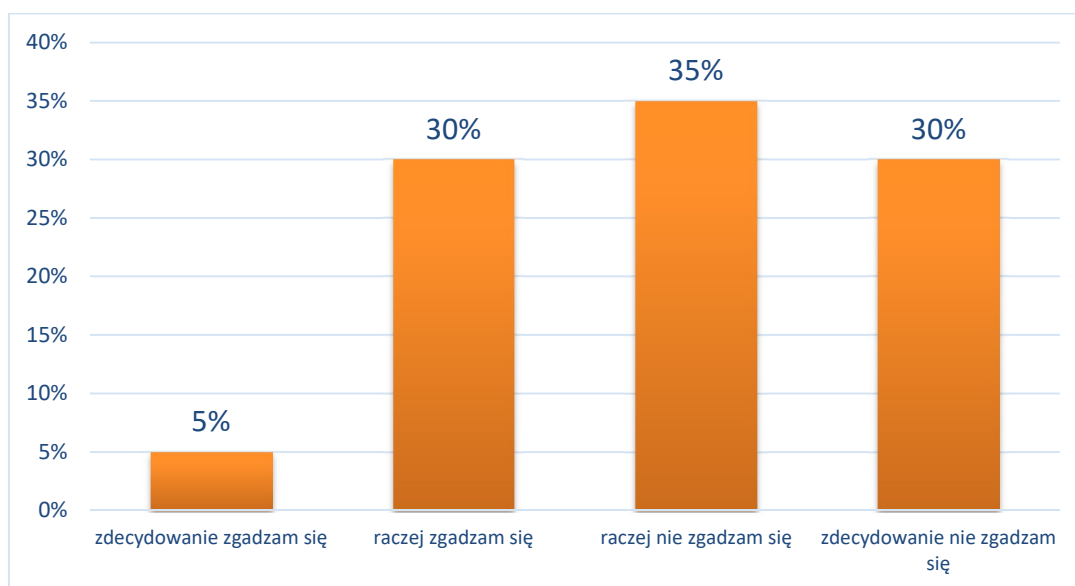
Łącznie 80% respondentów opowiedziało się za tym, że osoby, które piją alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Łącznie 20% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

Wykres 60. Czy zgadza się Pan/Pani, że osoby pijące alkohol zagrażają w Pańskim środowisku lokalnym?

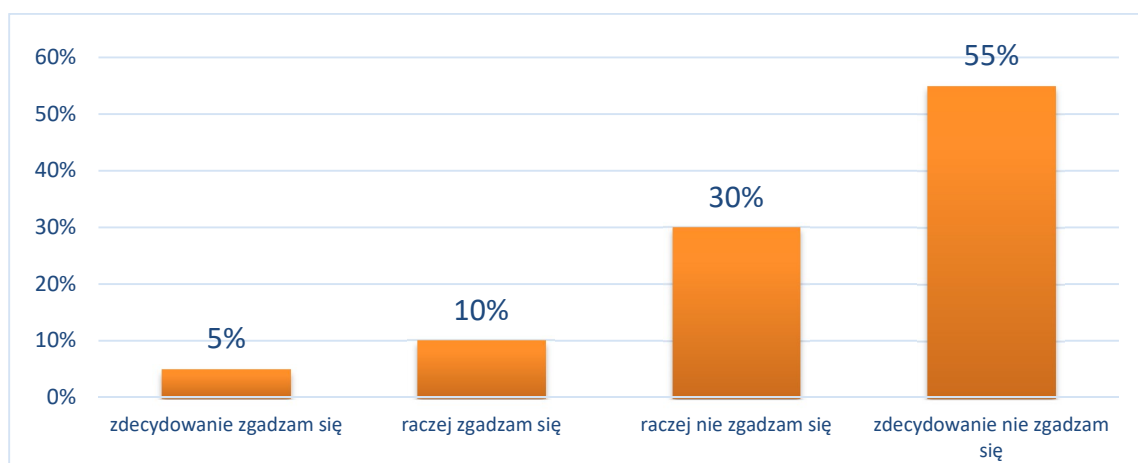
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. Odpowiedzi sprzedawców wydają się jednoznaczne: **łącznie 65% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.** 35% ankietowanych przychyliło się do stwierdzenia, że zakup ten jest łatwy.

Wykres 61. Czy zgadza się Pan/Pani, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach?

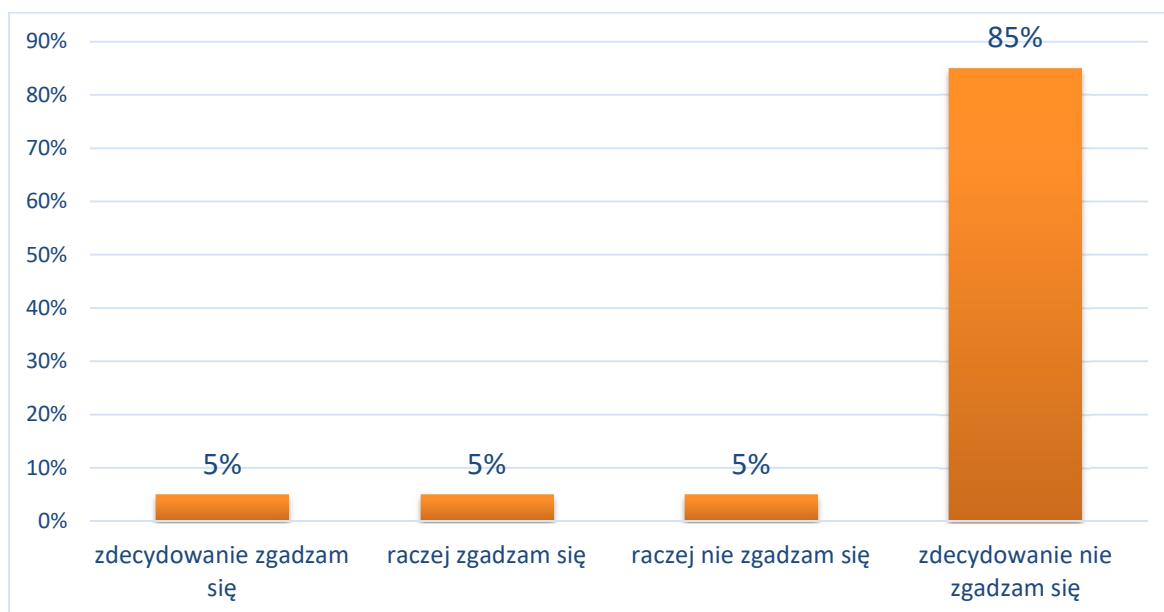

Łącznie 85% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomogło w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie 15% badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.** Dodatkowo, łącznie 95% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

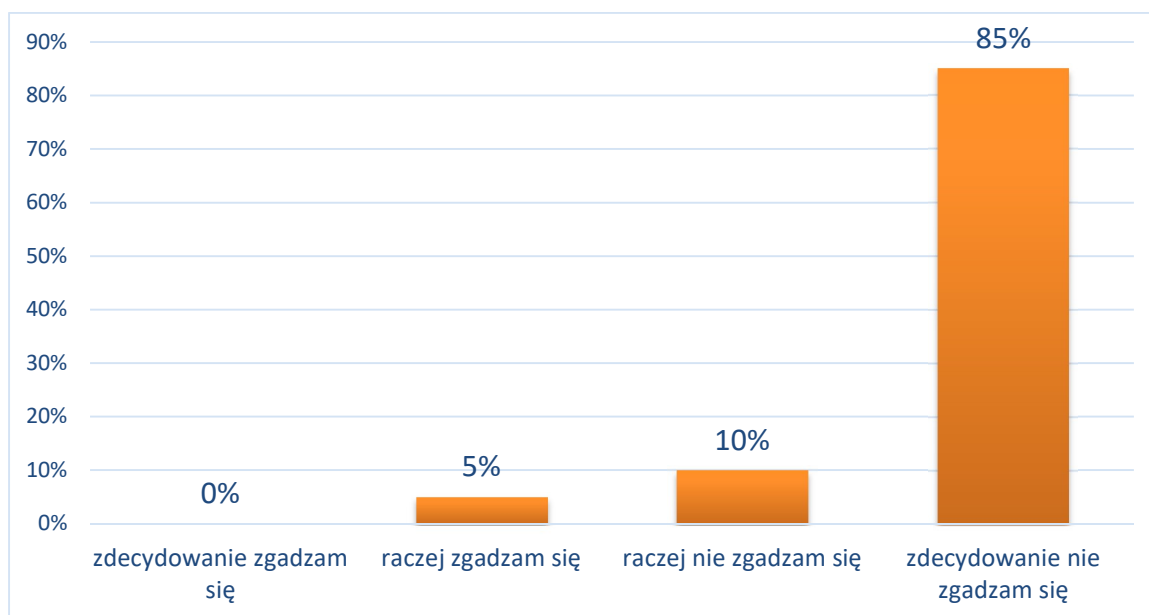
Wykres 62. Czy zgadza się Pan/Pani z twierdzeniem, że spożywanie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych?

Wykres 63. Czy zgadza się Pan/Pani, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne?

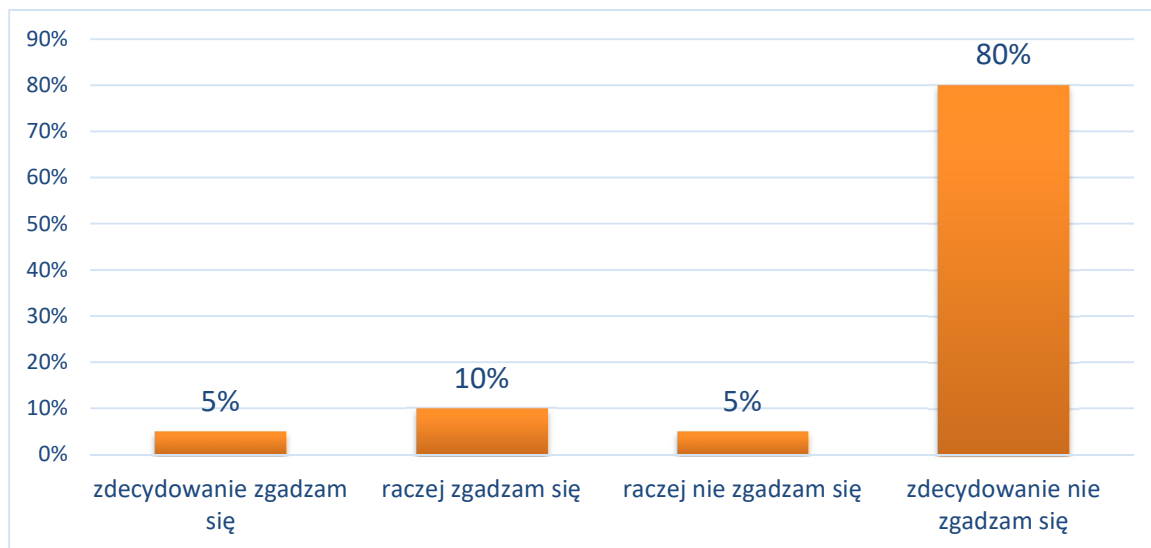

Wykres 64. Czy zgadza się Pan/Pani, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu?

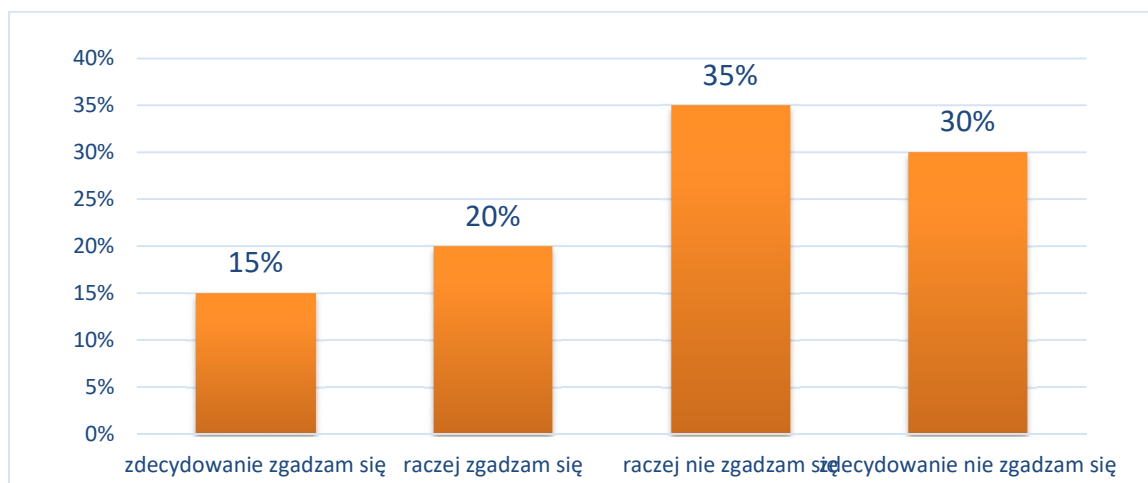
Ponadto, łącznie 85% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Ujazd **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

Wykres 65. Czy zgadza się Pan/Pani z twierdzeniem: alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia?

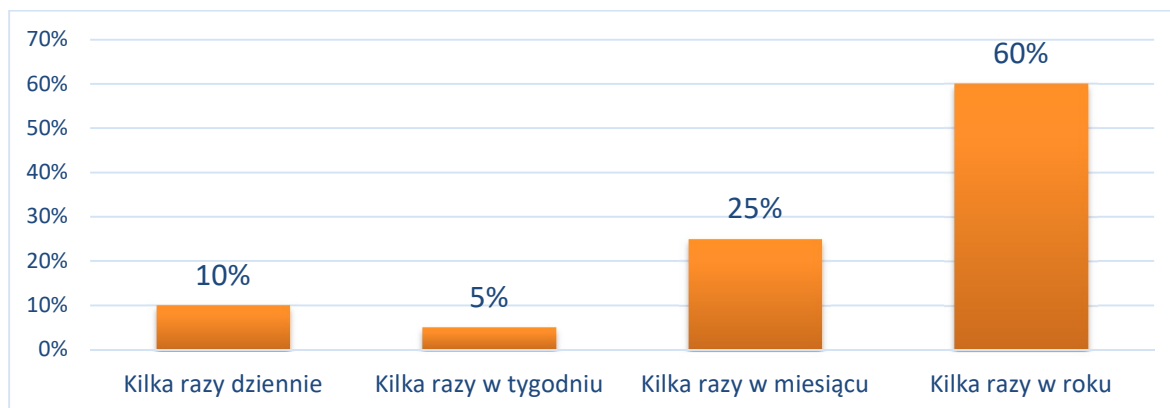
Łącznie 35% badanych uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Wykres 66. Czy uważa Pan/Pani, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych?

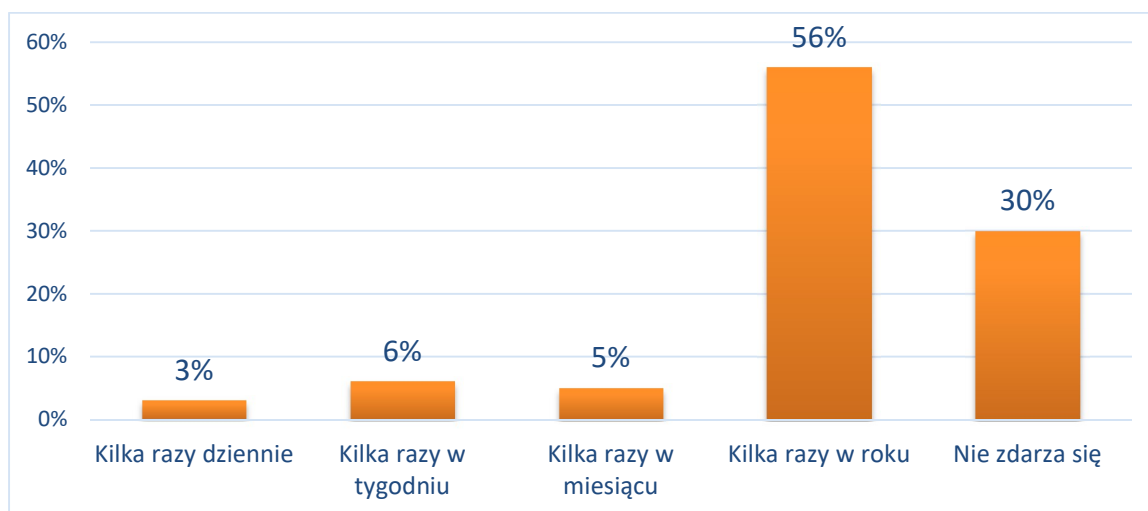
Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Ujazd deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (60%)**. Pozostałe wartości odnoszą się do prób zakupu alkoholu kilka razy w miesiącu (25%) i kilka razy dziennie (10%) oraz w tygodniu (5%).

Wykres 67. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

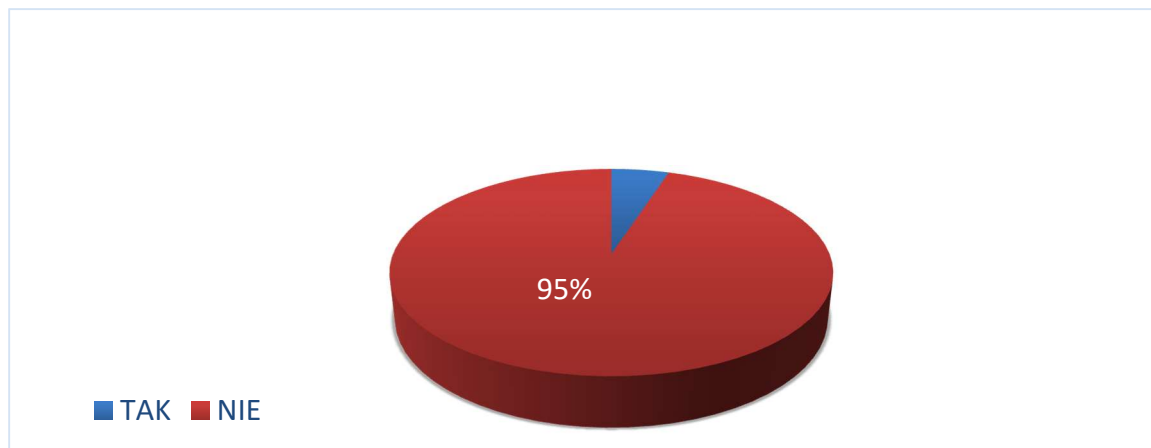
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być stosunkowo rzadkim zjawiskiem. 56% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku; 30% - nie zdarza się a 3% - kilka razy dziennie.

Wykres 68. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

W 1 z 20 przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. W dwóch przypadkach była potrzeba wezwania policji z prośbą o interwencję.

Wykres 69. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

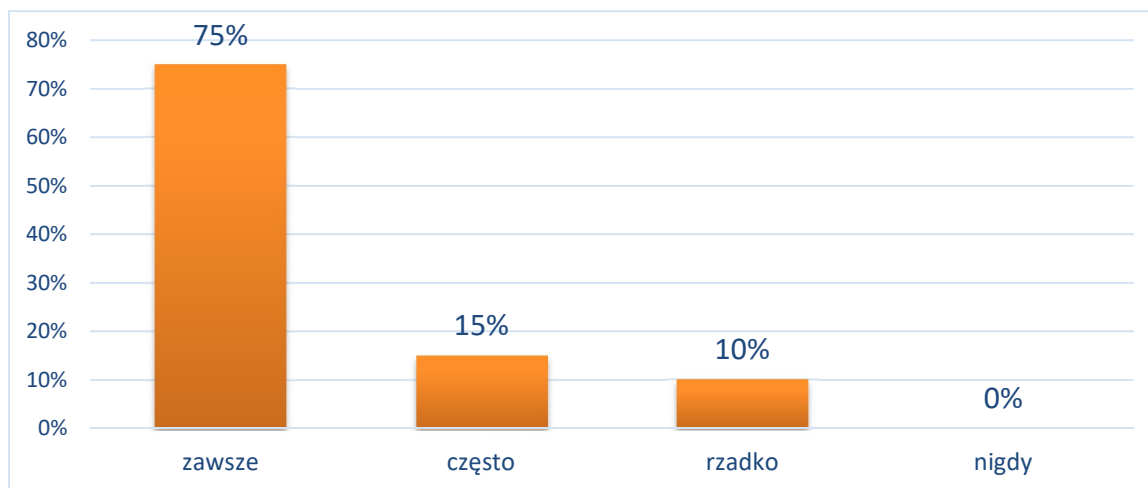
Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim wydaje się pozytywnie jednoznaczny. Ponieważ 100% badanych sprzedawców wskazało, że nigdy nie sprzedało alkohol osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie.

Wykres 70. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

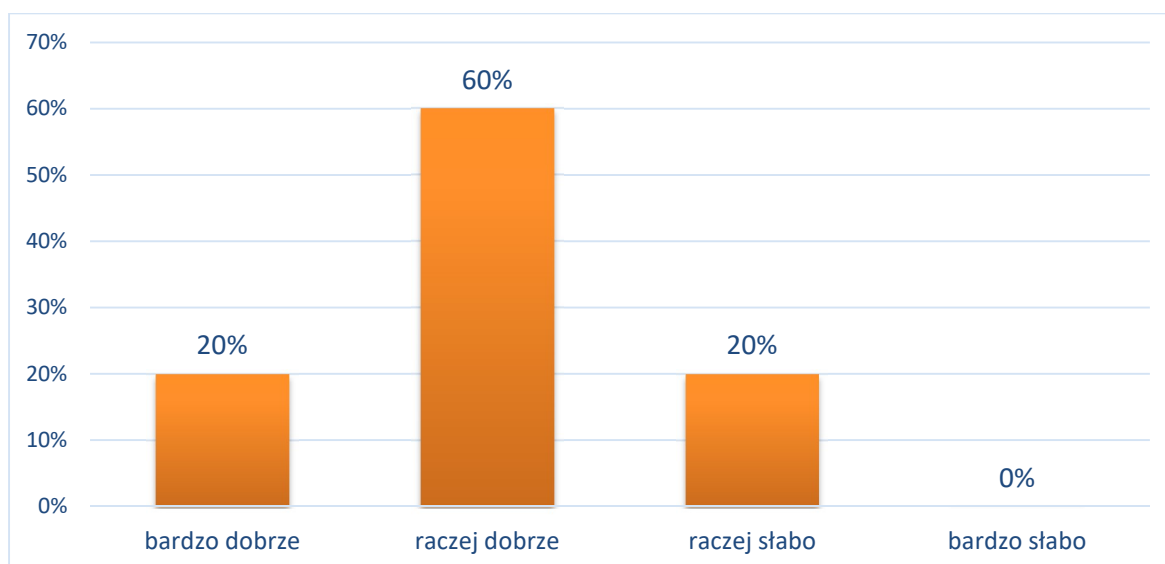
W przypadku wątpliwości, co do wieku, **75% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, a często robi to 15% osób. 10% zadeklarowało, że o dowód prosi rzadko.

Wykres 71. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Ujazd. **Łącznie 80% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.**

Wykres 72. Jak Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

Po przeprowadzeniu badań ankietowych w gminie Ujazd można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również określone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza oraz kryzys norm moralnych. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz z podjęciem działań w obszarze walki o czyste środowisko oraz wzrostem świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej. Jeżeli chodzi o kolejny, najbardziej istotny zdaniem mieszkańców problem- kryzys norm moralnych, to należy mieć na uwadze współczesną kulturę oraz specyfika społeczeństwa masowego nie zawsze sprzyja bliskiemu obcowaniu z drugim człowiekiem. Życie w bezimiennym, anonimowym tłumie jest wzmagającą się przypadłością naszych czasów i niesie określone konsekwencje. Należy zatem jak najczęściej organizować na terenie gminy różnego rodzaju przedsięwzięcia mające na celu budowanie poczucia solidarności, wspólnoty, odpowiedzialności oraz bezpieczeństwa, w których mogłaby brać udział jak największa liczba społeczności lokalnej. Za najmniej ważne problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie wody oraz zanieczyszczenie krajobrazu.

b) Problem nadużywania alkoholu w gminie jest na wysokim poziomie ryzyka. Mimo, że mieszkańcy deklarują, iż jednorazowo nie spożywają dużych ilości alkoholu, to piją go często. Poza tym, zdecydowana większość respondentów przyznaje się, że pozwala próbować alkohol swoim dzieciom podczas rodzinnych spotkań. Ponadto, tylko co dziesiąty badany mieszkaniec zadeklarował abstynencję. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie- tylko, co trzeci mieszkaniec uważa, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany; połowa respondentów twierdzi, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż w wódce, prawie połowa uważa, że picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Jednakże, większość badanych jest przekonanych co do tego, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne, a także, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie

przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Jednakże, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

c) Wśród badanych mieszkańców Gminy Ujazd problem zażywania narkotyków i dopalaczy występuje w stopniu znikomym. Najbardziej popularnymi środkami odurzającymi są marihuana i haszysz. Jednakże, nieco ponad połowa respondentów twierdzi, że wie, gdzie można nabyć tego typu substancje. Wskazane jest zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania oraz konsekwencjach prawnych ich rozpowszechniania.

d) Istotnym problemem środowiskowym jest również przemoc w rodzinie. Prawie co piąty badany ma w swoim otoczeniu osoby, które padają ofiarami przemocy w rodzinie, a ponad połowa podejrzewa, że tak się dzieje. Poza tym wśród mieszkańców Gminy Ujazd niespełna połowa posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie, a także instytucji pomocowych, do których mogą zgłaszać się ewentualne ofiary.

e) Badania wykazały, że cyberprzemoc i uzależnienie od komputera i/lub internetu stanowią dla społeczności lokalnej znaczące problemy. Połowa badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarami przestępstwa internetowego, a co trzeci ma podejrzenia, że tak się stało. Poza tym, większość mieszkańców uważa, że uzależnienie od komputera i/lub internetu jest dość lub bardzo powszechne w środowisku lokalnym. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Ujazd jest dość istotnym problemem. Prawie co piąty uczeń klas 4-6 SP, prawie co trzeci uczeń klas 7-8 SP i połowa uczniów ówczesnego gimnazjum ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród okoliczności sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne w towarzystwie rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

b) Badania wykazały, że część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Z przeprowadzonych badań wynika, że uczniowie palą podczas spotkań ze znajomymi. Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

c) Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdecydowanej większości badanych uczniów nie dotyczy problem zażywania narkotyków lub dopalaczy. Nie należy bagatelizować jednak faktu, że nieznacznym odsetkiem młodych mieszkańców Gminy Ujazd zadeklarował, że miał już kontakt z substancjami psychoaktywnymi tego rodzaju. Należy więc zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

d) Zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z

zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

e) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Uczniowie spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem, a niektórzy powyżej 5 godzin dziennie. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

f) Już prawie co trzeci badany uczeń doświadczył w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

g) Mimo, iż odsetek uczniów, którzy grali już w różnego rodzaju gry hazardowe jest niewielki, to warto zaznajomić dzieci i młodzież szkolną z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

a) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do

wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a wszyscy badani wskazali, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Jednak w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Ujazd, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Część badanych uczniów oceniła, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może więc obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping, a także dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Analizę SWOT dla Gminy Ujazd przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • szeroka działalność ośrodka pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności komunikacyjne • utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia w gminie • narastający problem niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym • utrzymująca się liczba osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń

społecznej

- szeroka działalność Miejsko- Gminnego Ośrodka Działalności Kulturalnej
- wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- dobra infrastruktura szkolna
- odpowiednia dostępność przedszkoli,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- szeroka działalność Domu Dziennego Pobytu dla Seniora oraz liczne przedsięwzięcia angażujące osoby starsze
- dodatni przyrost naturalny
- funkcjonowanie świetlic wiejskich
- funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno- Terapeutycznego w gminie wraz z dostępnością psychologa
- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
- zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy,
- efektywna praca asystenta rodziny
- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim
- niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży
- pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe

opiekuńczych

- ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie
- problem uzależnienia od Internetu i występowania zjawiska cyberprzemocy zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci i młodzieży w gminie
- problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej
- zbyt niskie wynagrodzenie pracowników
- niska stopa życiowa części mieszkańców
- ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku aktywizacji osób bezrobotnych
- brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego
- oferta spędzania czasu wolnego niedostosowana do potrzeb i oczekiwań mieszkańców
- ograniczona działalność placówek wsparcia dziennego
- brak grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych
- ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku udziału osób uzależnionych oraz sprawców przemocy w programach korekcyjno- terapeutycznych
- ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku podniesienia jakości życia osób niepełnosprawnych
- niedostatecznie rozwinięta działalność

- dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami i położną
- warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych
- niski poziom wiedzy pełnoletnich mieszkańców na temat skutków spożywania alkoholu

SZANSE

ZAGROŻENIA

• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej • działalność mieszkańców w stowarzyszeniach • promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą • rozwój Sieci Aktywności Gospodarczej w Ujeździe i wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy • brak problemu bezdomności • realizacja programów z zakresu ograniczania zanieczyszczenia powietrza.	• utrzymująca się stopa bezrobocia • migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę • wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej, • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień

- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji
- niewystarczająca liczba pracowników świadczących specjalistyczną pomoc osobom uzależnionym, współuzależnionym, niepełnosprawnym, sprawcom i ofiarom przemocy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W GMINIE UJAZD NA LATA 2021-2027

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ujazd jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Ujazd pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misją Gminy Ujazd jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez dynamizację aktywności i integracji społecznej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Ujazd. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Doskonalenie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niską jakość życia osób z niepełnosprawnością (w tym niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczającą integrację społeczną osób z niepełnosprawnością);
- ✓ stałe potrzeby osób z niepełnosprawnością i ich rodzin oraz osób przewlekle chorych i ich rodzin w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych;

- ✓ zwiększanie się izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ upowszechnianie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wspomaganie rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami oraz ich skutkom

Prognozuje się:

- ✓ stałą potrzebę udzielania pomocy osobom długotrwale bezrobotnym oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ stałą potrzebę udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ wzrost zapotrzebowania na specjalistyczną pomoc dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- ✓ doskonalenie systemu wsparcia dla osób potrzebujących;
- ✓ zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ wzrost zjawiska cyberprzemocy i potrzebę jego zapobiegania;
- ✓ utrzymywanie się niskiej jakości powietrza;
- ✓

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Ujazd, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ujazd na lata 2021 - 2027* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Doskonalenie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Dalszy rozwój usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji.
- Tworzenie i organizacja działalności wolontarystycznej,
- Stałe włączanie osób niepełnosprawnych w aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Dalszy rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnianie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Dalsze udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową
- Wspieranie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Wspomaganie rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich

organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Kościołem oraz z organizacjami społecznymi;

- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy KRPA, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie gminy Ujazd;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, KRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoły, Punkt Konsultacyjny przy KRPA, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami oraz ich skutkom

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;

- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, OPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie, co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, OPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Ujazd;

- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny przy KRPA, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy.

II CEL OPERACYJNY: Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemu zanieczyszczenia powietrza

- Dalsza realizacja programów z zakresu ograniczania zanieczyszczenia powietrza;

- Prowadzenie akcji informacyjnych i uświadamianie mieszkańców na temat wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie człowieka, możliwości ograniczania zjawiska zanieczyszczenia powietrza oraz sposobów dbania o jakość powietrza;
- Udoskonalanie i wdrażanie dalszych działań na rzecz ochrony powietrza;
- Stałe monitorowanie zanieczyszczenia powietrza w gminie i informowanie o nim mieszkańców (np. umieszczanie informacji o jakości powietrza na stronie internetowej gminy);
- Stała kontrola antysmogowa.

Jednostka realizująca: Gmina Ujazd – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy, jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ujazd;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Ujazd;
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany

będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata. Jednakże, ewaluacja niniejszej Strategii jest dobrowolna.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021- 2027 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu

państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

WYKRES 1. LUDNOŚĆ GMINY UJAZD W ROZBICIU NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE.	7
WYKRES 2. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU UBÓSTWA W LATACH 2017-2019.	18
WYKRES 3. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU BEZROBOCIA W LATACH 2017-2019.....	19
WYKRES 4. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019..	20
WYKRES 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU DŁUGOTRWAŁEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY W LATACH 2017-2019.	21
WYKRES 6. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ W LATACH 2017-2019.	22
WYKRES 7. LICZBA RESPONDENTÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU.	28
WYKRES 8. PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA.	31
WYKRES 9. CZY W PANA/PANI OTOCZENIU SĄ OSOBY (ZNANE OSOBIŚCIE LUB "ZE SŁYSZENIA") DOŚWIADCZAJĄCE PRZEMOCY W RODZINIE?.....	32
WYKRES 10. FAKTY I MITY NA TEMAT PRZEMOCY- DOROŚLI MIESZKAŃCY....	33
WYKRES 11. CZY W PANA/PANI OTOCZENIU SĄ OSOBY (ZNANE OSOBIŚCIE LUB „ZE SŁYSZENIA”), KTÓRE PADŁY OFIARĄ PRZESTĘPSTWA INTERNETOWEGO (NP. WŁAMANIA NA KONTO, OSZUSTWA, WYŁUDZENIA, ZNIESŁAWIENIA)?	34
WYKRES 12. WIEK INICJACJI ALKOHOLOWEJ PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW GMINY.....	34
WYKRES 13. CZĘSTOTLIWOŚĆ SPOŻYWANIA ALKOHOLU PRZEZ PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW GMINY.....	35
WYKRES 14. STANDARDOWA ILOŚĆ SPOŻYWANEGO ALKOHOLU PODCZAS PICIA- PEŁNOLETNI MIESZKAŃCY.	36
WYKRES 15. JAK OCENIA PAN/PANI ILOŚĆ SKLEPÓW I LOKALI W PANA/PANI OKOLICY, GDZIE MOŻNA KUPIĆ ALKOHOL?	36
WYKRES 16. POWODY SIĘGANIA PO ALKOHOL- DOROŚLI MIESZKAŃCY.	38

WYKRES 17. OCENA ZAGROŻENIA ZE STRONY OSÓB SPOŻYWAJĄCYCH ALKOHOL.....	39
WYKRES 18. JAK PAN/PANI SĄDZI, CZY UZALEŻNIENIE DO ALKOHOLU TO CZĘSTO ZJAWISKO W PANI/PANA MIEJSCOWOŚCI?	39
WYKRES 19. JAK OCENIA PAN/PANI POZIOM SWOJEJ WIEDZY NA TEMAT UZALEŻNIEŃ DO SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH?	40
WYKRES 20. CZY PANI/PANA ZDANIEM ISTNIEJĄ SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE, KTÓRE NIE UZALEŻNIAJĄ?.....	40
WYKRES 21. CZY DAJE PANI/PAN SWOJEMU DZIECKU DO SPRÓBOWANIA ALKOHOL NP. PRZY OKAZJI RODZINNYCH UROCZYSTOŚCI?	41
WYKRES 22. JAK ZAREAGOWAŁ(A)BY PAN/PANI NA INFORMACJĘ, ŻE PANA/PANI DZIECKO PIJE ALKOHOL?	42
WYKRES 23. WIEK INICJACJI NIKOTYNOWEJ- DOROŚLI MIESZKAŃCY.....	42
WYKRES 24. CZY PALI PAN/PANI PAPIEROSY LUB E-PAPIEROSY?.....	43
WYKRES 25. JAK PANA/PANI ZDANIEM PALENIE E-PAPIEROSÓW WPŁYWA NA ZDROWIE?	43
WYKRES 26. ILE ZNA PAN/PANI OSÓB (OSOBIŚCIE LUB „ZE SŁYSZENIA”), KTÓRE PRZYJMUJĄ SUBSTANCJE ODURZAJĄCE (NARKOTYKI LUB DOPALACZE)?.....	44
WYKRES 27. JAKIE SUBSTANCJE ODURZAJĄCE SĄ NAJCZĘŚCIEJ PRZYJMOWANE PRZEZ OSOBY, KTÓRE ZNASZ? (PYTANIE WIELOKROTNEGO WYBORU).....	45
WYKRES 28. CZY WIE PAN/PANI GDZIE MOŻNA KUPIĆ NARKOTYKI LUB DOPALACZE?	45
WYKRES 29. UZALEŻNIENIE OD KOMPUTERA I/LUB INTERNETU WŚRÓD SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W OPINII PEŁNOLETNICH RESPONDENTÓW.	46
WYKRES 30. LICZEBNOŚĆ BADANEJ GRUPY.....	47
WYKRES 31. JAK CZUJESZ SIĘ W SWOJEJ KLASIE?.....	47
WYKRES 32. CZY BYŁEŚ/AŚ KIEDYŚ NA WAGARACH? BŁĄD!	NIE
ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.	
WYKRES 33. POWODY WAGAROWANIA.....	49
WYKRES 34. ODSETEK DZIECI I MŁODZIEŻY MAJĄCEJ ZA SOBĄ INICJACJĘ ALKOHOLOWĄ.....	50
WYKRES 35. OKOLICZNOŚCI INICJACJI ALKOHOLOWEJ.	50

WYKRES 36. CZĘSTOTLIWOŚĆ SPOŻYWANIA ALKOHOLU- DZIECI I MŁODZIEŻ.	51
WYKRES 37. RODZAJ SPOŻYWANEGO ALKOHOLU- DZIECI I MŁODZIEŻ.....	52
WYKRES 38. DOSTĘPNOŚĆ ALKOHOLU DLA OSÓB PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA W OPINII DZIECI I MŁODZIEŻY.....	53
WYKRES 39. ILOŚĆ OSÓB MAJĄCYCH ZA SOBĄ INICJACJĘ NIKOTYNOWĄ- DZIECI I MŁODZIEŻ.....	54
WYKRES 40. CZY OBECNIE PALISZ PAPIEROSY?.....	55
WYKRES 41. ILE OSÓB Z TWOJEJ SZKOŁY PALI PAPIEROSY?.....	56
WYKRES 42. CZY ŁATWO JEST KUPIĆ PAPIEROSY, JEŚLI NIE MA SIĘ UKOŃCZONYCH 18 LAT?	57
WYKRES 43. CZY KIEDYKOLWIEK PRÓBOWAŁEŚ NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY?.....	57
WYKRES 44. RODZAJ ZAŻYWANYCH SUBSTANCJI (PYTANIE WIELOKROTNEGO WYBORU).	58
WYKRES 45. CZY WIESZ, GDZIE LUB U KOGO MOŻNA KUPIĆ NARKOTYKI LUB DOPALACZE?	59
WYKRES 46. CZY ŁATWO JEST KUPIĆ NARKOTYKI W TWOIM ŚRODOWISKU?..	59
WYKRES 47. CZĘSTOTLIWOŚĆ DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY W SZKOLE.	63
WYKRES 48. CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE W SWOJEJ SZKOLE?.....	63
WYKRES 49. CZY W SZKOLE SĄ UCZNIOWIE, KTÓRYCH SIĘ BOISZ?.....	64
WYKRES 50. CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z KOMPUTERA- DZIECI I MŁODZIEŻ.	64
WYKRES 51. FORMY SPĘDZANIA CZASU PRZED KOMPUTEREM- DZIECI I MŁODZIEŻ.	65
WYKRES 52. JAKBYŚ SIĘ CZUŁ/A, GDYBYŚ PRZEZ CAŁY TYDZIEŃ NIE BYŁOBY DOSTĘPU DO INTERNETU?.....	66
WYKRES 53. STYCZNOŚĆ Z CYBERPRZEMOCĄ: SP 4-6.	67
WYKRES 54. STYCZNOŚĆ Z CYBERPRZEMOCĄ: SP 7-8.	67
WYKRES 55. STYCZNOŚĆ Z CYBERPRZEMOCĄ - GIM.	67
WYKRES 56. CZY KIEDYKOLWIEK GRAŁEŚ NA AUTOMATACH (TAKICH, GDZIE WYGRANĄ SĄ PIENIĄDZE)?.....	68
WYKRES 57. CZY KIEDYKOLWIEK GRAŁEŚ W GRY INTERNETOWE, W KTÓRYCH MOŻNA WYGRAĆ PIENIĄDZE (NP. POKER)?.....	68

WYKRES 58. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI Z TWIERDZENIEM: „ALKOHOL ZAWARTY W PIWIE JEST MNIEJ GROŹNY NIŻ TEN ZAWARTY W WÓDCE”?	69
WYKRES 59. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI, ŻE DOSTĘP DO ALKOHOLU POWINIEN BYĆ OGRANICZONY LUB KONTROLOWANY?.....	70
WYKRES 60. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI, ŻE OSOBY PIJĄCE ALKOHOL ZAGRAŻAJĄ W PAŃSKIM ŚRODOWISKU LOKALNYM?.....	70
WYKRES 61. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI, ŻE OSOBY NIELETNIE MOGĄ Z ŁATWOŚCIĄ KUPIĆ ALKOHOL W LOKALNYCH SKLEPACH?.....	71
WYKRES 62. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI Z TWIERDZENIEM, ŻE SPOŻYWANIE ALKOHOLU POMAGA W TRUDNYCH SYTUACJACH ŻYCIOWYCH?.....	71
WYKRES 63. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI, ŻE PROWADZENIE SAMOCHODU PO NIEWIELKIEJ ILOŚCI ALKOHOLU JEST BEZPIECZNE?	72
WYKRES 64. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI, ŻE KOBIETY W CIĄŻY MOGĄ BEZPIECZNIE PIĆ NIEWIELKIE ILOŚCI ALKOHOLU?.....	72
WYKRES 65. CZY ZGADZA SIĘ PAN/PANI Z TWIERDZENIEM: ALKOHOL POWINIEN BYĆ DOSTĘPNY DLA OSÓB PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA?.....	73
WYKRES 66. CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE W OKOLICY JEST ZBYT DUŻO PUNKTÓW SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH?	73
WYKRES 67. JAK CZĘSTO ZDARZA SIĘ, ŻE OSOBA NIEPEŁNOLETNIA PRÓBUJE KUPIĆ ALKOHOL W PANA/PANI SKLEPIE?	74
WYKRES 68. JAK CZĘSTO ZDARZA SIĘ, ŻE KTOŚ SPOŻYWA ALKOHOL W OBRĘBIE PANA/PANI SKLEPU?	74
WYKRES 69. CZY ZDARZYŁO SIĘ W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY JAKIEŚ NIEPRZYJEMNE ZAJŚCIE ZWIĄZANE Z UŻYWANIEM ALKOHOLU W OBRĘBIE SKLEPU?.....	75
WYKRES 70. CZY KIEDYKOLWIEK SPRZEDAŁ PAN / SPRZEDAŁA PANI ALKOHOL OSOBIE, O KTÓREJ WIEDZIAŁ PAN/PANI, ŻE JEST NIELETNIA?.....	75
WYKRES 71. W PRZYPADKU WĄTPLIWOŚCI, JAK CZĘSTO PYTA PAN/PANI O DOWÓD POTWIERDZAJĄCY PEŁNOLETNIOŚĆ KLIENTA?.....	76
WYKRES 72. JAK PANA/PANI ZDANIEM FUNKCJONUJE KONTROLA SPRZEDAŻY ALKOHOLU W PANA/PANI MIEJSCOWOŚCI?.....	76

TABELA 1. STRUKTURA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE W 2019 R.....	8
TABELA 2. GŁÓWNE PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ PRZEZ OPS W GMINIE UJAZD W LATACH 2017-2019- LICZBA RODZIN (JEDNA RODZINA MOŻE WYSTĄPIĆ W KILKU RODZAJACH DYSFUNKCJI).....	17
TABELA 4. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE UJAZD Z POWODU ALKOHOLIZMU W LATACH 2017-2019.....	23
TABELA 5. OCENA WAŻNOŚCI LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ BADANYCH MIESZKAŃCÓW.....	29
TABELA 6. FAKTY I MITY NA TEMAT ALKOHOLU.	37
TABELA 7. PRZEKONANIA DOTYCZĄCE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH W KLASACH SP 4-6.	60
TABELA 8. PRZEKONANIA DOTYCZĄCE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH W KLASACH SP 7-8.	61
TABELA 9. PRZEKONANIA DOTYCZĄCE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH W KLASACH GIM.	62
TABELA 10. ANALIZA SWOT.....	81